

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΙΟΘΕΣΙΑ
ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ



ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΑΝΔΡΙΑΝΑΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ Α.Μ. 3248
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΡΙΑ Α.Μ. 3512
ΠΡΟΪΣΤΑΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Α.Μ. 3161
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΓΚΑΣΟΥΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2011

ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙΣ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΘΕΛΕΙΣ

*ΚΙ ΑΝ ΕΙΝ' ΑΛΗΘΕΙΑ πως πια δεν μ' αγαπάς
σου το ζητάω,
σε παρακαλώ,
μην μου το πεις!*

*Χρειάζομαι σήμερα
κι ακόμα
να ταξιδεύω
αθώος στα ψέματα σου...*

*θα κοιμηθώ χαμογελώντας
και πολύ ήρεμος.
Θα ξυπνήσω
πολύ νωρίς το πρωί.*

*Και θα βουτήξω ξανά στα βαθιά
σ' το υπόσχομαι...*

*Αλλά αυτή τη φορά,
χωρίς κουράγιο για διαμαρτυρία ή αντίρρηση,
θα βυθιστώ με τη θέληση μου και χωρίς επιφυλάξεις
στη βαθιά απεραντοσύνη της εγκατάλειψης σου...*

Χορχε Μπουκαϊ [(2008), σελ. 33]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	4
Κεφάλαιο 1ο: Η έννοια της ιδιωτικής υιοθεσίας και το πέρασμα της στο χρόνο.....	7
Κεφάλαιο 2ο: Νομοθετική πλαισίωση του θεσμού της ιδιωτικής υιοθεσίας.....	11
<u>2.1:</u> Ισχύουσα νομοθεσία στην Ελλάδα.....	12
<u>2.2:</u> Διακρατική υιοθεσία.....	15
Κεφάλαιο 3ο: Θετοί γονείς	17
<u>3.1:</u> Οικογενειακό πρότυπο.....	18
<u>3.2:</u> Γνωρίζοντας τους θετούς γονείς.....	19
<u>3.3:</u> Τυπική διαδικασία για την διεκπεραίωση της ιδιωτικής υιοθεσίας.....	20
<u>3.4:</u> Τα κίνητρα που οδηγούν στην ιδιωτική υιοθεσία.....	22
<u>3.5:</u> Προβληματισμοί των θετών γονέων.....	23
Κεφάλαιο 4ο: Βιολογικοί γονείς.....	26
<u>4.1:</u> Βιολογική μητέρα.....	27
<u>4.2:</u> Οι ψυχολογικές επιπτώσεις στην βιολογική μητέρα.....	29
<u>4.3:</u> Βιολογικός πατέρας.....	30
<u>4.4:</u> Εμπόριο βρεφών στην Ελλάδα.....	31
Κεφάλαιο 5^ο : Θετά παιδιά.....	35
<u>5.1:</u> Λέγοντας στο παιδί για την υιοθεσία του.....	36
<u>5.2:</u> Τα συναισθήματα του παιδιού όταν μαθαίνει την αλήθεια.....	37
<u>5.3:</u> Τα στάδια της κατανόησης της υιοθεσίας.....	38
<u>5.4:</u> Όταν το παιδί θέλει να μάθει για τις ρίζες του.....	40
Κεφάλαιο 6ο: Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στην ιδιωτική υιοθεσία.....	42
<u>6.1:</u> Ο ορισμός της Κοινωνικής Εργασίας.....	43
<u>6.2:</u> Οι αξίες του Κοινωνικού Λειτουργού και οι μεταβαλλόμενοι ρόλοι του.....	44
<u>6.3:</u> Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού με τους θετούς γονείς.....	46
<u>6.4:</u> Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού με τους βιολογικούς γονείς.....	48
<u>6.5:</u> Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού με το θετό παιδί.....	49
Κεφάλαιο 7ο	51
<u>7.1:</u> Σκοπός της έρευνας.....	52
<u>7.2:</u> Ερευνητική υπόθεση και ερευνητικά ερωτήματα.....	52

<u>7.3:</u> Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας.....	53
<u>7.4:</u> Ανάλυση δεδομένων.....	54
<u>7.5:</u> Ο πληθυσμός και το πλαίσιο μελέτης.....	55
7.5.1: Ο πληθυσμός.....	55
7.5.2: Το πλαίσιο μελέτης.....	55
<u>7.6:</u> Επιλογή δείγματος.....	56
<u>7.7:</u> Τρόπος προσέγγισης δείγματος.....	56
<u>7.8:</u> Το ερευνητικό εργαλείο.....	56
7.8.1: Θεματικές ενότητες ερευνητικού εργαλείου.....	57
<u>7.9:</u> Συλλογή δεδομένων.....	58
<u>7.10:</u> Τεχνικές συλλογής στοιχείων.....	58
<u>7.11:</u> Περιορισμοί έρευνας και δυσκολίες.....	59
Κεφάλαιο 8ο: Αποτελέσματα ποιοτικής έρευνας.....	61
Κεφάλαιο 9ο:	76
<u>9.1:</u> Συμπεράσματα.....	76
9.1.1: Ερευνητική υπόθεση.....	76
9.1.2: Ερευνητικά ερωτήματα.....	76
9.1.3: Συμπεράσματα ποιοτικής έρευνας	77
<u>9.2:</u> Προτάσεις.....	79
Βιβλιογραφία.....	82
Παράρτημα	86

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μελετώντας την βιβλιογραφία διαπιστώθηκε η αναγκαιότητα του θεσμού της υιοθεσίας από τα αρχαία χρόνια μέχρι και σήμερα, διότι αποτέλεσε και αποτελεί μέσο προστασίας για το παιδί. Παρατηρήθηκε ότι υπάρχουν τρεις τρόποι υιοθεσίας. Αυτοί είναι: η υιοθεσία μέσω δημόσιων βρεφοκομείων, ιδιωτική και διακρατική υιοθεσία. Στην εν λόγω πτυχιακή εργασία θα ασχοληθούμε με τον θεσμό της ιδιωτικής υιοθεσίας. Θέλοντας να δώσουμε έναν εν συντομία ορισμό της ιδιωτικής υιοθεσίας θα μπορούσαμε να πούμε ότι, «...ιδιωτική χαρακτηρίζεται η υιοθεσία, όταν οι υποψήφιοι θετοί και οι φυσικοί γονείς του ανήλικου έρχονται σε επαφή με σκοπό την υιοθεσία χωρίς την μεσολάβηση των κοινωνικών υπηρεσιών, χωρίς δηλαδή να απευθυνθούν σε κάποια ‘‘κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση’’, για να υιοθετήσουν ένα από τα παιδιά που αυτή περιθάλπει ή έχει υπό την προστασία της, και γενικά χωρίς να υπάρχει αποφασιστική παρέμβαση της κοινωνικής υπηρεσίας στο ζήτημα της επιλογής των θετών γονέων για το συγκεκριμένο παιδί»¹.

Στην εποχή μας, η ιδιωτική υιοθεσία αποτελεί μια λειτουργία διαφορετική από τις παλαιότερες εποχές. Κατά το παρελθόν, η υιοθεσία αποτελούσε για τα άτεκνα ζευγάρια, λύση για την συνέχιση της οικογένειας και της οικογενειακής περιουσίας. Σήμερα, ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας παρουσιάζει τις πραγματικές ανάγκες τόσο των υιοθετημένων παιδιών όσο και των θετών γονέων καθώς και την αξία για την δημιουργία οικογένειας.

Η ιδιωτική υιοθεσία είναι νόμιμη στην Ελλάδα και μάλιστα κάθε χρόνο ο αριθμός τους ξεπερνά της υιοθεσίες που γίνονται μέσω ιδρυμάτων.

Ο νόμος περί ιδιωτικής υιοθεσίας, Ν.2447/1996, καταγράφει περιορισμούς και κανόνες τους οποίους πρέπει να ακολουθήσουν πιστά οι θετοί γονείς και οι επαγγελματίες Κοινωνικοί Λειτουργοί που ασχολούνται με αυτές, έτσι ώστε να μπορέσουν να καταφέρουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα ώστε να κατοχυρωθεί νομικά αυτή.

Η παρακάτω πτυχιακή εργασία με τίτλο «ιδιωτική υιοθεσία, απόψεις Κοινωνικών Λειτουργών», έχει ως σκοπό την καταγραφή των απόψεων των Κοινωνικών Λειτουργών, που εργάζονται σε Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας της περιφέρειας Κρήτης, για την ιδιωτική υιοθεσία, τα υπέρ και τα κατά του θεσμού

¹ Κέντρο ερευνών ρίζες, (2002), *Υιοθεσία και Εύρεση Ριζών*, πρακτικά 1^{ου} Ευρωπαϊκού Σεμιναρίου, σελ. 5

καθώς και την καταγραφή των προτάσεων τους για την βελτίωση των αδύναμων σημείων που παρουσιάζει τόσο ο νόμος όσο και η εφαρμογή του.

Η θεματολογία της εργασίας κατανέμεται ως εξής:

1. **Α' μέρος:** Το πρώτο κεφάλαιο ξεκινά με την έννοια της υιοθεσίας. Περιγράφει το πέρασμα του θεσμού στο χρόνο που αποδεικνύει την αναγκαιότητα του. Το δεύτερο κεφάλαιο πλαισιώνει την ιδιωτική υιοθεσία νομοθετικά. Ακόμη, αναφέρεται η νομοθετική προσέγγιση της διακρατικής υιοθεσίας όπου παρουσιάζονται συμφωνίες της Ελλάδας με χώρες που φέρουν την σφραγίδα της Χάγης. Στο τρίτο κεφάλαιο ξεδιπλώνονται τα συνήθη κίνητρα που οδηγούν τους θετούς γονείς στην ιδιωτική υιοθεσία και κατ' επέκταση οι ανάγκες που προκύπτουν στην οικογένεια έπειτα από την πραγματοποίηση της. Ακόμη, αναφέρονται τα κριτήρια καταλληλότητας των θετών γονέων όπως αυτά παρουσιάζονται στο Νόμο. Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στους βιολογικούς γονείς και στις συναισθηματικές/ψυχολογικές επιπτώσεις της βιολογικής μητέρας μετά την υιοθεσία του παιδιού της. Ακόμη, αναφέρεται στο εμπόριο βρεφών που λαμβάνει χώρα στην Ελλάδα. Το πέμπτο κεφάλαιο εστιάζει στα θετά παιδιά και τις ψυχολογικές μεταπτώσεις πριν και μετά την αποκάλυψη της αλήθειας. Επίσης, αναφέρεται στους ψυχολογικούς παράγοντες που τα επηρεάζουν και πως οφείλουν οι θετοί γονείς να τα προετοιμάζουν. Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο περιγράφεται ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού καθ' όλη την διάρκεια της ιδιωτικής υιοθεσίας, όπως καθορίζει ο νόμος αλλά και πως συμβάλει ο ίδιος με τους εναλλασσόμενους ρόλους που ενστερνίζεται, στην καλύτερη δυνατή αρμονία της οικογένειας.
2. **Β' μέρος:** Εδώ, γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία της έρευνας και στην ανάλυση των αποτελεσμάτων από την έρευνα με τους επαγγελματίες Κοινωνικούς Λειτουργούς. Πιο συγκεκριμένα, για την εν λόγω έρευνα χρησιμοποιήσαμε ποιοτική έρευνα με τη χρήση ημι-δομημένης συνέντευξης. Το δείγμα μας αποτελείται από 13 επαγγελματίες Κοινωνικούς Λειτουργούς, οι οποίοι εργάζονται σε Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφέρειας Κρήτης. Ο σκοπός της έρευνας μας είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των Κοινωνικών Λειτουργών για την ιδιωτική υιοθεσία καθώς και να διατυπωθούν οι προτάσεις τους για τυχόν αδύναμα σημεία που παρουσιάζει ο νόμος.

3. Εν κατακλείδι, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας και οι προτάσεις μας για την βελτίωση του θεσμού της ιδιωτικής υιοθεσίας και την αναγκαιότητα του ρόλου του Κοινωνικού Λειτουργού για την βελτίωση των αναγκών της οικογένειας που έχει προβεί σε ιδιωτική υιοθεσία. Τέλος, παρατίθενται παραρτήματα που βοηθούν στην εκμάθηση και κατανόηση της θεωρίας των ομολογουμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Ο ορισμός της ιδιωτικής νοθεσίας και το πέρασμα της στο χρόνο



Από την εποχή της αρχαιότητας συναντάμε περιπτώσεις μετακίνησης παιδιών μακριά από τους γεννήτορες τους. Αρκεί να ανατρέξουμε στην μυθολογία όπου συναντάμε την περίπτωση του Ρωμύλου και του Ρώμου όπου εγκαταλειφθήκαν από το θείο τους Αμούλιο και μεγάλωσαν με το γάλα μιας λύκαινας. Ακόμη στην αρχαία Ελλάδα, συναντάμε το παράδειγμα του Οιδίποδα όπου παραδόθηκε σε ένα βοσκό και εν συνεχεία υιοθετήθηκε από το βασιλιά της Κορίνθου. Επίσης, ο Σόλωνας ήταν αυτός που επέτρεψε με νόμο την υιοθεσία σε άντρες που δεν είχαν γιούς.

Οι υιοθεσίες στην σύγχρονη Ελλάδα γινόντουσαν με δύο τρόπους είτε μέσω των ιδρυμάτων (το βρεφοκομείο Αθηνών, το κέντρο βρεφών Μητέρα, το δημοτικό βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης "ο Άγιος Στυλιανός", το βρεφοκομείο Πάτρας, το κέντρο βρεφών Μητέρα παράρτημα Ηρακλείου Κρήτης, το Γερονυμάκειο βρεφοκομείο Κρήτης, το βρεφοκομείο Βόλου, το βρεφοκομείο Καλαμάτας Παπαδοπούλειο, και το βρεφοκομείο Ιονίων νήσεων), είτε μέσω της ιδιωτικής υιοθεσίας.

Ο ορισμός για την ιδιωτική υιοθεσία, αναφέρει ότι «...ιδιωτική χαρακτηρίζεται η υιοθεσία, όταν οι υποψήφιοι θετοί και οι φυσικοί γονείς του ανήλικου έρχονται σε επαφή με σκοπό την υιοθεσία χωρίς την μεσολάβηση των κοινωνικών υπηρεσιών, χωρίς δηλαδή να απευθυνθούν σε κάποια "κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση", για να υιοθετήσουν ένα από τα παιδιά που αυτή περιθάλπει ή έχει υπό την προστασία της, και γενικά χωρίς να υπάρχει αποφασιστική παρέμβαση της κοινωνικής υπηρεσίας στο ζήτημα της επιλογής των θετών γονέων για το συγκεκριμένο παιδί. Η επαφή μεταξύ των υποψηφίων θετών και φυσικών γονέων γίνεται είτε απευθείας είτε μέσω τρίτου προσώπου που μεσολαβεί. Συχνά είναι, στο πλαίσιο αυτής της μεθόδευσης, η άτυπη παράδοση του παιδιού στους μελλοντικούς θετούς γονείς, οι οποίοι στη συνέχεια κινούν την διαδικασία της υιοθεσίας»².

² Κέντρο ερευνών ρίζες, (2002), *Υιοθεσία και Εύρεση Ριζών*, πρακτικά 1^{ου} Ευρωπαϊκού Σεμιναρίου, σελ. 5

«Όσες μητέρες έκθεταν παιδιά στην Αθήνα προτιμούσαν τις εκκλησίες και τα σπίτια ενώ σπάνια τα έφερναν στο βρεφοκομείο. Τα παιδιά παραλαμβάνονταν από αστυνομικούς κλητήρες, όπως ονομάζονταν οι δημοτικοί αστυφύλακες, ή από ιδιώτες και μεταφέρονται στο Δημαρχείο, απ' όπου δηλώνονταν σύμφωνα με το νόμο, στο Ληξιάρχο και κατέληγαν στο βρεφοκομείο. Στα τέλη του 1800 ο συνολικός αριθμός των έκθετων παιδιών ήταν 269 και τα 149 από αυτά εγκαταλείφθηκαν σε διάφορα σημεία της πόλης ενώ τα 120 έφτασαν στο βρεφοκομείο μέσω των κλητήρων της αστυνομίας και πολύ σπάνια από ιδιώτες. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα 130 παιδιά έφτασαν στο ίδρυμα «*φέρονταν έτι τον ομφάλιων λώρων*», δηλαδή δεν είχαν υπερβεί την έκτη ημέρα της γέννησης τους, ενώ τα 138 δεν είχαν μεγαλύτερη ηλικία.

Τα παιδιά που ήταν εκτεθειμένα ήταν σχεδόν στο σύνολό τους βαπτισμένα και το όνομα τους γραμμένο σε κάποιο χαρτί που βρισκόταν καρφιστωμένο πάνω τους. Τα βάφτιζαν είτε η μητέρα τους ή τις πιο πολλές φορές οι ιδιώτες που τα έβρισκαν και πίστευαν ότι «*εκπλήρωναν έργο θεάρεστων και χριστιανικό*». Πολλοί από αυτούς τα έπαιρναν υπό την προστασία τους και αργότερα τα υιοθετούσαν»³.

Οι άγαμες μητέρες για να μην στιγματιστούν από την κοινωνία πήγαιναν κρυφά «σε μικρές κλινικές, που μετά βίας διέθεταν ελάχιστα κρεβάτια, όπου θα ξεγεννούσαν δύστυχες κοπέλες και τους υπόσχονταν πως θα τακτοποιούσαν το ανεπιθύμητο βρέφος. Δύο από αυτές της κλινικές γράφτηκαν στην ιστορία της απανθρωπιάς. Οι πρώτη ήταν στην πλάκα. Οι κύριες πελάτισσες ήταν κοπέλες κάθε ηλικίας και γυναίκες που ήθελαν να κρύψουν την αθέλητη εγκυμοσύνη τους. Αφού γένναγαν άφηναν εκεί το βρέφος τους και εξαφανίζονταν. Οι ελεήμονες ιδιοκτήτες της κλινικής φρόντιζαν ώστε τα υγιή βρέφη να αποκτούν μητέρα την ίδια κιόλας ημέρα. Γυναίκες που δεν είχαν δικό τους παιδί, παρουσίαζαν τις έγκυες και αφού έρχονταν σε συνεννόηση με τον ιδιοκτήτη της κλινικής έπαιρναν όποιο μωρό περίσσευε. Πολλές φορές το μωρό “πέθαινε” την δεύτερη ή τρίτη ημέρα και δηλωνόταν νεκρό, έτσι ώστε ήσυχη η μητέρα γύριζε πίσω στη φυσιολογική της ζωή και το μωρό βρισκόταν έκθετο σε κάποιο ίδρυμα. Κάποιος οικείος φρόντιζε πάντα να είναι όλα τακτοποιημένα και το μωρό..... παιδί του δρόμου. Φυσικά έκαναν και οι δύο φιλανθρωπία: ο ιδιοκτήτης έσωζε το ανεπιθύμητο βρέφος και η “ μητέρα”

³ Σκιαδάς Γ. Ελευθέριος, (1999), *Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών 1859-1999*, Αθήνα, σελ. 52

έπαιρνε το εγκαταλελειμμένο βρέφος και το έβαζε στους κόλπους της οικογένειάς της. Στην δεύτερη εξίσου γνωστή κλινική ήταν η κλινική της Θέκλας στους Αμπελοκήπους. Η γνωστή φιλεύσπλαχνος μαία φιλοξενούσε της άγαμες ή παράνομες μάνες. Αφού γεννούσαν, εξαφανίζονταν. Ελάχιστα ήταν τα βρέφη που κατέληξαν σε βρεφοκομείο από την κλινική. Προτίμησε μόνη της να τα διαθέσει σε υποψήφιους γονείς και φυσικά παρουσιάστηκαν αυτά τα παιδιά σαν γνήσια τέκνα αυτών των οικογενειών»⁴.

Οι δυνατότητες που έχουν σήμερα οι Έλληνες να αναζητήσουν βρέφος για υιοθεσία και να το πετύχουν είναι μεγάλες σε σύγκριση με το παρελθόν. «Τα τελευταία χρόνια η συγκυρία της, κατά κύματα, εισόδου στην Ελλάδα από τα Βαλκάνια και τις άλλες χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, οικονομικών προσφύγων που "προσφέρουν" τα βρέφη τους "για μια καλύτερη ζωή" διευρύνει απεριόριστα τον κύκλο της αναζήτησης παιδιού. Μιλάμε για τις περιπτώσεις της "ιδιωτικής" υιοθεσίας που ξεφεύγει από τα πολύ περιορισμένα περιθώρια των ιδρυμάτων, τα οποία λειτουργούν σήμερα όπως είναι το Κέντρο Βρεφών "Μητέρα", που δυστυχώς δεν επαρκούν για να ικανοποιήσουν της αιτήσεις των άτεκνων ζευγαριών»⁵.

⁴ Θεοδωροπούλου Μαίρη, (2006), *Μαρία 43668*, εκδόσεις Ελληνική Παιδεία, σελ. 87-89

⁵ Βέργου Ντάνι, (2005), *Η πολιτεία δεν ενθαρρύνει την ιδιωτική υιοθεσία* στο <http://www.enet.gr>, (πρόσβαση στις 12/10/2010)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Νομοθετική πλαισίωση του θεσμού της ιδιωτικής υιοθεσίας

2.1 Ισχύουσα νομοθεσία στην Ελλάδα

2.2 Διακρατική υιοθεσία



2.1 Ισχύουσα νομοθεσία στην Ελλάδα

Με αφορμή ερωτήματα που μας απασχόλησαν κατά την διάρκεια της πτυχιακής εργασίας, σχετικά με την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας περί ιδιωτικής υιοθεσίας, καθώς και με τις ακολουθούμενες, από τις αρμόδιες Κοινωνικές Υπηρεσίες, διαδικασίες που απαιτούνται για την τέλεση της ιδιωτικής υιοθεσίας, παραθέτουμε ακολούθως την ισχύουσα νομοθεσία καθώς και την επιβαλλόμενη, από το νόμο, κοινωνική έρευνα που διεξάγει ο επαγγελματίας Κοινωνικός Λειτουργός.

Άρθρο 1 του Ν. 2447/1996

Αναγνωρίζονται ως εξειδικευμένες (τις Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας, το Π.Ι.Κ.Π.Α. Ε.Ο.Π. και το Κέντρο Βρεφών «η Μητέρα, το Δημοτικό Βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «Άγιος Στυλιανός») να διεξάγουν την προβλεπόμενη από το άρθρο 1557 του Αστικού Κώδικα, κοινωνική έρευνα σε υιοθεσίες ανηλίκων που τελούνται στο εσωτερικό της χώρας, οι Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας ή κατά περίπτωση τα Τμήματα Πρόνοιας των Διευθύνσεων Υγείας και Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, για υιοθεσίες συγκεκριμένων ανηλίκων, ύστερα από αίτηση υποβαλλόμενη από συγκεκριμένους υποψήφιους θετούς γονείς.

Άρθρο 2 του Ν. 2447/1996

1. Η κοινωνική έρευνα διεξάγεται ύστερα από αίτηση του υποψήφιου θετού γονέα. Η αίτηση αφορά την υιοθεσία συγκεκριμένου παιδιού και υποβάλλεται στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία παράλληλα με την υποβολή της σχετικής αίτησης υιοθεσίας στο δικαστήριο.
2. Αμέσως μετά την υποβολή της αίτησης, ο προϊστάμενος της υπηρεσίας στην οποία αυτή υποβλήθηκε ορίζει τον κοινωνικό λειτουργό που θα διενεργήσει την έρευνα και καθορίζει για την συγκεκριμένη κάθε φορά περίπτωση τα πιστοποιητικά που θα πρέπει να προσκομιστούν για την διεξαγωγή της έρευνας. Ανάλογα με τις ανάγκες που πιθανόν να προκύψουν κατά περίπτωση, ο προϊστάμενος της Υπηρεσίας μπορεί να ορίσει, ύστερα από εισήγηση του κοινωνικού λειτουργού στον οποίο ανατέθηκε η διεξαγωγή της έρευνας ή και αυτεπαγγέλτως και άλλους ειδικούς επιστήμονες, όπως ψυχολόγο ή ψυχίατρο, από αυτούς που υπηρετούν στην υπηρεσία του ή σε άλλη υπηρεσία, προκειμένου ο ειδικός αυτός επιστήμονας να συνεργαστεί με τον κοινωνικό λειτουργό και να συμβάλει στην πληρέστερη εξακρίβωση της καταλληλότητας των υποψηφίων θετών γονέων ή και άλλων στοιχείων ικανών

να διευκολύνουν την διάγνωση, αν η υιοθεσία θα αποβεί προς το συμφέρον του ανηλίκου.

3. Αντικείμενο της κοινωνικής έρευνας στις περιπτώσεις των υιοθεσιών ανηλίκων στο εσωτερικό είναι ό,τι μπορεί να έχει σημασία για την υιοθεσία και προπαντός για το αν αυτή θα αποβεί προς το συμφέρον του ανηλίκου. Η διεξαγωγή της έρευνας πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να εκτείνεται και προς τη φυσική οικογένεια του παιδιού και το περιβάλλον της, εφόσον αυτό είναι εφικτό, με σκοπό να διαπιστωθεί αν υπάρχει πράγματι αδυναμία της φυσικής οικογένειας να κρατήσει το παιδί και να διασφαλιστεί, ύστερα από σύγκριση των καταστάσεων των δύο οικογενειών, φυσικής και θετής, ότι η υιοθεσία θα αποβεί πράγματι προς το συμφέρον του. Για την ολοκλήρωση της εκτίμησης αυτής πρέπει κατά την κοινωνική έρευνα, ανάλογα με την ωριμότητα του παιδιού, και οπωσδήποτε μετά την συμπλήρωση του δωδέκατου έτους της ηλικίας του, να ζητείται και η δική του γνώμη η οποία να αναφέρεται στην έκθεση.

Άρθρο 3 του Ν. 2447/1996

Μετά την τελεσιδικία της απόφασης που τέλεσε την υιοθεσία, η κοινωνική υπηρεσία που συνέπραξε στην τέλεση της υποχρεούται να συνεχίσει την συνεργασία της με την θετή οικογένεια, επί μία τριετία, με επισκέψεις τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, με σκοπό την παρακολούθηση της προσαρμογής του παιδιού στο νέο περιβάλλον και την παροχή σχετικών συμβουλών. Η υπηρεσία αυτή υποχρεούται να παρέχει, όταν το ζητήσουν οι ενδιαφερόμενοι, τη συνδρομή της για την αναζήτηση ριζών υπό τους όρους που το επιτρέπει ο νόμος.

Άρθρο 7 του Ν. 2447/1996

Στις περιπτώσεις που έχουν συναφθεί με ξένες χώρες διμερείς συμφωνίες συνεργασίας σε θέματα υιοθεσίας, εφαρμόζονται οι διαδικασίες που προβλέπονται από αυτές τις συμφωνίες.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τις παραπάνω διατάξεις, οι ουσιαστικές προϋποθέσεις τέλεσης της ιδιωτικής υιοθεσίας, απαριθμούνται ως εξής:

1. Ανηλικότητα υιοθετημένου: Ο νόμος επιτρέπει την υιοθεσία μόνο ανήλικου παιδιού (κάτω των 18 ετών).
2. Ηλικία θετού γονέα: Αυτός που υιοθετεί πρέπει να έχει συμπληρώσει το τριακοστό έτος της ηλικίας του και να μην έχει υπερβεί το εξηκοστό. Ακόμη,

η διαφορά μεταξύ θετού γονέα και υιοθετημένου δεν πρέπει να είναι μικρότερη από δεκαοχτώ ούτε μεγαλύτερη από πενήντα χρόνια.

3. Υιοθεσία από περισσότερους: Δεν επιτρέπεται το ίδιο παιδί να υιοθετηθεί ταυτόχρονα από περισσότερους, εκτός αν αυτοί είναι σύζυγοί.
4. Υιοθεσία υιοθετημένου: Δεν επιτρέπεται υιοθεσία προσώπου που είναι ήδη υιοθετημένο από άλλον, όσο διαρκεί η υιοθεσία.
5. Υιοθεσία πολλών: Επιτρέπεται να υιοθετηθούν από το ίδιο πρόσωπο, περισσότεροι ανήλικοι με την ίδια πράξη ή διαδοχικά.
6. Συναίνεση των φυσικών γονέων ή του νόμιμου αντιπρόσωπου: Για να υιοθετηθεί ένας ανήλικος χρειάζεται να συναινέσουν ενώπιον του δικαστηρίου οι φυσικοί γονείς του ή ο ένας τους μόνο. Στο σημείο αυτό, όπως αναφέρει σε έρευνα του ο κος Αλχανάτης Σαμουήλ δικηγόρος Παρ' Αρείω Πάγω (2008), αξίζει να σημειωθεί ότι είναι πιθανό να διαφοροποιούνται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία συναίνεσης όταν πρόκειται να εφαρμοστεί νόμος άλλου κράτους. Αυτό συμβαίνει όταν κάποιος από τα πρόσωπα που συμπράττουν στην υιοθεσία δεν έχει ελληνική ιθαγένεια. Συγκεκριμένα ο ελληνικός αστικός κώδικας (άρθρο 23) ορίζει ότι <<Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της υιοθεσίας για τη σύσταση και τη λύση της υιοθεσίας ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του κάθε μέρους>>. Έτσι λοιπόν, αν π.χ. ο υποψήφιος γονέας έχει την ελληνική ιθαγένεια εφαρμόζεται ως προς αυτόν ο ελληνικός νόμος ενώ για το υιοθετούμενο παιδί που ενδεχομένως να είναι βουλγαρικής ιθαγένειας, εφαρμόζεται ο βουλγαρικός νόμος. Σύμφωνα με τον βουλγαρικό νόμο η συναίνεση του φυσικού γονέα μπορεί να δοθεί όχι μόνο στο δικαστήριο αλλά ακόμη και ενώπιον συμβολαιογράφου εφόσον το υιοθετημένο παιδί έχει συμπληρώσει ηλικία τουλάχιστον 14 ημερών (και όχι τριών μηνών όπως ορίζει ο ελληνικός νόμος).
7. Χρόνος συναίνεσης: Η συναίνεση των φυσικών γονέων για υιοθεσία δεν επιτρέπεται να δοθεί προτού να συμπληρωθούν τρεις μήνες από τη γέννηση του παιδιού.
8. Γάμος θετού γονέα: Αυτός που υιοθετεί δεν είναι ανάγκη να είναι παντρεμένος ούτε και ενδιαφέρει αν είναι άνδρας ή γυναίκα. Αυτό που ενδιαφέρει και εξετάζεται σε κάθε περίπτωση, είναι το συμφέρον του παιδιού.

9. Η ύπαρξη και άλλων παιδιών, από προηγούμενο ή υφιστάμενο γάμο ή γεννημένων από εξώγαμη σχέση, δεν εμποδίζει κάποιον να υιοθετήσει.
10. Μυστικότητα υιοθεσίας: Στην υιοθεσία ανηλίκων τηρείται το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων.
11. Υιοθεσία με στοιχείο αλλοδαπότητας: Σύμφωνα με το άρθρο 23 του Αστικού Κώδικα οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη σύσταση της υιοθεσίας ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του κάθε μέρους, όπως αναφέραμε παραπάνω. Εξαιρέση εισάγεται με το άρθρο 3 του Ν. 2447/1996 που ορίζει ότι τέκνα αλλοδαπών, που έχουν εγκαταλειφθεί στην Ελλάδα και για τα οποία δεν εκδήλωσε κανένας, τουλάχιστον επί ένα εξάμηνο, ενδιαφέρον να τους παράσχει προστασία, υιοθετούνται σύμφωνα με το Ελληνικό Αστικό δίκαιο.

2.2 Διακρατική υιοθεσία

Άρθρο 4 του Ν. 2447/1996

1. Στις περιπτώσεις διακρατικών υιοθεσιών, μετά την υποβολή της σχετικής αίτησης από τους υποψήφιους θετούς γονείς για υιοθεσία παιδιού που έχει τη συνήθη διαμονή του στην αλλοδαπή, ή το αντίστροφο, ακολουθεί στάδιο συνεργασίας μεταξύ των αναγνωρισμένων ελληνικών υπηρεσιών και των αντίστοιχων υπηρεσιών της ξένης χώρας, κατά περίπτωση δε και των τοπικών ελληνικών προξενικών ή ελληνορθόδοξων αρχών ή των τοπικών ελληνικών κοινοτήτων, με σκοπό την συγκέντρωση των στοιχείων που απαιτούνται για διεξαγωγή της κοινωνικής έρευνας και τη συμπλήρωση του σχετικού φακέλου της υιοθεσίας, που θα υποβληθεί στη συνέχεια, μαζί με την έκθεση που προβλέπεται από το άρθρο 4 του Ν. 2447/1996, στις αρμόδιες αρχές της χώρας όπου θα τελεστεί η υιοθεσία, είτε αυτή είναι η Ελλάδα είτε η ξένη χώρα.

«Η διακρατική υιοθεσία είναι, η υιοθεσία ενός παιδιού και η μετακίνησή του από τη χώρα "αποστολής" στην χώρα "υποδοχής"- αποτελεί μία πολύπλοκη και πολύπλευρη διαδικασία. Απαιτεί χειρισμούς ευαίσθητους που προϋποθέτουν, πέρα από την καλή γνώση του νόμου, εξειδίκευση και πείρα των εμπλεκόμενων κοινωνικών υπηρεσιών, οργανισμών και φυσικών προσώπων, προσεκτική προετοιμασία των ενδιαφερόμενων μερών και, κυρίως, απαιτεί στενή διεθνή συνεργασία και κοινές μεθόδους εργασίας»⁶.

⁶ Παπασιώπη- Πασιά Ζωή, (2003), *Διακρατικές Υιοθεσίες*, Αθήνα: εκδόσεις Σάκκουλας, σελ.52

Με την παραπάνω διάταξη ορίζεται η έννοια της διακρατικής υιοθεσίας, κριτήριο της οποίας είναι η κατοικία του υιοθετημένου ανηλίκου ή των υποψήφιων θετών γονέων και όχι η ιθαγένεια οποιουδήποτε από τα πρόσωπα αυτά ούτε ο τόπος που γεννήθηκαν τα υιοθετημένα ανήλικα παιδιά. Η ιθαγένεια αποτελεί απλώς κριτήριο για την τυχόν ανάγκη εφαρμογής αλλοδαπού δικαίου.

Συνηθέστερο παράδειγμα αποτελούν οι υιοθεσίες αλλοδαπών νηπίων από θετούς γονείς που κατοικούν στην Ελλάδα και τα έχουν στην φροντίδα τους, διότι τους τα έχουν παραδώσει οι αλλοδαποί φυσικοί γονείς με σκοπό την υιοθεσία. Οι υιοθεσίες αυτές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως διακρατικές, αφού όλα τα ενδιαφέροντα μέρη διαμένουν στην Ελλάδα.

Στις περιπτώσεις διακρατικών υιοθεσιών η κοινωνική έρευνα γίνεται ως εξής: Μετά την υποβολή της σχετικής αίτησης από τους υποψήφιους θετούς γονείς για υιοθεσία παιδιού που έχει τη συνήθη διαμονή του στην αλλοδαπή και αντίστροφα, ακολουθεί το στάδιο συνεργασίας μεταξύ των αναγνωρισμένων υπηρεσιών των δύο χωρών. Όταν οι υποψήφιοι θετοί γονείς, που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην Ελλάδα, υποβάλλουν αίτηση σε ξένη χώρα για υιοθεσία παιδιού που έχει συνήθη διαμονή σε αυτή τη χώρα, ο σχετικός φάκελος των υποψήφιων θετών γονιών αποστέλλεται από την αρμόδια ελληνική κοινωνική υπηρεσία, με μεταφρασμένα τα έγγραφα στη γλώσσα του ξένου κράτους, στην αρμόδια υπηρεσία του τελευταίου, που έχει εξουσιοδοτηθεί επίσημα από νομοθεσία του να ασχολείται με υποθέσεις υιοθεσιών.⁷

⁷ Με το Προεδρικό Διάταγμα 226/99 (άρθρο 1), για την διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας στις περιπτώσεις υιοθεσίας ανηλίκων στις οποίες, είτε αυτοί είτε οι υποψήφιοι θετοί γονείς έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο εξωτερικό, αναγνωρίζεται ως εξειδικευμένη υπηρεσία για τους νομούς της περιφέρειας Κρήτης, η Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του νομού Ηρακλείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Θετοί γονείς

- 3.1 Οικογενειακό πρότυπο
- 3.2 Γνωρίζοντας τους θετούς γονείς
- 3.3 Διαδικασία υποβολής αίτησης για ιδιωτική υιοθεσία
- 3.4 Τα κίνητρα που οδηγούν στην ιδιωτική υιοθεσία
- 3.5 Προβληματισμοί των θετών γονέων

Κοιτώντας πίσω θα καταλάβεις ότι στη ζωή σου λόγω μιας κακής στιγμής αναπόφευκτα ήρθε η αδικία και αδύναμοι άνθρωποι προσπάθησαν να κλέψουν από σένα συναισθήματα. Κοιτώντας μπροστά θα καταλάβεις ότι όλα στην ζωή σου έγιναν όπως έπρεπε. Θα καταλάβεις πως όλα έγιναν για κάποιο σκοπό.

Όλα συντέλεσαν στο να γίνεις ΕΣΥ...

«Μια μάνα»

3.1 Οικογενειακό πρότυπο

«Η οικογένεια είναι κατά πρώτο λόγο έννοια κοινωνιολογική. Ο όρος υποδηλώνει την πρωταρχική κοινωνική ομάδα, όπου ο δεσμός των μελών της συνυφαίνεται με βιολογικό γεγονός: σεξουαλική σχέση ή τεκνοποιία. Η οικογένεια, τόσο από κοινωνιολογική, όσο και από νομική άποψη, δημιουργεί και η υιοθεσία,, στην, οποία το βιολογικό γεγονός (η γέννηση) αντικαθίσταται, κατά "μίμηση της φύσης" από μία νομική πράξη»⁸.

Η οικογένεια αποτελεί το βασικό κύτταρο μας οργανωμένης κοινωνικής συμβίωσης. Η καθιέρωση του θεσμού αυτού έγινε από τα πρώτα σχεδόν βήματα του ανθρώπου στη γη και μέχρι σήμερα εξακολουθεί να διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο τόσο στο κοινωνικό σύνολο όσο και στη ζωή των μεμονωμένων ανθρώπων.

Θέλοντας να δοθεί ένας ορισμός για το σωστό οικογενειακό πρότυπο και την ιδανική οικογένεια, παρατίθενται παρακάτω η άποψη της Βιρτζίνιας Σατίρ (1989), η οποία αναφέρει: «Στην ιδανική οικογένεια, οι ενήλικες δείχνουν καθένας τη μοναδικότητα του, επιδεικνύουν την ικανότητα τους να συμμετέχουν με κατανόηση, καλοσύνη και αγάπη, επιδεικνύουν την δύναμη τους, δείχνουν την σεξουαλικότητα τους, χρησιμοποιούν την κοινή λογική, δείχνουν την θρησκευτικότητά τους και είναι ρεαλιστές και υπεύθυνοι. Όμως, όπως αναφέρει η συγγραφέας παρακάτω στο βιβλίο της, «δεν υπάρχουν τέλει γονείς! Το σημαντικό είναι να βελτιώνονται συνέχεια οι ενήλικοι ως γονείς».⁹

Η ατμόσφαιρα μιας οικογένειας είναι αυτή που διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην ομαλή ανάπτυξη κάθε παιδιού. «Η οικογενειακή ατμόσφαιρα του σπιτιού καθορίζεται ως ένα σημείο από κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες, και ως ένα άλλο σημείο από την γενική αντίληψη που έχουν οι γονείς για τη ζωή, ή κι από τον χαρακτήρα τους, από τα πνευματικά τους ενδιαφέροντα και από την ποιότητα των συζυγικών τους σχέσεων...η τέλεια σπιτική ατμόσφαιρα είναι δύσκολο να βρεθεί στην εποχή μας, μια εποχή ανασφάλειας, αγωνίας και εντόνου ανταγωνισμού».¹⁰

«Η κρίση για το τι είναι "μη φυσιολογικό" (δηλαδή η απόκλιση από μία νόρμα ή μέτρο σύγκρισης) γίνεται κατά βάση με κοινωνικά κριτήρια. Η κοινωνία λοιπόν καθορίζει "την κατάλληλη γονεϊκή συμπεριφορά" και όταν ορισμένοι

⁸ Παπαχρίστου Κ. Θανάσης, (2005), *Εγχειρίδιο Οικογενειακού Δικαίου*, Αθήνα-Κομοτηνή: εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα

⁹ Βιρτζίνια Σατίρ, (1989), *Πλάθοντας ανθρώπους*, Αθήνα: εκδόσεις Κέδρος, σελ. 283

¹⁰ Ντραϊκωρς Ρούντολφ, (1976), *Η πρόκληση να είμαστε γονείς*, Αθήνα: εκδόσεις Γλάρος, σελ. 63 - 65

ενήλικες αποτυγχάνουν να εκπληρώσουν τις προσδοκίες που η κοινωνία έχει από αυτούς, χαρακτηρίζονται ως "προβληματικοί".¹¹

Εν κατακλείδι, μην ξεχνάμε πως «η οικογένεια είναι ένα ανοιχτό κοινωνικό-πολιτισμικό σύστημα που βρίσκεται συνεχώς αντιμέτωπο με απαιτήσεις για αλλαγή και μπορεί να επηρεαστεί από τις ποικίλες πληροφορίες που εισρέουν από το κοινωνικό σύστημα στο οποίο είναι ενταγμένη».¹²

3.2 Γνωρίζοντας τους θετούς γονείς

Για να καταφέρουμε να γνωρίσουμε τους θετούς γονείς καλύτερα, οφείλουμε να ξεκινήσουμε από την αρχή. Δηλαδή, από την στιγμή που ένα ζευγάρι προσπαθεί να τεκνοποιήσει είτε με φυσιολογικό τρόπο είτε μέσω διαφόρων τρόπων απόκτησης παιδιού, όπως την εξωσωματική γονιμοποίηση. Δεν είναι ευκαταφρόνητο όμως το ποσοστό των ζευγαριών, όπου παράλληλα με την προσπάθεια τεκνοποίησης καταθέτουν αίτηση προς υιοθεσία. «Έχει διαπιστωθεί πως περίπου το 40% των ανθρώπων που χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους απόκτησης παιδιού, όπως εξωσωματική γονιμοποίηση, έχουν ήδη κάνει αίτηση για υιοθεσία.»¹³

Σε κοινωνικό επίπεδο, οι θετοί γονείς μπορεί να έχουν βαθιά ριζωμένες στάσεις και αντιλήψεις για το πώς πρέπει να είναι το οικογενειακό πρότυπο. Ποιο συγκεκριμένα, η κοινωνία, σε επέκταση το κοινωνικό περιβάλλον, επιβάλλει το γάμο που σημαίνει την ολοκλήρωση της γυναίκας με ένα τέκνο. Η ψυχολογική αυτή καταπίεση που δέχεται η γυναίκα είναι αποτέλεσμα του διαφορετικού (δηλ. γάμος χωρίς παιδιά) που την φέρνει αντιμέτωπη με τις καθιερωμένες παραδόσεις και ειδικότερα της Ελληνικής κοινωνίας.

¹¹ Herbert Martin, (1997), *Ψυχολογική φροντίδα του παιδιού και της οικογένειας του*, Αθήνα: εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 30

¹² Minuchin Salvador, (2000), *Οικογένειες και Οικογενειακή Θεραπεία*, Αθήνα: εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 211

¹³ Κουσίδου Τ., (2000), *Υιοθεσία, Τάσεις- Πολιτική- Πρακτική*, Αθήνα: εκδόσεις Γρηγόρη, σελ. 94

«Οι θετοί γονείς επιθυμούν να νιώσουν τη χαρά της μητρότητας και της πατρότητας, τη χαρά της εξέλιξης ενός μικρού παιδιού μέσα από τις δικές τους προσπάθειες. Είναι άνθρωποι που φαίνεται να είναι συνειδητοποιημένοι ότι θα υπάρξουν αρκετές δυσκολίες στην ανατροφή ενός θετού παιδιού και έτοιμοι να τις αντιμετωπίσουν. Είναι διατεθειμένοι να συμπαρασταθούν σε ένα παιδί μεγαλύτερης ηλικίας ή με προβλήματα υγείας και να προσπαθήσουν να το βοηθήσουν να ξεπεράσει αρνητικές εμπειρίες του παρελθόντος. Αξίζει να αναφερθεί ότι όσοι αποφασίζουν να υιοθετήσουν παιδιά με αναπηρία, είναι άνθρωποι που πραγματικά κινούνται από υγιή παιδοκεντρικά κίνητρα και δεν επιζητούν μόνο την δική τους συναισθηματική κάλυψη».¹⁴

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι θετοί γονείς από τους φυσικούς έχουν διαφορές αλλά όχι τέτοιες ώστε να θεωρούνται κάτι το διαφορετικό και οι ίδιοι αλλά και το υιοθετημένο παιδί τους. Βεβαίως, το βίωμα της κύησης και της γέννας είναι μια σημαντική διαφορά αλλά ας μην ξεχνάμε πως μητέρα λέγεται και αυτή που μεγαλώνει ένα παιδί και όχι μόνο αυτή που το γεννά. Και στις δύο περιπτώσεις η αγάπη και η στοργή οφείλει να είναι το κίνητρο για την απόκτηση ενός παιδιού.

3.3 Διαδικασία υποβολής αίτησης για ιδιωτική υιοθεσία

Πριν ακόμα κάποιος γίνει θετός γονέας, ακολουθεί μια διαδικασία υποβολής δικαιολογητικών και δικαστικών αποφάσεων, όπου θα καθορίσουν αν μπορεί ή πρέπει να γίνει θετός γονιός. Παρακάτω, παρατίθενται η κατάσταση των απαραίτητων από το νόμο δικαιολογητικών, που οφείλουν να καταθέσουν οι υποψήφιοι θετοί γονείς στην αρμόδια Υπηρεσία, για την διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας με σκοπό την ιδιωτική υιοθεσία.

- Αίτηση των υποψήφιων θετών γονέων (δίδεται από την υπηρεσία)
- Ληξιαρχική πράξη γέννησης του υιοθετημένου
- Φωτοτυπία αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου του υιοθετημένου, εφόσον η ηλικία του δικαιολογεί την ύπαρξη τέτοιου εγγράφου

¹⁴ Κουσίδου Τ., (2000), *Υιοθεσία, Τάσεις- Πολιτική- Πρακτική*, Αθήνα: εκδόσεις Γρηγόρη, σελ. 69

- Φωτοτυπία αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου ή άλλο νόμιμου στοιχείου αναγνώρισης των φυσικών γονέων
- Δήλωση των φυσικών γονέων ή μόνο της μητέρας, με την οποία δηλώνουν ότι συναινούν στην υιοθεσία του παιδιού από τους συγκεκριμένους (αιτούντες) θετούς γονείς. Φωτοτυπία της αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου των αιτούντων
- Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης
- Υπεύθυνη δήλωση στην οποία αναγράφονται τα πρόσωπα που συνοικούν μόνιμα με τους αιτούντες
- Πρόσφατο πιστοποιητικό υγείας από το οποίο να προκύπτει ότι δεν πάσχουν από λοιμώδη νοσήματα
- Πιστοποιητικό ψυχιάτρου από κρατικό φορέα από το οποίο να προκύπτει ότι δεν πάσχει από ψυχικό νόσημα
- Αντίγραφο ποινικού μητρώου
- Πιστοποιητικό ότι ο αιτών δεν διώκεται ως φυγόποινος
- Εκκαθαριστικό σημείωμα του τελευταίου έτους
- Βεβαίωση αποδοχών εφόσον προκύπτει από την εργασία
- Το έντυπο Ε9
- Συμβόλαια ή άλλοι τίτλοι απόκτησης ακίνητων περιουσιακών στοιχείων
- Κάθε άλλο στοιχείο από το οποίο να προκύπτουν περιουσιακά στοιχεία για τα οποία δεν προσκομίζεται τίτλο
- Υπεύθυνη δήλωση όπου αναγράφονται τα περιουσιακά στοιχεία και τυχόν υφιστάμενα βάρη
- Υπεύθυνη δήλωση των θετών γονέων ότι: α) θα προσκομίσουν στην υπηρεσία τη δικαστική απόφαση που κηρύσσει την υιοθεσία, β) αποδέχονται τη συνεργασία με την κοινωνική υπηρεσία, γ) θα δηλώσουν την τυχόν αλλαγή της διεύθυνσης κατοικίας τους.

Έπειτα από την διαδικασία της υποβολής των δικαιολογητικών, έρχεται η διαδικασία της κοινωνικής έρευνας και η δικαστική απόφαση, όπου κρίνει εάν οι υποψήφιοι θετοί γονείς, είναι ικανοί προς υιοθεσία.

3.4 Τα κίνητρα που οδηγούν στην ιδιωτική υιοθεσία

«Όπως συχνά αναφέρεται από φορείς που ασχολούνται με την υιοθεσία όσο και από τα ΜΜΕ, τα τελευταία 20-30 χρόνια η επιθυμία να υιοθετηθούν παιδιά στις δυτικές χώρες γενικά υπερβαίνει των αριθμό των παιδιών που είναι διαθέσιμα. Επίσης, η υιοθεσία έχει πάψει πλέον να είναι η επιχείρηση διάσωσης για τα παιδιά όλων των ηλικιών, και ιδίως αυτών από φτωχές και αποδιοργανωμένες οικογένειες. Σήμερα οι στόχοι είναι τέτοιοι, ώστε τα παιδιά που υιοθετούνται να ανταποκρίνονται στις επιθυμίες και προσδοκίες των θετών γονέων και παράλληλα να διασφαλίζεται η ομαλή ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών. Έτσι, κανένα παιδί δεν θεωρείται μη υιοθετήσιμο, αρκεί να υπάρχει μια οικογένεια που να είναι προετοιμασμένοι να του προσφέρει το σπίτι της.

Τα κίνητρα των γονέων είναι συνειδητά και ασυνειδητά, πολύπλοκα και, επομένως, δύσκολο να γενικευτούν ή να απλουστευτούν. Οι κύριοι παράγοντες που χρειάζεται να διερευνηθούν και να αξιολογηθούν είναι: η ατομική προϊστορία κάθε γονέα, το πώς ο καθένας από τους δύο έχει διεργαστεί τον οικογενειακό του μύθο, η δυνατότητα τεκνοποίησης, αν η επιθυμία για υιοθεσία αναφέρεται σε παιδιά μειονεκτικά, αν οι γονείς θέλουν αγόρι ή κορίτσι. Πολιτισμικοί λόγοι, που μπορεί να είναι διαφορετικοί σε κάθε χώρα, είναι παράγοντες που επίσης παίζουν ρόλο».¹⁵

Βαθύτερα ασυνειδητά, κοινωνικά-εγωιστικά κίνητρα, μπορεί να είναι «η επιθυμία για υιοθεσία αγοριού ή κοριτσιού, που μπορεί να εξαρτάται από την ανάγκη ή όχι να συνεχιστεί το όνομα της οικογένειας. Η προτίμηση για κορίτσι από ηλικιωμένους γονείς μπορεί να εκφράσει την επιθυμία να έχουν κάποιον να τους φροντίζει. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις μπορεί να διαπιστωθεί ότι η υιοθεσία ζητείται για να υποκατασταθεί ένα αγαπημένο πρόσωπο ή ακόμα και για να σωθεί ένας διαταραγμένος γάμος».¹⁶

¹⁵ Αυγερινού Νίκη, (2001), *Θετοί γονείς; ποιοι είναι;* στο <http://www.disabled.gr>, (πρόσβαση στις 23/10/2010), σελ. 5

¹⁶ Αυγερινού Νίκη, (2001), *Θετοί γονείς; ποιοι είναι;* στο <http://www.disabled.gr>, (πρόσβαση στις 23/10/2010), σελ. 5

Σύμφωνα με το παραπάνω, διαπιστώνεται ένας μηχανισμός άμυνας από τους θετούς γονείς προς την επιθυμία τους να υιοθετήσουν, και δεν είναι άλλος από την προβολή.¹⁷

«Τα τελευταία χρόνια τα κίνητρα των ανθρώπων που επιθυμούν να υιοθετήσουν έχουν τροποποιηθεί σημαντικά. Σπάνια συναντούμε ζευγάρια που δηλώνουν ότι θέλουν να αναλάβουν την ανατροφή ενός παιδιού για να το έχουν συντροφιά στα γηρατειά του ή για να του μεταβιβάσουν την περιουσία τους. Πέρα όμως από αυτές τις απλοϊκές και αναχρονιστικές, ίσως, απόψεις, η διερεύνηση των ``υγιών κινήτρων`` για υιοθεσία δεν είναι εύκολη υπόθεση».¹⁸

3.5 Προβληματισμοί των θετών γονέων

Μερικοί από τους προβληματισμούς που μπορεί να έχουν οι θετοί γονείς είναι η κληρονομικότητα του παιδιού, η ζήλια που σχετίζεται με την σεξουαλικότητα της βιολογικής μητέρας, η αποδοχή από την ευρύτερη οικογένεια, η ``αποκάλυψη της αλήθειας``, καθώς και η επιθυμία του παιδιού να αναζητήσει της ρίζες του.

Ένας από τους προβληματισμούς των θετών γονέων που απορρέει από την ανάγκη τους για μια ομαλή οικογενειακή ζωή, είναι η κληρονομικότητα του παιδιού. «Μια προέκταση αυτού είναι ότι, η απογοήτευση για τις αποτυχίες που συναντούν στις προσπάθειες τους, αποδίδονται στην κληρονομικότητα και στις αρκετά συχνά βαθιά ριζωμένες αντιλήψεις και στάσεις της κοινωνίας, γύρω από τους γονείς που δίνουν τα παιδιά τους για υιοθεσία. Οι στάσεις αυτές είναι μερικές φορές απορριπτικές. Οι βιολογικοί γονείς θεωρούνται κακοί, ανήθικοι, ανεύθυνοι, με κακή κληρονομικότητα, ίσως επειδή το παιδί που υιοθετείται είναι συχνά γεννημένο εκτός γάμου και στιγματισμένο κοινωνικά. Η σεξουαλικότητα εδώ θεωρείται ανήθικη, κακή, παρορμητική. Το τελευταίο μπορεί να έχει ιδιαίτερη σημασία για εκείνες τις περιπτώσεις τις ατεκνίας που οφείλονται σε συγκρούσεις γονέων αναφορικά με την σεξουαλικότητα τους. Συνδεδεμένο με αυτό είναι ότι οι θετοί γονείς τείνουν να

¹⁷ Μηχανισμός άμυνας είναι η ασυνείδητη ενδοψυχική διεργασία που δρα για να ανακουφίσει τη σύγκρουση και το άγχος που προέρχονται από τις ενορμήσεις και τα ένστικτα ενός ατόμου. Η προβολή είναι η διεργασία κατά την οποία ένα φαινόμενο με ενδογενή προέλευση παρερμηνεύεται από το άτομο και γίνεται αντιληπτό ως εξωγενές.

Nancy McWilliams, (2000), *Ψυχαναλυτική Διάγνωση*, Αθήνα: εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, κεφ. 5

¹⁸ Κουσίδου Τ., (2000), *Υιοθεσία, Τάσεις- Πολιτική- Πρακτική*, Αθήνα: εκδόσεις Γρηγόρη, σελ. 69

αποδίδουν κάθε πρόβλημα που εμφανίζεται στο θετό παιδί, στην κληρονομικότητα. Μια δηλαδή ανήσυχη και αγχώδης μητέρα μέσα από μηχανισμούς προβολής, φτάνει να αποδίδει στο υιοθετημένο παιδί απαράδεκτα κομμάτια του εαυτού της και αναφέρει ότι αυτά έχουν κληρονομηθεί από την άγνωστη μητέρα ή τον πατέρα».¹⁹

«Ακόμη, στην απέναντι όχθη αναφέρεται ένα μέρος της ζήλειας των θετών μητέρων και της εσωτερικής σχέσης τους με τη βιολογική μητέρα που μπορεί να σχετίζεται με τη σεξουαλικότητα. Αν το παιδί γεννήθηκε εκτός γάμου, η θετή μητέρα μπορεί να φαντάζεται ότι η βιολογική μητέρα ήταν μία ωραία σεξουαλική νεαρή γυναίκα, με αποτέλεσμα το αίσθημα ζήλειας. Στο κάτω κάτω μια γυναίκα που δεν μπορεί να τεκνοποιήσει, μπορεί να συνδέει λανθασμένα τη γονιμότητα με τη σεξουαλικότητα. Αυτές οι φανταστικές ιδέες μπορεί να οδηγήσουν σε προσβολές στο υιοθετημένο παιδί καθώς αυτό μεγαλώνει – η έννοια του “κακού σπόρου” που κάνει τους θετούς γονείς να φοβούνται ότι ο χαρακτήρας του παιδιού θα σφραγιστεί αναπόφευκτα από τις συνθήκες που περιβάλλουν τη γέννηση του έτσι όπως τις συλλαμβάνουν στη φαντασία τους. Όσο παράλογος και αν φαίνεται, αυτός είναι ο συνηθισμένος φόβος των θετών γονέων οι οποίοι έχουν την τάση να συγχέουν τις κοινωνικές συνθήκες της γέννησης του παιδιού με την βιολογική κληρονομιά του».²⁰

Επίσης, στη πράξη της υιοθεσίας, ένας ακόμη προβληματισμός των θετών γονέων πέραν της κληρονομικότητας, είναι το κλίμα που διαμορφώνεται στην ευρύτερη οικογένεια. Δηλαδή, οι θετοί γονείς έχουν την ανάγκη κατανόησης, αγάπης και υποστήριξης από τους δικούς τους γονείς με την απόκτηση του θετού παιδιού τους.

Εν συνεχεία, οι θετοί γονείς πρέπει να προετοιμαστούν για την λεγόμενη “αποκάλυψη της αλήθειας”. Η λεγόμενη αποκάλυψη της αλήθειας, δεν είναι άλλη από την αποκάλυψη στο παιδί ότι είναι υιοθετημένο. Αυτό είναι το δυσκολότερο κομμάτι της υιοθεσίας εν πρώτοις για τους γονείς και στη συνέχεια για το παιδί. Αυτό που προβληματίζει τους θετούς γονείς, είναι ο κατάλληλος χρόνος και τρόπος της αποκάλυψης, αλλά και η απρόβλεπτη ανάδραση του παιδιού σ’ αυτή τη

¹⁹ Αυγερινού Νίκη, (2001), *Θετοί γονείς; ποιοι είναι;*, στο <http://www.disabled.gr>, (πρόσβαση στις 23/10/2010), σελ. 4

²⁰ Watkins Mary-Fisher Susan, (2007), *Μιλώντας με μικρά παιδιά για την υιοθεσία τους*, Αθήνα: εκδόσεις Gena, σελ. 43

πληροφορία. «Οι καλά προετοιμασμένοι θετοί γονείς μιλούν σχεδόν πάντα από την αρχή στο παιδί τους για την υιοθεσία και το βοηθούν να αποδεχθεί αυτήν την πραγματικότητα αλλά και να κατανοήσει τους φυσικούς του γονείς».²¹

Ένα ακόμα δύσκολο κομμάτι είναι η στιγμή που το θετό παιδί τους θα θελήσει τη γνωριμία με τους βιολογικούς του γονείς. Ο John Triseliotis υποστηρίζει ότι «η αναζήτηση ριζών είναι μια προσπάθεια από τα υιοθετημένα παιδιά να καταλάβουν τους εαυτούς και την προσωπική τους ζωή καλύτερα, και ότι κανένας άνθρωπος δε μπορεί να στερηθεί τη δυνατότητα να έρθει σε επαφή με τις ρίζες του».²²

Οι γονείς πρέπει να το δεχτούν ως κάτι φυσιολογικό και αναμενόμενο όσο και αν αυτό μπορεί να τους δημιουργεί προβληματισμούς και αρνητικά συναισθήματα, διότι πολλά παιδιά που έχουν υιοθετηθεί θέλουν να γνωρίσουν τις ρίζες τους χωρίς αυτό να σημαίνει απαραίτητα πως θα αλλάξει κάτι στα συναισθήματα τους για τους θετούς γονείς τους.

²¹ Κουσαντελία Σ., (2001), *Μαζί στην αλήθεια και στην ευτυχία* στο <http://www.disabled.gr> (πρόσβαση στις 23/10/2010), σελ. 2

²² Triseliotis John and Kegan Paul, (1973), *In search of origins*, Routledge, London and Boston

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Βιολογικοί γονείς

- 4.1 Βιολογική μητέρα
- 4.2 Οι ψυχολογικές/ συναισθηματικές επιπτώσεις στην βιολογική μητέρα
- 4.3 Βιολογικός πατέρας
- 4.4 Εμπόριο βρεφών στην Ελλάδα

*«Η πραγματικότητα δεν είναι όπως θα με συνέφερε
εμένα να είναι.*

Δεν είναι όπως θα έπρεπε να είναι.

Δεν είναι όπως μου είπαν ότι θα είναι.

Δεν είναι όπως ήταν.

Δεν είναι όπως θα είναι αύριο.

Η πραγματικότητα γύρω μου είναι όπως είναι...

*Μπορώ να ξεκινήσω την πορεία μου μόνο από το σημείο αναχώρησης μου
κι αυτό σημαίνει πως αποδέχομαι ότι τα πράγματα είναι όπως είναι».*

Χορχε Μπουκαϊ, (2008), σελ. 10

4.1 Βιολογική μητέρα

«Συνήθως, όταν αναφερόμαστε στις λέξεις ιδιωτική υιοθεσία, η προσοχή μας επικεντρώνεται στους θετούς γονείς και στο υιοθετημένο παιδί. Όμως υπάρχει και η βιολογική μητέρα που χρειάζεται εξίσου την προσοχή μας. Στην νοοτροπία του κοινού, με τις προκαταλήψεις, το γεγονός της εγκατάλειψης ενός παιδιού θεωρείται πράξη ευκολίας και ντροπής και η μητέρα που εγκαταλείπει το παιδί της κρίνεται ανάξια και φορτώνεται με πολλές ενοχές.

Αν θα μπορούσαμε να κατατάξουμε σε κατηγορίες που χρήζουν βοήθειας, πράγμα παράδοξο όμως βοηθητικό για την καλύτερη κατανόηση των παρακάτω, τις μητέρες που συναινούν στην υιοθεσία του παιδιού τους, αυτές θα ήταν γυναίκες νέες με πολλά προβλήματα επιβίωσης (οικονομικά, επαγγελματικά κτλ.), άγαμες ή μητέρες αλλοδαπής καταγωγής».²³ Παρακάτω, γίνεται αναφορά σε καθεμία από αυτές τις κατηγορίες.

Οι μητέρες που συχνά κατακλύζονται από σύγχυση και άγχος ή ενοχές και ντροπή, χρειάζονται βοήθεια για να ξεκαθαρίσουν τα συναισθήματα τους και τις σκέψεις τους μέσα σε μία υποστηρικτική και όχι επικριτική ατμόσφαιρα. Άλλωστε μην ξεχνάμε πως, η λοχεία είναι μια πιεστική και αγχωτική περίοδος για αρκετές γυναίκες και περισσότερο για αυτές που αντιμετωπίζουν σοβαρό δίλημμα σχετικά με το μέλλον του παιδιού. Την περίοδο αυτή η γυναίκα βρίσκεται στην πιο στενή επαφή με τα συναισθήματα της.

Μερικές μητέρες μπορεί να χρειάζονται βοήθεια όσον αφορά στην διαμονή και συντήρησή τους, κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης.

Είναι επίσης σύνηθες για μια μόνη μητέρα, συνήθως νεαρής ηλικίας, να έχει τεταμένες σχέσεις με την οικογένεια της που μπορεί να δημιουργήθηκαν ή να επιδεινώθηκαν με την εγκυμοσύνη. Το άγχος μιας εγκύου μπορεί να αυξηθεί από τις στάσεις και τις πιέσεις της οικογένειας και των φίλων, ιδιαίτερα για αυτές τις μητέρες που εξακολουθούν να ζουν στο πατρικό τους σπίτι. Οι γονείς της μητέρας μπορεί να έχουν τις δικές του αμφιθυμικές και συγκεχυμένες αντιδράσεις στο όλο θέμα και να γίνουν υπερβολικά πιεστικοί. Αυτό μπορεί να τους οδηγήσει στο να πάρουν εκείνοι τις αποφάσεις για την κόρη τους, είτε είναι συνειδητές ή ασυνείδητες.

²³ Κουσίδου Τ., (2000), *Υιοθεσία, Τάσεις- Πολιτική- Πρακτική*, Αθήνα: εκδόσεις Γρηγόρη, σελ. 51

Εκτός από τα βιώματα της εγκυμοσύνης και της “απώλειας” του παιδιού, οι άγαμες μητέρες συχνά πρέπει να αλλάξουν κατοικία ή να μετακινηθούν σε άλλη περιοχή για να αποφύγουν τα δυσμενή σχόλια για τον εαυτό τους και την οικογένεια τους ή για να “δραπετεύσουν” από τις οικογενειακές πιέσεις. Η εγκυμοσύνη και η μετακίνηση συνήθως συνδέονται με απώλεια εργασίας ή φίλων. Η πιεστική φύση του γεγονότος θα μπορούσε να δώσει αφορμή για εμφάνιση σωματικών συμπτωμάτων ή ψυχική διαταραχή.

Για αυτούς τους λόγους, οι μητέρες δεν θα πρέπει να αισθάνονται ότι οι επιθυμίες τους αγνοούνται ή ότι άλλοι αποφασίζουν για αυτές. Πρέπει να ενθαρρύνονται να σκεφθούν για το μέλλον του παιδιού τους και να συμμετέχουν στον προγραμματισμό. Γιατί, η απόφαση της μητέρας για το μωρό είναι κρίσιμη όχι μόνο για το μέλλον του αλλά και για τη συναισθηματική κατάσταση της ίδιας της μητέρας, διότι θα πρέπει να πάρει μια απόφαση που να αισθάνεται ότι θα μπορεί να ζήσει με αυτήν για την υπόλοιπη ζωή της. Αυτό περιλαμβάνει και τη συμμετοχή της, στις σκέψεις που γίνονται για την επιλογή θετών γονέων, ή για το αν θα πάει το μωρό κατ’ ευθείαν στους θετούς γονείς από το μαιευτήριο ή θα τοποθετηθεί για ένα διάστημα κάπου αλλού.

Συμπερασματικά, είναι δύσκολο να πούμε ποιες μητέρες αποφασίζουν να δώσουν το παιδί τους για υιοθεσία και ποιες αποφασίζουν να το κρατήσουν. Αυτό γενικά εξαρτάται, τόσο από τις προσωπικές ανάγκες και επιθυμίες της μητέρας, συνειδητές ή όχι, όσο και από το κοινωνικό-πολιτιστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο η εγκυμοσύνη και η γέννηση λαμβάνουν χώρα.²⁴

²⁴ Αμπατζόγλου Γ., (2002), *Αλλάζοντας χέρια*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press A.E.

Κοινωνία, (1998), *Μάνες είναι κι αυτές που εγκαταλείπουν παιδιά* στο <http://www.ta-nea.gr> (πρόσβαση στις 23/10/2010)

4.2 Οι ψυχολογικές/συναισθηματικές επιπτώσεις στην βιολογική μητέρα

Οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στον ψυχισμό της βιολογικής μητέρας, όταν αποφασίζει να δώσει το παιδί της για υιοθεσία, είναι δύσκολο να εκτιμηθούν. Και αυτό διότι, μελέτες πάνω σε μητέρες που δίνουν τα παιδιά τους για υιοθεσία, δεν είναι εύκολο να γίνουν μερικά χρόνια μετά το γεγονός. Αυτό οφείλεται κυρίως, στα ηθικά προβλήματα που ανακύπτουν όταν πρέπει κανείς να επικοινωνήσει με μητέρες πολλά χρόνια μετά την υιοθεσία του παιδιού τους. Όλες οι έρευνες που ακολούθησαν αυτή τη μέθοδο είχαν πολύ μικρή θετική ανταπόκριση. Επομένως, οι περισσότερες μελέτες δεν είναι αντιπροσωπευτικές, αλλά είναι οι μόνες που έχουμε. Αυτές λοιπόν, υποστηρίζουν ότι, η απόφαση να δώσει κανείς το παιδί του για υιοθεσία είναι ένα ιδιαίτερα επώδυνο γεγονός και ότι πολλές μητέρες κατατρύχονται από αυτό για πολλά χρόνια μετά. Το να δώσεις ένα παιδί για υιοθεσία, σημαίνει απώλεια, που έχει ομοιότητες με την αντίδραση του πένθους στο θάνατο ενός νεογνού, στον θάνατο του συζύγου, στον χωρισμό, σε απώλεια της σωματικής ακεραιότητας ή ακόμα και σε υλική απώλεια.

Μερικές μελέτες έχουν επισημάνει τα υψηλά επίπεδα οργανικών και ψυχολογικών προβλημάτων που παρουσιάζουν οι μητέρες οι οποίες έδωσαν τα παιδιά τους για υιοθεσία χρόνια πριν, αλλά αυτές οι μελέτες δεν διευκρινίζουν κατά πόσο αυτά τα προβλήματα ήταν το αποτέλεσμα της απόφασης να δώσουν το παιδί τους για υιοθεσία ή αν προϋπήρχαν. Άλλες μελέτες αναφέρουν ότι το συναίσθημα απώλειας στις μητέρες διαρκεί για καιρό μετά την υιοθεσία του παιδιού. Αυτό το συναίσθημα απώλειας εκφράζεται με οδύνη και πένθος που είτε η μητέρα συνεχώς βιώνει είτε γίνονται αισθητά κατά διαστήματα με ποικίλες αφορμές και εξωτερικά ή εσωτερικά ερεθίσματα. Σε μερικές μητέρες που έδωσαν τα παιδιά τους, αυτή η αίσθηση απώλειας όχι μόνο δεν ελαττώνεται με τον καιρό αλλά φαίνεται να ενδυναμώνεται και είναι ιδιαίτερα έντονη σε κρίσιμα στάδια για το παιδί π.χ. έναρξη σχολείου, γενέθλια κ.α.. Προφανώς, δεν κατατρύχονται όλες οι μητέρες που δίνουν τα παιδιά τους από την απόφαση τους αυτή, ούτε όλες έχουν προβλήματα προσαρμογής. Εντούτοις, πολλές δεν μπορούν να λησμονήσουν το γεγονός αυτό.

Οι μεταβλητές που έχουν επισημανθεί ότι μετριάζουν τη συναισθηματική πίεση της μητέρας συνδέονται κατ' αρχήν με την ποσότητα και την ποιότητα της κοινωνικής στήριξης που έχει. Κοινωνική στήριξη με αυτήν την έννοια σημαίνει, ότι

η μητέρα αισθάνεται ότι αξίζει, ότι οι φίλοι και η οικογένεια της νοιάζονται γι' αυτήν την κατανοούν και αποδέχονται τα συναισθήματα της, τις απόψεις της και συνεπώς τις αποφάσεις της. Πολλές μητέρες αισθάνονται ότι δεν έχουν αυτήν την στήριξη, κυρίως διότι το θέμα της υιοθεσίας του παιδιού θεωρείται απαγορευμένο και επομένως δεν συζητιέται ούτε αναφέρεται από τον άμεσο κύκλο της οικογένειας και των φίλων, συνήθως μάλιστα κάποιες μητέρες το κρατούν κρυφό. Αισθάνονται ότι από τη στιγμή που "έφυγε" το παιδί, κανένας δεν φαίνεται να ενδιαφέρεται να ακούσει την ιστορία τους ή να τους δώσει την ευκαιρία να εκφράσουν τα συναισθήματα τους για την απόφασή τους αυτή.²⁵

4.3 Βιολογικός πατέρας

Στους πατεράδες των εκτός γάμου παιδιών δίνεται λίγη κοινωνική ή νομική προσοχή. Είναι ενδιαφέρον ότι για κάθε τριάντα μελέτες που αναφέρονται στις άγαμες μητέρες, αναφέρεται μόνο μία για τον άγαμο πατέρα. Οι εξηγήσεις γι' αυτό είναι πολλές. Ίσως μία εξήγηση είναι ότι, ο βιολογικός ρόλος του άντρα φαίνεται να σταματάει με τη σύλληψη και ύστερα η κοινωνία τον προστατεύει και τον κρύβει στην ανωνυμία.

Η θέση του φυσικού πατέρα στην υιοθεσία δεν είναι σαφής. Η συναίνεση του στην υιοθεσία δεν απαιτείται εκτός εάν έχει προβεί σε αναγνώριση της πατρότητας του παιδιού. Η προσπάθεια να εμπλέξει κανείς τον πατέρα στον προγραμματισμό εξαρχής βοηθά, εκτός των άλλων, στο να αποφευχθούν δυσκολίες αργότερα, σε περίπτωση π.χ. που ένας καταπιεσμένος πατέρας ή ένας που ισχυρίζεται ότι πληροφορήθηκε για το παιδί καθυστερημένα, μπορεί να ζητήσει την επιμέλεια του παιδιού, καθυστερώντας έτσι την διαδικασία της υιοθεσίας και γενικά την εφαρμογή του προγραμματισμού που έχει γίνει. Μερικοί πατεράδες μπορεί να χρειασθούν τόση βοήθεια πάνω στο θέμα της απόφασης να δοθεί το παιδί για υιοθεσία, όση η μητέρα. Εξάλλου είναι σημαντικό για το υιοθετημένο παιδί στο μέλλον, να έχει πληροφορίες

²⁵ Κοινωνία, (1998), *Μάνες είναι κι αυτές που εγκαταλείπουν παιδιά* στο <http://www.ta-neia.gr> (πρόσβαση στις 23/10/2010)

Triseliotis J., Κουσιδου I. (1989), *Η κοινωνική εργασία στην υιοθεσία και την αναδοχή*, Αθήνα: κέντρο βρεφών «η Μητέρα»

και για τον βιολογικό του πατέρα ή και ο πατέρας μπορεί να ενδιαφέρεται για ενημέρωση γύρω από την εξέλιξη του παιδιού.²⁶

4.4 Εμπόριο βρεφών στην Ελλάδα

Η ισχύουσα νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας του Ν. 2447/1996 πέραν των διατάξεων που εισήγαγε, δημιούργησε ένα αρκετά μεγάλο πρόβλημα με δυσχερείς, για πολλούς συνέπειες. Αρχικά, αξίζει να σημειωθεί ότι με τον όρο "παράνομη υιοθεσία" αναφερόμαστε στον τρόπο με τον οποίο γίνεται το εμπόριο και οι χρηματικές συναλλαγές, οι οποίες διώκονται ποινικά. (Οι ιδιωτικές υιοθεσίες νομιμοποιούνται μέσα από τις δικαστικές αποφάσεις και σε καμία περίπτωση δεν θεωρούνται παράνομες).

Οι διαδικασίες που ακολουθούνται από τα αρμόδια κρατικά ιδρύματα για την τέλεση υιοθεσιών, είναι πολύπλοκές και χρονοβόρες. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι για την πραγματοποίηση μιας υιοθεσία από το Κέντρο Βρεφών «η Μητέρα», χρειάζονται περίπου πέντε χρόνια. Επίσης η μεγάλη "ζήτηση" και η μικρή "προσφορά" κάνει την επιλογή αρκετά αυστηρή. Ζευγάρια μεγαλύτερης ηλικίας, με χαμηλότερο οικονομικό εισόδημα, έχουν μεγάλες πιθανότητες απόρριψης. Η απογοήτευση αυτών των ατόμων γίνεται αφορμή για την δράση παράνομων κυκλωμάτων που ασχολούνται με την εμπορία βρεφών. Τα κυκλώματα αυτά εκμεταλλεύονται την αδυναμία των ζευγαριών που δεν μπορούν να τεκνοποιήσουν και που έχουν κουραστεί από τις διαδικασίες της νόμιμης οδού.

Τα κυκλώματα αυτά απαρτίζονται από αρκετά άτομα κάθε είδους ενασχόλησης και με διαφορετικούς ρόλους στο έργο της παράνομης διακίνησης παιδιών. «Μετά την δεκαετία του '20 έγινε ταμπού να βάζουν τα ζευγάρια αγγελίες στις εφημερίδες για μωρά και τότε ιδρύθηκαν πρακτορεία υιοθεσίας που αναλάμβαναν τέτοιες λεπτές υποθέσεις, κυρίως στην Αμερική. Τα μωρά που είχαν ανάγκη από οικογένειες ήταν πολλά τότε. Άνοιξε η αγορά βρεφών. Οι αγγελίες ήταν σύντομες και ψυχρές. Τα άτεκνα ζευγάρια φρόντιζαν να δίνουν μόνο έναν αριθμό θυρίδας, έτσι ώστε να διασφαλίσουν την ανωνυμία τους. Οι μητέρες που δεν

²⁶ Ζέρβας Χ., (2001), *Οικογενειακές υποθέσεις* στο <http://www.enet.gr> (πρόσβαση στις 23/10/2010)

Τσιάντης Ι., (1983), *Προτάσεις για την παιδοψυχιατρική περίθαλψη στην Ελλάδα*, Σύγχρονα θέματα, Τεύχος για την Ψυχική Υγεία στην Ελλάδα, Δεκέμβριος

μπορούσαν να κρατήσουν τα παιδιά τους έδιναν την πλήρη διεύθυνση τους. Στις εφημερίδες οι αγγελίες για παιδιά, ήταν μαζί μ' ένα σωρό άλλες για χαμένα γατιά, σκυλιά και μεταχειρισμένα αυτοκίνητα. Οι αγγελίες που δημοσίευαν ήταν σαν να είχαν γραφτεί με καρμπόν, καθώς πολλές από αυτές είχαν συνταχθεί από τους ίδιους δικηγόρους – μεσίτες που ζούσαν από τις υιοθεσίες»²⁷. Δικηγόροι, μαιευτήρες, νοσηλευτές, συμβολαιογράφοι, κρατικοί φορείς αλλά και ιερείς εμπλέκονται. Χορηγοί τους συνήθως είναι οι Αθίγγανοι, γυναίκες από την Αλβανία και από χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ, κυρίως από την Βουλγαρία, Ελληνίδες ανύπαντρες με οικονομικά προβλήματα αλλά και αθώα θύματα. Η ``αξία`` ενός υγιούς βρέφους φαίνεται να κυμαίνεται από 10.000 έως 20.000 ευρώ.

Με την κατάρρευση των σοσιαλιστικών καθεστώτων άλλαξαν πολλά. Πολλά ζευγάρια Ελλήνων κατέφυγαν στην Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Ρωσία και το Καζακστάν. Μόνο στη Ρουμανία υπήρχαν σε ιδρύματα πάνω από 20.000 παιδιά ορφανά ή από άπορες οικογένειες, τα οποία ζούσαν κάτω από άθλιες συνθήκες. Παρακάτω, ενδεικτικά αναφέρουμε μία μαρτυρία για τον τρόπο διαβίωσης αυτών των παιδιών. «Ήταν τα μικρά στη σειρά και είχαν τα χεράκια τους πίσω. Θα ήταν τουλάχιστον 30. Μία υπάλληλος κρατώντας ένα βαθύ πιάτο περνούσε μπροστά από κάθε μωρό και του έδινε μια κουταλιά σούπα που είχαν φτιάξει βράζοντας κόκαλα. Ήταν συγκλονιστικό». Η κατάσταση αυτή επικρατούσε σε όλα τα ιδρύματα. Η υιοθεσία για τα παιδιά αυτά φαινόταν σωτήρια. Τα άτεκνα ζευγάρια που τα επισκέπτονταν, προέρχονταν από όλο τον κόσμο. Έφταναν ως εκεί με την βοήθεια δικηγόρων, γιατρών αλλά και τουριστικών πρακτόρων, οι οποίοι διοργάνωναν εκδρομές, με σκοπό οι ενδιαφερόμενοι να δουν τα ``αξιοθέατα``. Τα ποσά για μια υιοθεσία κυμαίνονταν από δύο έως πέντε χιλιάδες δολάρια. Τα ποσά αυτά, όπως λένε οι υπεύθυνοι των ιδρυμάτων, ήταν για την προσφορά βοήθειας στα παιδιά που εξ' αιτίας των προβλημάτων υγείας που είχαν, παρέμεναν στα ιδρύματα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ελληνικής πρεσβείας στο Βουκουρέστι, την περίοδο 1993-1999 υιοθετήθηκαν με τον τρόπο αυτό από Έλληνες, 460 παιδιά.

Ένας άλλος τρόπος όπως δημοσιεύτηκε στην βουλγαρική εφημερίδα «Τρουντ» με τίτλο «Έλληνες αγοράζουν τα βρέφη μας» είναι η ``αναγνώριση των νεογέννητων από Έλληνες πατεράδες τη στιγμή της γέννησης τους στο μαιευτήριο.

²⁷ Lifton Jean Betty, (1999), *Εμπειρίες Υιοθεσίας*, εκδόσεις Κέδρος, σελ. 30

Έπειτα, η έξοδος των νεογνών από τη χώρα γίνονταν χωρίς πρόβλημα. Επειδή όμως, τον τελευταίο καιρό αυξήθηκαν οι γραφειοκρατικές διαδικασίες, οι κρατικοί έλεγχοι και οι απαιτήσεις των μεσαζόντων, εφευρέθηκαν νέοι τρόποι παράνομου εμπορίου βρεφών.

Δεκάδες νεαρά κορίτσια από τη Ρωσία, την Βουλγαρία και την Αλβανία έρχονταν στην χώρα μας σε κατάσταση εγκυμοσύνης, γεννούσαν και πουλούσαν τα μωρά τους σε άτεκνα ζευγάρια και κατόπιν επέστρεφαν στην πατρίδα τους. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η εξής: όταν έρχονται στην Ελλάδα οι έγκυες γυναίκες, οι θετοί γονείς σε συνεργασία με δικηγόρους και γιατρούς, τις τοποθετούν σε ξενοδοχεία ή σπίτια, αναλαμβάνοντας όλα τα έξοδα. Όταν έρθει η ώρα του τοκετού, η εγκυμονούσα και η θετή μητέρα εισάγονται σε διπλανά κρεβάτια και φαίνεται ότι γέννησε η θετή (εικονική γέννα). Οι διαδικασίες αυτές συνήθως γίνονται σε ιδιωτικές κλινικές. Άλλη μια συνηθισμένη περίπτωση είναι αυτή όπου τα άτεκνα ζευγάρια βρίσκουν έξω από την πόρτα του σπιτιού τους ένα μωρό, το οποίο στη συνέχεια με νόμιμη διαδικασία, υιοθετούν.

Μία πιο βίαιη περίπτωση είναι, όταν αναγκάζονται να μείνουν "κατά παραγγελία" έγκυοι. Όταν δεν συναινούν στην υιοθεσία, τότε εξαναγκάζονται με βίαιο τρόπο. Θύματα αυτών των κυκλωμάτων πέφτουν συνήθως, οι εκδιδόμενες γυναίκες.

Τέλος, μία ακόμα περίπτωση που είναι από παλιά γνωστή είναι αυτή του "θανάτου του βρέφους". Ιδιαίτερα στην δεκαετία του '50 ήταν έντονη η φοβία των επίτοκων, να μην τους κλέψουν ή τους μπερδέψουν το μωρό στο μαιευτήριο. Όταν γεννούσαν οι μητέρες, ενημερώνονταν από το μαιευτήρα ότι το παιδί τους είχε κάποιο πρόβλημα υγείας και πέθανε κατά την διάρκεια του τοκετού. Έτσι δηλώνεται σαν νεκρό και καταγράφεται ότι το γέννησε η γυναίκα που το "αγόρασε". Αυτή η περίπτωση πλέον είναι πιο σπάνια καθώς οι γονείς είναι "υποψιασμένοι" αφού πολλές φορές έχουν δημοσιευτεί τέτοια περιστατικά.

Ολοκληρώνοντας, επισημαίνουμε πως ο νόμος περί ιδιωτικής υιοθεσίας στην Ελλάδα, απαγορεύει ρητά την οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή για την απόκτηση βρέφους και διώκει ποινικά τα άτομα που εμπλέκονται σε μια τέτοια συναλλαγή.²⁸

²⁸ Μπαιλής Πάνος, (2002), *Όσο-όσο για έναν «άγγελο»* στο [http:// www.tanea.gr](http://www.tanea.gr), (πρόσβαση στις 8/11/2010)

Δελιθανάση Μαρία, (2006), *Εμπόριο βρεφών υπό τον μανδύα της νομιμότητας* στο [http:// www.kathimerini.gr](http://www.kathimerini.gr), (πρόσβαση στις 8/11/2010)

Επίκαιρα, (2010), *Βαλκανικό κύκλωμα πουλά βρέφη στην Ελλάδα* στο [http:// www.epikaira.gr](http://www.epikaira.gr), (πρόσβαση στις 8/11/2010)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Θετά παιδιά

- 5.1 Λέγοντας στο παιδί για την υιοθεσία του
- 5.2 Τα συναισθήματα του παιδιού όταν μαθαίνει την αλήθεια
- 5.3 Τα στάδια της κατανόησης της υιοθεσίας
- 5.4 Όταν το παιδί θέλει να μάθει για τις ρίζες του



5.1 Λέγοντας στο παιδί για την υιοθεσία του

«Το να πεις στο παιδί ότι είναι υιοθετημένο είναι συχνά μια μεγάλη δοκιμασία για τους θετούς γονείς : ακολουθώντας τη συμβουλή που πήραν από τους διάφορους ειδικούς, «να κάνετε το παιδί δικό σας», πρέπει τώρα οι ίδιοι με κάποιο τρόπο να το πληροφορήσουν πως δεν είναι. Οι περισσότεροι δεν θέλουν να το παραδεχτούν , ούτε καν στον ίδιο τους τον εαυτό. Αυτό είναι γνωστό ως «διπλή δέσμευση». Οι θετοί γονείς δίνουν πάντα μεγάλη έμφαση στο πότε να το πουν, λες και υπάρχει μια μαγική στιγμή, όπως στα παραμύθια, που μπορεί κάποιος να αποκαλύψει τόσο σημαντικές πληροφορίες χωρίς καμία συνέπεια»²⁹.

«Το ότι τα μωρά γεννιούνται από την κοιλιά της μητέρας τους είναι μια μυστηριώδης γνώση για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Η πανταχού παρούσα ερώτηση «ήμουν στην κοιλιά σου;» και η αναγγελία στο παιδί ότι ήταν στη κοιλιά μιας άλλης μαμάς προσφέρει την ευκαιρία για ν' αρχίσουν τα υιοθετημένα παιδιά και οι μητέρες τους να επεξεργάζονται μαζί το γεγονός της υιοθεσίας. Για μερικά παιδιά το γεγονός ότι ήταν στην κοιλιά μιας άλλης, άγνωστης κυρίας είναι τρομακτικό και ανεπιθύμητο. Συνήθως σε παιδιά ηλικίας τριών και τεσσάρων ετών μπορεί να εμφανιστεί ένα πρώτο αίσθημα απώλειας που συνδέεται με την υιοθεσία. Αν το παιδί υιοθετήθηκε όταν ήταν βρέφος ή σε πρόωμη νηπιακή ηλικία, δεν θυμάται τους βιολογικούς γονείς ούτε τους βιώνει ως άτομα που ξέρει και για αυτό το λόγο όποια γυναίκα βλέπουν μπορεί να νομίζουν πως είναι η βιολογική μητέρα τους. Αν ακούσουμε προσεκτικά τα παιδιά, θα καταλάβουμε ότι η απώλεια για την οποία θρηνούν σ' αυτή την ηλικία είναι η απώλεια ενός συμβόλου εξαιρετικής εγγύτητας και ενότητας με το πρόσωπο με το οποίο είναι συνήθως κοντύτερα το παιδί σ' αυτή την ηλικία, δηλαδή την θετή μητέρα. Το παιδί λαχταρά να έχει υπάρξει στην κοιλιά αυτής την οποία γνωρίζει καλύτερα και αγαπά με ένταση».³⁰

«Οι υιοθετημένοι με τους οποίους οι θετοί γονείς είχαν μιλήσει όταν ήταν μικρά παιδιά και με θετικό τρόπο για την υιοθεσία τους είχαν το αίσθημα ότι «ήταν καλά», ήταν «κάτι το ιδιαίτερο» και είχαν κάτι για το οποίο μπορούσαν να νιώθουν «περήφανοι». Εκείνοι στους οποίους είχαν μιλήσει αργά (μετά την ηλικία των δέκα

²⁹ Lifton Jean Betty, (1999), *Εμπειρίες Υιοθεσίας*, εκδόσεις Κέδρος, σελ. 290

³⁰ Watkins Mary-Fisher Susan, (2007), *Μιλώντας με μικρά παιδιά για την υιοθεσία τους*, Αθήνα: εκδόσεις Gena, σελ. 118

ετών) ένιωθαν ότι αυτή η καθυστέρηση είχε ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις πάνω τους, κλονίζοντας την αυτό εικόνα και αφήνοντας τους μέσα στην σύγχυση, μπερδεμένους και αργότερα θυμωμένους με τους θετούς γονείς τους, ιδιαίτερα με την μητέρα. Όταν έμαθαν για την υιοθεσία τους, βρέθηκαν αντιμέτωποι με το καθήκον επαναπροσδιορισμού του εαυτού τους. Εκείνοι που τους μίλησαν με εχθρικό τρόπο για την υιοθεσία τους (όταν ήταν νέοι ή μεγάλοι) έμειναν με την πεποίθηση ότι η υιοθεσία ήταν κάτι «επαίσχυντο», «τρομερό».

Ενήλικοι υιοθετημένοι περιέγραψαν την αίσθηση μιας ψευδούς πραγματικότητας, που οφειλόταν στο γεγονός ότι ποτέ δεν μπορούσε να συνενώσουν τα κομμάτια της ζωής τους. Πολλοί ένιωσαν διαισθητικά ότι υπήρχαν μυστικά στο σπίτι τους, αλλά τους άφηναν μόνους τους με της συχνά τρομακτικές φαντασιώσεις τους για το τι μπορεί να ήταν αυτά τα μυστικά³¹.

5.2 Τα συναισθήματα του παιδιού όταν μαθαίνει την αλήθεια

«Είναι μάλλον δύσκολο –και θα ήταν και από πολλές απόψεις ιδιαίτερα άσκοπο, ίσως και παραπλανητικό– να προσπαθήσει κανείς να γενικεύσει και να σχηματίσει τον τρόπο που ένα παιδί βιώνει την υιοθεσία του».³²

Όμως, μπορεί να φανταστεί κανείς πως το συναίσθημα που επικρατεί τις περισσότερες φορές, είναι η θλίψη. Οι ψυχολόγοι αναπτύσσουν διάφορες ερμηνείες και θεωρίες για τον τρόπο που εκφράζεται η θλίψη, για τον τρόπο που πενθεί κανείς και χρησιμοποιούν ποικίλους όρους για να τον περιγράψουν. Μία ικανοποιητική προσέγγιση, για τις περισσότερες μορφές απώλειας αναφέρει «την διαδικασία του πένθους κατά στάδια όπου είναι η άρνηση, ο θυμός, η διαπραγμάτευση και η αποδοχή»³³.

Ακόμη ο William J. Worden, (1991), καθηγητής ψυχολογίας στην ιατρική Σχολή του Χάρβαρντ, εισάγει την έννοια του έργου στη διαδικασία του πένθους. Η

³¹ Watkins Mary-Fisher Susan, (2007), *Μιλώντας με μικρά παιδιά για την υιοθεσία τους*, Αθήνα: εκδόσεις Gena, σελ. 20-21

³² Αμπατζόγλου Γ., (2001), *Η υιοθεσία από την πλευρά του παιδιού στο* <http://www.childmentalhealth.gr> (πρόσβαση στις 08/11/2010), σελ. 1

³³ Kubler-Ross Elisabeth, (1991), *On life after death*, Celestial Arts

προσέγγιση αυτή θεωρεί ότι ο τρόπος με τον οποίο πενθούμε μπορεί να επηρεαστεί από το περιβάλλον, αλλά επικεντρώνεται στο ίδιο το πρόσωπο που πενθεί και σ' αυτά που μπορεί να κάνει.

Στην πρώτη φάση του πένθους σύμφωνα με τον Worden (1991) θα πρέπει το παιδί να αποδεχτεί την πραγματικότητα της απώλειας καθώς το πρόσωπο που πενθεί πρέπει να πιστέψει ότι η επανασύνδεση με το συγκεκριμένο πρόσωπο είναι πλέον αδύνατη. Όταν μιλάμε για την υιοθεσία, υπάρχουν τρεις διαστάσεις στην έννοια της επανασύνδεσης.

- ✓ Σύμφωνα με την πρώτη διάσταση, 'επανασύνδεση' για το υιοθετημένο παιδί μπορεί να σημαίνει την επάνοδό του στη μήτρα, δηλαδή στην κατάσταση που βρισκόταν, πριν ακόμα γεννηθεί.
- ✓ Σύμφωνα με την δεύτερη διάσταση, 'επανασύνδεση' μπορεί να σημαίνει την επάνοδό του στην κατάσταση που ήταν πριν την υιοθεσία του, όταν οι μόνοι γονείς του ήταν οι φυσικοί του γονείς.
- ✓ Στην περίπτωση του υιοθετημένου παιδιού, υπάρχει μια ακόμα διάσταση στην έννοια της 'επανασύνδεση' καλά κρυμμένη στην ψυχή του, τρεμοσβήνει η ελπίδα πως κάποτε, στο μέλλον θα αποκατασταθεί η σχέση του με τους φυσικούς του γονείς.³⁴

5.3 Τα στάδια της κατανόησης της υιοθεσίας

«Τα υιοθετημένα παιδιά μπορεί να αναπτύσσουν νωρίτερα από τα μη υιοθετημένα λεξιλόγιο για την υιοθεσία, όμως γέννηση και υιοθεσία είναι ακόμα έννοιες συγχωνευμένες και μπερδεμένες στο μυαλό του μικρού παιδιού. Ο Μπροντζίγκσι προειδοποιεί τους γονείς να μην σταματήσουν πρόωρα να μιλούν για την υιοθεσία λόγω της λανθασμένης αντίληψης ότι το παιδί που μπορεί να «μιλά για την υιοθεσία» την κατανοεί αναγκαστικά. Ο Μπροντζίγκσι, ο Σίγκερ και ο Μπράφ στις αναλύσεις συνεντεύξεων ανοιχτού τύπου με υιοθετημένα και μη υιοθετημένα παιδιά ηλικίας τεσσάρων έως δεκατριών ετών, οριοθετούν έξι επίπεδα κατανόησης της υιοθεσίας.

³⁴ Worden J William, (1991), *Grief Counseling and Grief Therapy: A Handbook for the Mental Health Practitioner*, New York: Springer Publishing Company

- ΕΠΙΠΕΔΟ 0. Τα παιδιά δεν επιδεικνύουν καμία κατανόηση της υιοθεσίας. Αφορά κυρίως παιδιά μέχρι πέντε ετών, αλλά περιλαμβάνει και μερικά παιδιά έξι και επτά ετών.
- ΕΠΙΠΕΔΟ 1. Τα παιδιά δεν καταφέρνουν να διαφοροποιήσουν την υιοθεσία από τη γέννηση. Αντίθετα, έχουν την τάση να συγχωνεύουν τις δύο έννοιες. Αφορά παιδιά ηλικίας τεσσάρων έως επτά ετών. Για παράδειγμα, ένα εξάχρονο αγόρι ρώτησε χαρωπά τους γονείς του: ‘‘Ο μπαμπάς φύτεψε το σπόρο πριν με υιοθετήσετε ή μετά’’;
- ΕΠΙΠΕΔΟ 2. Τα παιδιά διαφοροποιούν ξεκάθαρα την υιοθεσία και τη γέννηση ως εναλλακτικούς τρόπους για να γίνουν οι άνθρωποι γονείς και αποδέχονται ότι η σχέση με τη θετή οικογένεια είναι μόνιμη, αλλά δεν καταλαβαίνουν το γιατί. Στην καλύτερη περίπτωση στηρίζονται στο αίσθημα πίστης (η μητέρα μου μου είπε) ή στις έννοιες της κατοχής (τόρα το παιδί ανήκει στους άλλους γονείς), για να δικαιολογούν τη μόνιμη φύση της σχέσης γονέων –παιδιού. Αυτό το επίπεδο κατανόησης αντιστοιχεί σε παιδιά ηλικίας τεσσάρων έως δεκατριών ετών. Οι επικρατέστερες ηλικίες ήταν έξι και επτά ετών.
- ΕΠΙΠΕΔΟ 3. Τα παιδιά διαφοροποιούν ξεκάθαρα την υιοθεσία από τη γέννηση, αλλά δεν είναι σίγουρα για το μόνιμο χαρακτήρα της σχέσης γονέων- παιδιού. Θεωρούν ότι οι βιολογικοί γονείς έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν την κηδεμονία του παιδιού σε κάποιο μελλοντικό αλλά απροσδιόριστο χρόνο». Και πάλι μερικά παιδιά από όλες τις ηλικιακές ομάδες – τεσσάρων έως δεκατριών ετών- εκφράζουν αυτή την κατανόηση, αλλά επικρατούν τα παιδιά ηλικίας έξι ως εννιά ετών.
- ΕΠΙΠΕΔΟ 4. Οι περιγραφές της σχέσης της θετής οικογενείας τις οποίες κάνουν τα παιδιά χαρακτηρίζουν από τη σχεδόν νομική έννοια της μονιμότητας. Συγκεκριμένα αναφέρονται σε ‘ υπογραφή χαρτιών’ ή επικαλούνται κάποια αρχή, όπως δικαστής, δικηγόρος, γιατρός ή εργαζόμενος σε κοινωνικές υπηρεσίες, που με κάποιον ασαφή τρόπο ‘κάνει’ μόνιμη την σχέση γονέων- παιδιών. Αυτό το επίπεδο κατανόησης παρατηρήθηκε σε παιδιά ηλικίας έξι έως δεκατριών ετών αλλά ήταν επικρατέστερο μεταξύ των μεγαλύτερων παιδιών.
- ΕΠΙΠΕΔΟ 5. Τώρα η σχέση υιοθεσίας χαρακτηρίζεται μόνιμη και ότι εμπεριέχει τη νομική μεταβίβαση δικαιωμάτων και /ή ευθυνών για το παιδί

από τους βιολογικούς στους θετούς γονείς. Αυτό το επίπεδο κατανόησης υπήρχε σε παιδιά ηλικίας οκτώ έως δεκατριών ετών, αλλά ήταν πολύ επικρατέστερο σε παιδιά ηλικίας δώδεκα και δεκατριών ετών».³⁵

5.4 Όταν το παιδί θέλει να μάθει για της ρίζες του

Τα ψυχολογικά ζητήματα που σχετίζονται με την αναζήτηση των φυσικών γονιών και την επανασύνδεση μαζί τους, επηρεάζουν τόσο τα υιοθετημένα παιδιά όσο και τους θετούς αλλά και τους φυσικούς γονείς.

«Οι υιοθετημένοι ψάχνουν συνειδητά ή ασυνείδητα σε όλη τους τη ζωή, από τη στιγμή που τους λένε πώς είναι υιοθετημένοι. Από την στιγμή που κοιτάζονται στον καθρέφτη και αναρωτιούνται ποιός είναι αυτός που τους κοιτάζει από ‘κει μέσα. Από τη στιγμή που θέτουν στον εαυτό τους εκείνο το ερώτημα: ‘‘ Γιατί με εγκατέλειψε εκείνη η κυρία ‘‘; , από την στιγμή που φωνάζουν θυμωμένοι: ‘‘ Δεν είσαι εσύ η πραγματική μου μητέρα ‘‘, από την στιγμή που επισκέπτονται μάτια για πρώτη φορά τον οικογενειακό γιατρό για πληροφορίες. Από τη στιγμή που πληροφορούνται από το νοσοκομείο όπου γεννήθηκαν πως όλα όσα θέλουν να μάθουν βρίσκονται στα αρχεία, τα οποία όμως αυτοί, ως υιοθετημένοι, δεν επιτρέπεται να δουν. Χρειάζεται μεγάλη ψυχική προετοιμασία για να μπορέσει κάποιος να ξεκινήσει αυτό το μεγάλο ταξίδι της αναζήτησης.»³⁶

«Το υιοθετημένο άτομο, πολλές φορές, μπαίνει στην διαδικασία της αναζήτησης των φυσικών γονιών, χωρίς να το καλό σκεφτεί, νιώθει σαν να έλκεται από ένα μαγνήτη. Η φυσική μητέρα του παιδιού μπορεί να λαχταράει να δει το πρόσωπό του, ενώ οι θετοί γονείς, μπορεί βαθιά μέσα τους να εύχονται να μην συμβεί ποτέ κάτι τέτοιο. Η σύγκρουση αισθημάτων των θετών γονιών όταν έρχεται η ώρα της επανασύνδεσης του παιδιού τους με την φυσική μανά ποικίλουν, ωστόσο όμως οι σκέψεις και τα αισθήματα μπορούν να παίζουν σπουδαίο ρόλο και να επηρεάσουν θετικά και τις δύο πλευρές. Μπορούν επίσης να καθορίσουν την μελλοντική σχέση τους με τον ενήλικα υιοθετημένο».³⁷

³⁵ Brodzinsky, D. M., Singer, L. M. and Braff, A. M., (1984), *Children's understanding of adoption*, Child development, σελ. 869-878

³⁶ Erikson H. Erik, (1977), *Toys and Reasons: Stages in the Ritualization of Experience*, New York : Norton, σελ. 54

³⁷ Eldridge S., (2004), *Τι θα ήθελα να γνωρίζουν οι γονείς μου όταν με υιοθέτησαν*, Αθήνα: εκδόσεις Θυμάρι, σελ. 261

Το υιοθετημένο παιδί συνήθως έχει την αίσθηση της μη ολοκλήρωσης αφού «κανένας δεν μπορεί να αναπτύξει υψηλό βαθμό αυτοεκτίμησης, όταν πιστεύει πως έχει γεννηθεί από διαβόλους ή κακούς ανθρώπους»³⁸ και του γεννούνται ερωτήματα όπως :

- Από ποιον γεννήθηκα;
- Έχω άλλα αδέρφια;
- Είναι φυσιολογικός όπως όλοι;
- Θα ολοκληρωθώ σαν ενήλικας μαθαίνοντας την αλήθεια;
- Θα φύγει από μέσα μου το αίσθημα της εγκατάλειψης και της απόρριψης;

Αυτοί είναι κάποιοι από τους προβληματισμούς και τις ερωτήσεις που βασανίζουν τα υιοθετημένα παιδιά για χρόνια, που αν απαντηθούν τότε ίσως να μπορέσουν να απελευθερωθούν από τους εφιάλτες τους και να αποκτήσουν φτερά για μια νέα ζωή.

³⁸ Satir Virginia, (1988), *Πλάθοντας ανθρώπους*, Αθήνα, εκδόσεις Κέδρος, σελ. 210

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στο θεσμό της ιδιωτικής υιοθεσίας

- 6.1 Ο ορισμός της Κοινωνικής εργασίας
- 6.2 Οι αξίες του Κοινωνικού Λειτουργού και οι μεταβαλλόμενοι ρόλοι του
- 6.3 Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού με τους θετούς γονείς
- 6.4 Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού με τους βιολογικούς γονείς
- 6.5 Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού με το θετό παιδί



6.1 Ο ορισμός της Κοινωνικής Εργασίας

«Από το 1922 έως και σήμερα έγινε προσπάθεια διατύπωσης πολλών ορισμών για την Κοινωνική Εργασία. Οι αξίες της Κοινωνικής Εργασίας καθώς και η ενίσχυση της λειτουργικότητας του ατόμου, είναι αποδεκτές φράσεις διατυπωμένες σε όλους σχεδόν τους ορισμούς που συναντάμε.

Ο πρώτος γενικός ορισμός της κοινωνικής εργασίας διατυπώθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών το 1950. Σύμφωνα με αυτόν η κοινωνική εργασία:

- ✓ Είναι ενέργειες σχεδιασμένες να προσφέρουν βοήθεια σε προβλήματα που εμποδίζουν άτομα, οικογένειες και ομάδες να επιτύχουν ένα ελάχιστο επιθυμητό κριτήριο-επίπεδο κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας.
- ✓ Είναι μια κοινωνική ενέργεια που δεν συντελείται από ιδιώτες για προσωπικό όφελος, αλλά από κυβερνητικές ή μη οργανώσεις που έχουν συσταθεί προς όφελος των μελών της κοινότητας τα οποία θεωρούνται ότι έχουν ανάγκη.
- ✓ Είναι μια διασυνδεδετική ενέργεια μέσω της οποίας μειονεκτούντα άτομα, οικογένειες και ομάδες βοηθιούνται να εντοπίσουν όλες τις πηγές της κοινότητας που είναι διαθέσιμες για τις ανάγκες τους.

Ένας κοινά αποδεκτός ορισμός διατυπώθηκε το 1962 από τον Gordon, ο οποίος όρισε την άσκηση του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας ως μια παρεμβατική δράση κατευθυνόμενη προς συγκεκριμένους σκοπούς και καθοδηγούμενη από αξίες, γνώσεις και τεχνικές δεξιότητες, οι οποίες στο σύνολο τους είναι μοναδικές, αναγνωρισμένες και καθορισμένες από το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας.

Η Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών (1985) έχει ορίσει την κοινωνική εργασία ως «την εφαρμοσμένη κοινωνική επιστήμη, η οποία προήλθε από την κοινωνική πρόνοια ως ένας μηχανισμός που συστάθηκε για να διασφαλίσει την κάλυψη των βασικών βιοτικών αναγκών των αδυνάτων που δημιουργήθηκαν από τη βιομηχανική ανάπτυξη, και που καλείται να χειριστεί τις διαρκώς μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες και να αποτρέψει ή να βελτιώσει τα ατομικά, ομαδικά και κοινοτικά προβλήματα που προκύπτουν από τη δυσλειτουργία των ατομικών αναγκών και των κοινωνικών θεσμών.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι εφαρμογές της κοινωνικής εργασίας βασίζονται στις επιστημονικές γνώσεις, μεθόδους και επαγγελματικές τεχνικές καθώς ακόμη απαιτούν υψηλό βαθμό προσωπικής ευθύνης, ευελιξίας και πρωτοβουλίας του κοινωνικού λειτουργού». ³⁹

6.2 Οι αξίες του Κοινωνικού Λειτουργού και οι μεταβαλλόμενοι ρόλοι του

«Όταν αναφερόμαστε στον όρο “αξίες”, συνήθως εννοούμε τις κοινωνικά παραδεκτές ιδέες για το σωστό, το καλό και το επιθυμητό που ισχύουν σε μια συγκεκριμένη κοινωνία. Αυτές επηρεάζουν τον τρόπο που λειτουργούν και πράττουν οι άνθρωποι, το είδος των αποφάσεων που λαμβάνουν καθώς ρυθμίζουν και τις λειτουργίες σημαντικών τομέων της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής.

Η επιστήμη της κοινωνικής εργασίας βασίζεται σε θεμελιώδεις αξίες, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ισότητας, της δημοκρατίας και της κοινωνικής αλλαγής. Οι αξίες αυτές συνιστούν το βασικό πυρήνα της ύπαρξής της.

Από τις αξίες της κοινωνικής εργασία απορρέουν και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής στάσης του κοινωνικού λειτουργού.

Οι αξίες του κοινωνικού λειτουργού, τίθενται σε μεγάλη σημασία ζήτημα αφού σε αυτές βασίζονται οι απόψεις του για τους εξυπηρετούμενους, τα πλαίσια και η στρατηγική των παρεμβάσεων του αλλά και γενικότερα ο τρόπος σκέψης και υλοποίησης των πράξεων του. Οι προσωπικές αντιλήψεις του κοινωνικού λειτουργού είναι δυνατόν να επηρεάσουν την ισορροπία και την ποιότητα της επαγγελματικής του σχέσης.

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά που οφείλει να έχει ο κοινωνικός λειτουργός είναι η αυτογνωσία. Η αυτογνωσία προστατεύει τον κοινωνικό λειτουργό από τη συναισθηματική εμπλοκή του στην κατάσταση που χειρίζεται και του επιτρέπει την αντικειμενική εξέταση και αξιολόγησή της.

³⁹ Καλλινικάκη Θ., (1998), *Κοινωνική Εργασία*, Αθήνα: εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 45-52

Ο σεβασμός της προσωπικότητας του εξυπηρετούμενου, η παραδοχή των διαφορών μεταξύ των ανθρώπων, η εξατομίκευση, ο σεβασμός της ελευθερίας της βούλησης, το δικαίωμα του εξυπηρετούμενου για αυτοδιάθεση και αυτοβοήθεια και η εχεμύθεια είναι αξίες και χαρακτηριστικά της επαγγελματικής στάσης του κοινωνικού λειτουργού που τον καθιστούν ικανό στον ρόλο του.

Κατά την διάρκεια της άσκησης του επαγγέλματος, όμως, ο κοινωνικός λειτουργός αναπτύσσει συνήθως περισσότερους από έναν ρόλους ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες της κάθε περίπτωσης. Παρακάτω, αναφερόμαστε επιγραμματικά στους ρόλους που ενστερνίζεται ο κοινωνικός λειτουργός, οι οποίοι πολλές φορές αλληλοδιαπλέκονται και εμφανίζονται ταυτόχρονα κατά την άσκηση του επαγγέλματος».⁴⁰

- Μεσολαβητής
- Συνήγορος
- Εκπρόσωπος
- Διαιτητής
- Αξιολογητής
- Εμπυχωτής
- Σύμβουλος
- Παιδαγωγός
- Διευθυντής
- Αρχαιοθέτης
- Σχεδιαστής κοινότητας
- Κοινωνικός λειτουργός κοινωνικού σχεδιασμού
- Κλινικός-θεραπευτής

⁴⁰ Καλλινικάκη Θ., (1998), *Κοινωνική Εργασία*, Αθήνα:εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα,σελ.43-45,86-92

6.3 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού με τους θετούς γονείς

Αναμφισβήτητα, «το κέντρο της ιδιωτικής υιοθεσίας είναι το παιδί, αλλά η διαδικασία δεν απομονώνει ούτε αγνοεί τους ανθρώπους απ' όπου άρχισε το παιδί τη ζωή του και την οικογένεια όπου θα την συνεχίσει μετά την υιοθεσία του. Η επιτυχία μιας ιδιωτικής υιοθεσίας και η ευτυχία του παιδιού εξαρτάται απόλυτα από τον κύκλο των ανθρώπων αυτών».⁴¹

«Την προετοιμασία για την κατανόηση του σκοπού της πράξης των θετών γονέων αλλά και την εκπαίδευση τους για την επαρκή άσκηση του ρόλου ως θετοί γονείς, αναλαμβάνει ο Κοινωνικός Λειτουργός. Διότι, το εν λόγω εγχείρημα πέραν της χαράς της δημιουργίας οικογένειας απαιτεί και κατάλληλη προετοιμασία».⁴²

Ο Κοινωνικός Λειτουργός κατά την διάρκεια μιας ιδιωτικής υιοθεσίας έχει άμεση και συχνή επαφή με τους θετούς γονείς. Αρχικά, οι θετοί γονείς προσφεύγουν στο γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της εκάστοτε Περιφέρειας, για να ενημερωθούν για την διαδικασία της ιδιωτικής υιοθεσίας, δηλώνοντας με υπεύθυνη δήλωση ότι φιλοξενούν σπίτι τους το ανήλικο τέκνο με σκοπό την υιοθεσία καταθέτοντας αντίγραφο της συμβολαιογραφικής πράξης και αργότερα για να προσκομίσουν όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά που χρειάζονται για να ξεκινήσει η διαδικασία. Σε όλο αυτό το χρονικό διάστημα, ο Κοινωνικός Λειτουργός, αφού έχει οριστεί, ως αρμόδιος να διεξάγει την κοινωνική έρευνα, συνεργάζεται με τους θετούς γονείς έτσι ώστε να προσκομίσουν όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά, να πραγματοποιηθεί η κοινωνική έρευνα και τους ενημερώνει για οποιαδήποτε πληροφορία χρειάζονται σε αυτό το πρώτο στάδιο της διαδικασίας.

«Καμία όμως προετοιμασία, όσο καλή και αν είναι, δεν είναι δυνατόν να προβλέψει και να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα της καθημερινότητας ενός παιδιού μέσα στην οικογένεια».⁴³ Γι' αυτό, ακόμα και μετά την νομική κατοχύρωση

⁴¹ Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, επιμέλεια: Κουσίδου Ι. Τασούλα, (1974), *Το απροστάτευτο βρέφος*, Αθήνα, σελ. 59

⁴² Καλλινικάκη Θ., (2001), *Ανάδοχη Φροντίδα*, Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, Αθήνα: εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 128

⁴³ Καλλινικάκη Θ., (2001), *Ανάδοχη Φροντίδα*, Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, Αθήνα: εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 131

της υιοθεσίας, ο Κοινωνικός Λειτουργός επισκέπτεται την οικογένεια, για τρία χρόνια, όπως αναφέρει ο νόμος αρ. 3 του Ν. 2447/1996, για να επιβλέπει την πορεία του παιδιού μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον και να παρέχει υποστήριξη στους θετούς γονείς. Ακόμα και μετά από αυτό το χρονικό διάστημα, βρίσκεται στην διάθεση των θετών γονέων σε περίπτωση που θελήσουν να συζητήσουν τυχόν προβλήματα ή ανησυχίες, ακόμα και πληροφορίες για το ιστορικό του παιδιού τους από το αρχείο της κοινωνικής υπηρεσίας. Κατά την διάρκεια αυτών των χρόνων, ο κοινωνικός λειτουργός, ενστερνίζεται διάφορους και πολλούς ρόλους όπως αυτόν του εμπυχωτή, του συμβούλου, του παιδαγωγού, του καθοδηγητή, όπου και όταν χρειάζεται.

Η κα Παπαγιαννακοπούλου-Σπέντζα Ελένη σε συνέδριο με τίτλο *Οικογένεια και οικογενειακή πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο* (1994), θέλοντας να παρουσιάσει τα μέρη που συμβάλλουν στην πραγματοποίηση της υιοθεσίας, αναφέρει: Τα μέρη που συμβάλλουν στην πραγματοποίηση της υιοθεσίας – φυσικοί γονείς, παιδί, θετοί γονείς – παρουσιάζονται σχηματικά ως οι πλευρές τριγώνου που η καθεμία συνδέεται με τις άλλες δύο συγχρόνως. Φανερά ή συμβολικά, πραγματικά ή φαντασιωτικά, ο δεσμός των τριών αυτών μερών παραμένει άρρηκτος στη διάρκεια της ζωής τους.

Στην ιδιωτική υιοθεσία, παρουσιάζεται σχηματικά αντί τριγώνου, τετράγωνο-φυσικοί γονείς, παιδί, θετοί γονείς και Κοινωνικός Λειτουργός, όπου καταλαμβάνει τη θέση συνδετικού κρίκου όλων των μερών.

Όπως γίνεται κατανοητό από τα παραπάνω, ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε μια ιδιωτική υιοθεσία, είναι αρκετά κρίσιμος και σημαντικός. «Οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν υποχρέωση να πλουτίζουν διαρκώς τις γνώσεις τους, να μελετούν τις εξελίξεις, να ερευνούν με προσοχή τα προβλήματα που αυτοί καθημερινώς αντιμετωπίζουν και να τα φέρνουν στην επιφάνεια. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού δεν μπορεί πλέον να περιορίζεται στα στενά πλαίσια της προσωπικής απασχόλησης του με το πρόβλημα. Πρέπει να έχει ενεργό δράση και να συμμετέχει ενεργά στις αλλαγές που οφείλουν να γίνουν ώστε πραγματικά να προασπίζεται τα δικαιώματα του παιδιού».⁴⁴

⁴⁴ Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, επιμέλεια: Κουσίδου Ι. Τασούλα, (1974), *Το απροστάτευτο βρέφος*, Αθήνα, σελ. 53

6.4 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού με τους βιολογικούς γονείς

Ο Κοινωνικός Λειτουργός κατά την διεξαγωγή μιας ιδιωτικής υιοθεσίας, έρχεται σε επαφή με τους βιολογικούς γονείς, στις περισσότερες περιπτώσεις με την βιολογική μητέρα, όπου λαμβάνει κοινωνικό ιστορικό και καταγράφει προσωπικά στοιχεία βάσει των οποίων το υιοθετημένο παιδί αργότερα θα ξεκινήσει την εύρεση ριζών. Σε αυτό το σημείο, ο Κοινωνικός Λειτουργός, οφείλει να αναγνωρίσει τα συναισθήματα της μητέρας και να αποδεχθεί την κουλτούρα και τις ανάγκες της, για να μπορέσει να κατανοήσει την ίδια αλλά και τους λόγους συναίνεσης της στην υιοθεσία του παιδιού της. Έτσι, θα προσπαθήσει να συμβουλευτεί τους θετούς γονείς ώστε να αποβάλουν τυχόν στερεότυπα που μπορεί να έχουν για την βιολογική μητέρα τα οποία δεν πρέπει να τα μεταφέρουν στο παιδί. Ακόμη, έτσι θα μπορέσει να της προσφέρει την στήριξη που ενδεχομένως, χρειάζεται και την υποστήριξη για την συνέχιση της ζωής της. Διότι, «η βιολογική μητέρα για πολλά χρόνια, και σε ορισμένες περιπτώσεις για όλη της τη ζωή, διακατέχεται από συναισθήματα άγχους και ενοχής για την απώλεια του παιδιού της. Έτσι, το μη βιωμένο πένθος της απώλειας, συνειδητά ή υποσυνείδητα, θα επηρεάζει σημαντικούς τομείς της ζωής της.

Μια χαρακτηριστική ένδειξη ότι οι μητέρες δεν ξεπερνούν ποτέ την υιοθεσία του παιδιού τους, προέρχεται από το γεγονός ότι με την όλο πιο «ανοιχτή» κοινωνική στάση προς την υιοθεσία, αυξάνονται τα αιτήματα να τους δοθούν πληροφορίες για τα παιδιά που έδωσαν πριν από πολλά χρόνια, στο κέντρο βρεφών «η Μητέρα». Είναι φανερό ότι η υιοθεσία για τα άτομα που εμπλέκονται σε αυτήν, και συνεπώς και για την βιολογική μητέρα, δεν είναι γεγονός που συμβαίνει μια φορά και μετά παύει να τα απασχολεί. Αποτελεί μια συνεχή διαδικασία κατά την πορεία του κύκλου ζωής της οικογένειας και των ατόμων».⁴⁵

Γι' αυτόν το λόγο, ο Κοινωνικός Λειτουργός οφείλει να έχει άμεση και συχνή επαφή με την βιολογική μητέρα, για όσο χρονικό διάστημα εκείνη το θελήσει και να την παροτρύνει για συνεργασία με άλλες ειδικότητες επιστημόνων, όπως ψυχολόγο.

Συμπερασματικά, από τα παραπάνω είναι φανερό πως «η μητέρα που αποφασίζει να δώσει το παιδί της για υιοθεσία χρειάζεται συμπαράσταση στην απόφαση της την οποία πρέπει να παραδεχθεί ως την πιο σωστή και όχι ως αναγκαία

⁴⁵ Παπαγιαννακοπούλου-Σπέντζα Ε., (1994), *το τρίγωνο της Υιοθεσίας-συναισθήματα και ανάγκες των ατόμων που εμπλέκονται σε αυτό*, Συνέδριο <<Οικογένεια και Οικογενειακή πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο>>, Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, σελ. 2

και να αντιμετωπίσει με τον κοινωνικό λειτουργό τα συναισθήματα ενοχής που μπορεί να έχει για την εγκατάλειψη του παιδιού της». ⁴⁶

6.5 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού με το θετό παιδί

Ο Κοινωνικός Λειτουργός, στην συνεργασία του με τα θετά παιδιά, αποσκοπεί στο να τα βοηθήσει να καταλάβουν με ένα τρόπο προσαρμοσμένο στην ηλικία και στις δυνατότητες τους, ``τι τους έχει συμβεί`` και ``τι επρόκειτο να συμβεί``.

«Η προετοιμασία του παιδιού πρέπει να γίνει από τον ειδικό (κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο), που έχει επαφή με το παιδί και τον οποίο εμπιστεύεται. Η προετοιμασία δεν πρέπει να περιορίζεται σε 1-2 συνεδρίες. Πρέπει να δίδεται ο απαιτούμενος χρόνος για να μπορέσει το παιδί να επεξεργαστεί και να αφομοιώσει όλα τα δεδομένα αυτής της διαδικασίας. Ο τρόπος που ο ειδικός θα μεταδώσει τις πληροφορίες και θα επικοινωνήσει με το παιδί πρέπει να ανταποκρίνεται στο αναπτυξιακό στάδιο στο οποίο βρίσκεται». ⁴⁷ Η χρήση θεραπευτικών μέσων, όπως π.χ. το παιχνίδι με μικρά ζώα ή κούκλες, ο πηλός, τα επιτραπέζια παιχνίδια, το θεατρικό παιχνίδι, μπορεί να βοηθήσουν τον ειδικό, να προσεγγίσει το παιδί και να ξεδιπλώσει το συναίσθημα του.

Κάτι τέτοιο βέβαια, απαιτεί δεξιότητες συμβούλου, για να είναι εφικτό να χτιστεί μια καλή σχέση με το παιδί. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να προσεγγίσει το παιδί με ειλικρινές ενδιαφέρον και αποδοχή χωρίς όρους, έχοντας γνώση του αναπτυξιακού επιπέδου του, χρησιμοποιώντας δεξιότητες και τεχνικές συλλογής δεδομένων.

«Το υιοθετημένο παιδί, στα διάφορα στάδια ανάπτυξής του, θα πραγματώσει συγκεκριμένο έργο, κοινό σε όλα τα παιδιά. Επιπλέον όμως, θα πρέπει να χειριστεί τα θέματα που θα το απασχολήσουν σε σχέση με την υιοθεσία του, τα οποία επηρεάζουν και επηρεάζονται από τα στάδια αυτά της ανάπτυξής του. Τα υιοθετημένα άτομα πρέπει από νωρίς στη ζωή τους, εφόσον έχουν ενημερωθεί για την υιοθεσία τους, να αποδεχτούν και να συμβιβαστούν με την ιδέα ότι έχουν δύο ζευγάρια γονέων.

⁴⁶ Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, επιμέλεια: Κουσιδου Ι. Τασούλα, (1974), *Το απροστάτευτο βρέφος*, Αθήνα, σελ. 96

⁴⁷ Κουσιδου Τ., (2000), *Υιοθεσία, Τάσεις- Πολιτική- Πρακτική*, Αθήνα: εκδόσεις Γρηγόρη, σελ. 62

Η απώλεια της σχέσης με τους φυσικούς γονείς θα προκαλέσει διλήμματα και πολύπλοκα συναισθήματα, ιδιαίτερα γιατί προσλαμβάνεται ως απόρριψη. Το ότι το αγαπούν οι γονείς που το μεγαλώνουν, μπορεί να σημαίνει για το παιδί ότι δύο άλλοι γονείς δεν το ήθελαν, δεν το αγαπούσαν. Τα θέματα αυτά θα απασχολήσουν δραματικά το παιδί κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του, με διαφορετική ένταση και τρόπο κάθε φορά, ανάλογα με την ωρίμανση των γνωστικών του ικανοτήτων». ⁴⁸

Όπως διαπιστώνεται από όλα τα παραπάνω υποκεφάλαια, ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού και η πολύτιμη σύνδεσή του με τα υπόλοιπα μέρη του τετραγώνου, στην ιδιωτική υιοθεσία, κρίνεται αναγκαίος. Γι' αυτόν τον λόγο «οι Κοινωνικοί Λειτουργοί έχουν αναμφισβήτητα σημαντικό ρόλο στην διαδικασία της ιδιωτικής υιοθεσίας. Πρέπει και εκείνοι να το καταλάβουν αλλά και οι επιστήμονες συνεργάτες ότι την ευθύνη για την τελική επιτυχία της ιδιωτικής υιοθεσίας την φέρουν οι Κοινωνικοί Λειτουργοί. Η κεντρική όμως αυτή ευθύνη, αποκτά νόημα όταν οι Κοινωνικοί Λειτουργοί καταλαβαίνουν την σημασία της και αναγνωρίζουν, προκαλούν και εκτιμούν την αναγκαία συνεργασία των άλλων επιστημονικών ειδικοτήτων, όπως ψυχολόγο ή παιδοψυχολόγο.

Είναι μάταιο, τέλος, να μιλάμε για τον "κοινωνικό σκοπό" της ιδιωτικής υιοθεσίας και ότι "η υιοθεσία είναι μέσο προστασίας του παιδιού" αν δεν είναι απόλυτα κατανοητή η σωστή έννοια κάθε μιας από αυτές τις λέξεις». ⁴⁹

⁴⁸ Παπαγιαννακοπούλου-Σπέντζα Ε., (1994), *το τρίγωνο της Υιοθεσίας-συναισθήματα και ανάγκες των ατόμων που εμπλέκονται σε αυτό*, Συνέδριο <<Οικογένεια και Οικογενειακή πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο>>, Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, σελ. 3

⁴⁹ Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, επιμέλεια: Κουσίδου Ι. Τασούλα, (1974), *Το απροστάτευτο βρέφος*, Αθήνα, σελ. 62-63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^Ο

7.1 Σκοπός της έρευνας

7.2 Ερευνητική υπόθεση και ερευνητικά ερωτήματα

7.3 Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας

7.4 Ανάλυση δεδομένων

7.5 Ο πληθυσμός και το πλαίσιο μελέτης

7.5.1 Ο πληθυσμός

7.5.2 Το πλαίσιο μελέτης

7.6 Επιλογή δείγματος

7.7 Τρόπος προσέγγισης δείγματος

7.8 Το ερευνητικό εργαλείο

7.8.1 Θεματικές ενότητες ερευνητικού εργαλείου

7.9 Συλλογή δεδομένων

7.10 Τεχνικές συλλογής στοιχείων

7.11 Περιορισμοί έρευνας και δυσκολίες

7.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να διερευνηθούν οι απόψεις και η εμπειρία των Κοινωνικών Λειτουργών, που εργάζονται σε Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφέρειας Κρήτης, για την ιδιωτική υιοθεσία. Οι επιμέρους στόχοι της ερευνάς είναι:

- Να αποτυπωθούν τα υπέρ και τα κατά του θεσμού
- Να καταγραφούν οι προτάσεις τους για τη βελτίωση των αδύναμων σημείων, που παρουσιάζει ο Νόμος ως προς την εφαρμογή του.

«Ο προσδιορισμός του σκοπού και των στόχων στους οποίους αποβλέπει η επιδιωκόμενη από τη σχεδιαζόμενη έρευνα αναζήτηση γνώσης και ερμηνειών για ένα κοινωνικό φαινόμενο, συνιστά μία δημιουργική σύνθεση της οντολογικής θέσης-θεώρησης του ερευνητή για τον κοινωνικό κόσμο και της επιστημολογικής θέσης του για τον τρόπο με τον οποίο παράγεται η γνώση για τον κόσμο αυτό. Είναι το προϊόν μιας διεργασίας αναστοχασμού και σύνθεσης των ενδιαφερόντων-ερωτημάτων που απασχολούν τον ερευνητή και των διαπιστώσεών του από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με το ποιον και το τι εξυπηρετεί η έρευνα, ποιους ενδιαφέρει και ποιους θα μπορούσε να επηρεάσει άμεσα ή μακροπρόθεσμα».⁵⁰

7.2 Ερευνητική υπόθεση και ερευνητικά ερωτήματα

«Το ερευνητικό ερώτημα ορίζει την ουσία της ερευνητικής αναζήτησης και λειτουργεί ως σηματοδότης που κατευθύνει τον προβληματισμό, το σκεπτικό και την πορεία του ερευνητή...το ερώτημα έχει αποφασιστική σημασία καθόσον κατευθύνει την προσοχή του ερευνητή στη διαμόρφωση και δόμηση της ερευνητικής διαδικασίας. Αποτελεί το σημείο εκκίνησης, τον δείκτη πορείας, πλεύσης και το σημείο αναφοράς του, στο οποίο ανατρέχει όποτε παρουσιαστούν εμπόδια, δυσκολίες και αβεβαιότητες».⁵¹

⁵⁰ Καλλινικάκη Θ., (2010), *Ποιοτικές μέθοδοι στην έρευνα της Κοινωνικής Εργασίας*, Αθήνα, εκδόσεις Τόπος, σελ. 131

⁵¹ Καλλινικάκη Θ., (2010), *Ποιοτικές μέθοδοι στην έρευνα της Κοινωνικής Εργασίας*, Αθήνα, εκδόσεις Τόπος, σελ. 121, 124

Ερευνητική υπόθεση

Η ισχύουσα νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας είναι ανεπαρκής ως προς την προστασία του παιδιού που υιοθετείται, την εξειδίκευση των επαγγελματιών κοινωνικών λειτουργών που ασχολούνται με αυτήν και την στήριξη όλων των εμπλεκόμενων προσώπων.

Ερευνητικά ερωτήματα

- Οι θετοί γονείς, προσφεύγουν στην ιδιωτική υιοθεσία ως την τελευταία τους λύση να αποκτήσουν παιδί.
- Η ισχύουσα νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας, είναι ελλιπής σε σχέση με την προστασία του παιδιού, πριν κατοχυρωθεί νομικά αυτή.
- Η αρμοδιότητα του Κοινωνικού Λειτουργού στα πλαίσια της ιδιωτικής υιοθεσίας, είναι περιορισμένη.
- Υπάρχει ανεπαρκώς ευαισθητοποίηση και στήριξη των θετών γονέων με συνέπεια να υπάρχει ανεπαρκώς κάλυψη των αναγκών τους.

7.3 Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας

«Η ποιοτική έρευνα έχει ως βασικό στόχο την διερεύνηση των νοημάτων και των αναπαραστάσεων που αποδίδουν τα υποκείμενα σε κοινωνικά φαινόμενα και διαδικασίες. Επίσης έχουν στόχο την αποκάλυψη σχέσεων ή συσχετίσεων ανάμεσα σε κοινωνικά υποκείμενα και κοινωνικές ομάδες, την περιγραφή, ανάλυση και κατανόηση κοινωνικών διαδικασιών, την διατύπωση ή την αναδιατύπωση υποθέσεων και θεωρητικών θέσεων για το κοινωνικό γίνεσθαι και την διακρίβωση κοινωνικών σχέσεων, θέσεων και ρόλων».⁵²

«Τα βασικά ζητήματα που σχετίζονται με την ποιοτική μεθοδολογία (όπως και με κάθε μεθοδολογία) είναι η ερευνητική και μεθοδολογική προσέγγιση, το ερευνητικό πρόβλημα, η θεωρητική αφετηρία του ερευνητή και τα συγκεκριμένα μεθοδολογικά εργαλεία άντλησης γνώσης από το ερευνητικό πεδίο. Η θεωρητική αφετηρία και το υπόβαθρο της ποιοτικής μεθοδολογίας παίζουν το βασικότερο ίσως ρόλο στον ερευνητικό σχεδιασμό, στην επιλογή των ερευνητικών και μεθοδολογικών

⁵² Ιωσηφίδης Θ., (2008), *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα: Κριτική, σελ 21

εργαλείων, στην διατύπωση των ερευνητικών ερωτημάτων και γενικότερα στην σύνδεση θεωρίας και πράξης».⁵³

Για να τεθεί σωστά η ποιοτική έρευνα πρέπει να πραγματοποιηθούν κάποιες διαδικασίες:

- Να επιλεγούν οι στόχοι
- Να καθοριστεί και να σχεδιαστεί η κατάλληλη μεθοδολογία
- Να επιστρατευτούν τα κατάλληλα ερευνητικά εργαλεία
- Να επιλεγεί το δείγμα
- Να διεξαχθεί η έρευνα
- Να γίνει ανάλυση των αποτελεσμάτων και καταγραφή της μελέτης
- Να δημοσιοποιηθούν τα ερευνητικά ευρήματα που είναι το σημαντικότερο κομμάτι στην ποιοτική κοινωνική έρευνα.

7.4 Ανάλυση δεδομένων

«Το στάδιο αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό και αφορά στην απόδοση νοήματος στα εμπειρικά ποιοτικά δεδομένα που έχουν συγκεντρωθεί μέσω των συνεντεύξεων. Απόδοση νοήματος μπορεί να σημαίνει ομαδοποίηση, κατηγοριοποίηση και θεωρητικοποίηση των δεδομένων με στόχο την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων που είτε είχαν διατυπωθεί από πριν είτε προέκυψαν από τα δεδομένα κατά την διάρκεια της ερευνητικής προσπάθειας... Η διαδικασία της ανάλυσης των ποιοτικών δεδομένων ξεκινά κατά την περίοδο της συλλογής τους και τα προπαρασκευαστικά της στάδια ακόμα πιο πριν».⁵⁴ Οι συνεντεύξεις καταγράφηκαν λεπτομερώς ώστε να μπορέσουν να αναλυθούν τα δεδομένα και να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα.

⁵³ Ιωσηφίδης Θ., (2001), *Η μέθοδος των Focus Group στην Κοινωνική Εργασία: η περίπτωση του ερευνητικού προγράμματος MEDACTION*, Εισήγηση στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο: Κοινωνικές εξελίξεις στην σύγχρονη Ελλάδα και Ευρώπη, Εθνικό Κέντρο Ερευνών (ΕΚΚΕ), Σύλλογος Ελλήνων Κοινωνιολόγων (ΣΕΚ), Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 24-26 Μαΐου

⁵⁴ Ιωσηφίδης Θ., (2001), *Η μέθοδος των Focus Group στην Κοινωνική Εργασία: η περίπτωση του ερευνητικού προγράμματος MEDACTION*, Εισήγηση στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο: Κοινωνικές εξελίξεις στην σύγχρονη Ελλάδα και Ευρώπη, Εθνικό Κέντρο Ερευνών (ΕΚΚΕ), Σύλλογος Ελλήνων Κοινωνιολόγων (ΣΕΚ), Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 24-26 Μαΐου

7.5 Ο πληθυσμός και το πλαίσιο μελέτης

7.5.1 Ο πληθυσμός

Ο πληθυσμός αποδέκτης της έρευνας μας είναι οι επαγγελματίες Κοινωνικοί Λειτουργοί, εργαζόμενοι μόνιμοι υπάλληλοι στις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας στην Περιφέρεια της Κρήτης.

Διαπιστώθηκε ότι εργάζονται μονάχα γυναίκες Κοινωνικοί Λειτουργοί, σε όλες της Υπηρεσίες της Περιφέρειας, των οποίων οι ηλικίες μέσο όρο κυμαίνονται σε κλίμακα 36-55 χρονών.

Αναφορικά με την οικογενειακή κατάσταση των επαγγελματιών παρατηρείται ότι η πλειοψηφία είναι έγγαμες και έχουν έως δύο παιδιά.

Τέλος, όσον αφορά στο μορφωτικό τους επίπεδο, διαπιστώνεται ότι μονάχα το 10% έχουν κάποιο μεταπτυχιακό τίτλο ενώ το ποσοστό 80%, έχει πτυχίο Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος

7.5.2 Το πλαίσιο μελέτης

Το πλαίσιο μελέτης είναι η Κρήτη. Η Κρήτη είναι το μεγαλύτερο νησί στην Ελλάδα και το δεύτερο μεγαλύτερο (μετά την Κύπρο) της ανατολικής Μεσογείου. Βρίσκεται στο νότιο άκρο του Αιγαίου πελάγους και καλύπτει μια περιοχή 8.336 km². Ο πληθυσμός της είναι 601.131 άνθρωποι (απογραφή 2001). Έχει μήκος 260 χλμ και ποικίλλει στο πλάτος με ένα μέγιστο 60 χλμ (από το ακρωτήριο Δίον έως το ακρωτήριο Λίθινο), σε ένα ελάχιστο 12 χλμ στον ισθμό Ιεράπετρας στην ανατολική Κρήτη. Η ακτογραμμή της παρουσιάζει βαθύ γεωγραφικό διαμελισμό, ο οποίος παρουσιάζει στην Κρήτη πάνω από 1.000 χλμ ακτών.

Η οικονομία της Κρήτης, η οποία βασιζόταν κυρίως στη γεωργία, άρχισε να αλλάζει ορατά κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70. Ενώ διατηρείται η παραδοσιακή έμφαση στη γεωργία και στην κτηνοτροφία, λόγω του κλίματος και της έκτασης του νησιού, παρουσιάζεται μια πτώση στις κατασκευές καθώς και μια μεγάλη αύξηση στην παροχή υπηρεσιών, κυρίως σχετικών με τον τουρισμό. Και οι τρεις αυτοί τομείς της κρητικής οικονομίας, η (γεωργία, η επεξεργασία-συσκευασία, και οι υπηρεσίες), συνδέονται άμεσα και αλληλοεξαρτώνται. Η Κρήτη εμφανίζει μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα που αγγίζει το 100% εκείνου της υπόλοιπης χώρας και η ανεργία κυμαίνεται περίπου στο 4%

7.6 Επιλογή του δείγματος

Σχετικά με τον καθορισμό του δείγματος χρησιμοποιήθηκαν κριτήρια επιλογής που αφορούσαν στην επαγγελματική ειδικότητα και την επαγγελματική κατάρτιση. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας, οι ειδήμονες για την διεξαγωγή της κοινωνικής έρευνας και την ενημέρωση των θετών γονέων για την διαδικασία της ιδιωτικής υιοθεσίας, είναι οι κοινωνικοί λειτουργοί που εργάζονται σε Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας.

7.7 Τρόπος προσέγγισης δείγματος

Η προσέγγιση των κοινωνικών λειτουργών στην Περιφέρεια της Κρήτης, έγινε τηλεφωνικά, στις Υπηρεσίες όπου εργάζονται. Αφού τους εξηγήθηκε αναλυτικώς ο σκοπός της έρευνας, τους ζητήθηκε η άμεση συνεργασία και προγραμματίστηκε ραντεβού συνάντησης. Στις ημερομηνίες των προγραμματισμένων ραντεβού, ταξιδέψαμε οδικώς στις πόλεις όπου εργάζονται οι κοινωνικοί λειτουργοί, για να πραγματοποιήσουμε τις συνεντεύξεις.

7.8 Το ερευνητικό εργαλείο

Για την εν λόγω έρευνα χρησιμοποιήσαμε την μέθοδο της συνέντευξης. «Συνέντευξη είναι η τεχνική που έχει σκοπό να οργανώσει μια σχέση προφορικής επικοινωνίας ανάμεσα σε δύο πρόσωπα, το συνεντευκτή και τον ερωτώμενο, έτσι ώστε να επιτρέψει στον πρώτο τη συλλογή ορισμένων πληροφοριών από το δεύτερο πάνω σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο».⁵⁵

Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε ημι-δομημένη συνέντευξη, η οποία «χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη οδηγού συνέντευξης και από το γεγονός ότι ο σκοπός της συνέντευξης είναι εντοπισμένος χωρίς όμως το αντικείμενο να είναι περιορισμένο».⁵⁶

⁵⁵ Κυριαζή Ν., (2002), *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

⁵⁶ Κυριαζή Ν., (2002), *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

7.8.1 Θεματικές ενότητες ερευνητικού εργαλείου

1. Κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία και εμπειρία συνεντευξιαζόμενου
 - 1.1 Ηλικία
 - 1.2 Οικογενειακή κατάστασή
 - 1.3 Μορφωτικό επίπεδο
 - 1.4 Προϋπηρεσία
 - 1.5 Αριθμό ιδιωτικών υιοθεσιών που έχουν διεκπεραιώσει οι συνεντευξιαζόμενοι
2. Αρμοδιότητες κοινωνικού λειτουργού
 - 2.1 Ποιος είναι ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην ιδιωτική υιοθεσία, σε σχέση με τις αρμοδιότητες που ορίζει ο νόμος;
 - 2.2 Ποιες είναι οι δυσκολίες του κοινωνικού λειτουργού κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.
 - 2.3 Κατά την άποψη σας, η ισχύουσα νομοθεσία του Ν. 2447/96 είναι ελλιπείς; Αν ναι, τι πιστεύεται ότι θα έπρεπε να αλλάξει σε αυτήν;
3. Θετοί γονείς
 - 3.1 Ποία είναι η γνώμη σας, για τα συνήθη κίνητρα των ατόμων που υιοθετούν μέσω ιδιωτικής υιοθεσίας;
 - 3.2 Ένα από τα χαρακτηριστικά των θετών γονέων όπως ορίζει ο νόμος στο άρθρο 28 του Ν.2721/99, το ανώτατο όριο ηλικίας είναι τα 50 έτη. Ποια χαρακτηριστικά θεωρείτε, ότι καθιστούν τους θετούς γονείς 'κατάλληλους' προς ιδιωτική υιοθεσία;
 - 3.3 Ποιες είναι οι βασικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι θετοί γονείς κατά την διάρκεια ή και μετά την ιδιωτική υιοθεσία;
4. Βιολογική γονείς
 - 4.1 Ποία είναι η άποψη σας, για της αιτίες που η βιολογική μητέρα συναινεί για την υιοθεσία του παιδιού της
 - 4.2 Σύμφωνα με την εμπειρία σας πως αντιμετωπίζει συνήθως η βιολογική μητέρα την απόφαση του παιδιού να αναζητήσει της ρίζες του;
5. Προτάσεις βελτίωσης του θεσμού

5.1 Σε σχέση με όλα τα παραπάνω, τι κατά την γνώμη σας θα έπρεπε να αλλάξει έτσι ώστε να βελτιωθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας αλλά και ο ρόλος σας σε αυτόν;

7.9 Συλλογή δεδομένων

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας, στον χώρο εργασίας των συνεντευζιαζόμενων, κατά την διάρκεια της εργασίας τους, έπειτα από προγραμματισμένο ραντεβού. Η κάθε συνέντευξη δεν είχε συγκεκριμένο χρονικό όριο διότι έγινε προσπάθεια κάλυψης όλων των θεματικών ενοτήτων της ημι-δομημένης συνέντευξης μέσα από την ελεύθερη συζήτηση. Οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν θέλησαν να μαγνητοφωνηθούν οι συνεντεύξεις, παρότι όταν προτάθηκε η μαγνητοφώνηση, εξηγήθηκε η χρησιμότητα και η αναγκαιότητα που έχει και γι' αυτό το λόγο έγινε λεπτομερής καταγραφή όλων των απαντήσεων καθώς και της μη λεκτικής επικοινωνίας, των κοινωνικών λειτουργών, από τις ερευνήτριες.

7.10 Τεχνικές συλλογής στοιχείων

Κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων χρησιμοποιήθηκαν διάφορες τεχνικές. Ως βασική τεχνική χρησιμοποιήθηκε η ανατροφοδότηση η οποία « χρησιμοποιείται ως βασική τεχνική για την εκμείωση απαντήσεων από τα άτομα ως μέλη μιας ομάδας, λόγω του ότι βοηθάει στο να εκφράσουν της σκέψης τους και να τις κάνουν γνωστές στην ομάδα που ανήκουν».⁵⁷

Ακόμη, συνδυάστηκαν οι τεχνικές της ενεργητικής ακρόασης, της παρατήρησης, της αντανάκλασης, «η οποία καθρεφτίζει τα λεκτικά και τα μη λεκτικά στοιχεία και επιβεβαιώνει τα μηνύματα που εμπεριέχονται σε αυτά»,⁵⁸ καθώς και της παράφρασης μέσω της οποίας επαναδιατυπώνονται όσα λέγονται.

⁵⁷ Κανδυλάκη Α., (2004), *Η συμβουλευτική στην Κοινωνική Εργασία*, Αθήνα: Μετασπουδή σελ.194

⁵⁸ Κανδυλάκη Α., (2004), *Η συμβουλευτική στην Κοινωνική Εργασία*, Αθήνα: Μετασπουδή σελ.194

7.11 Περιορισμοί έρευνας και δυσκολίες

Η ερευνητική διαδικασία πραγματοποιήθηκε στους τέσσερις νομούς της Περιφέρειας Κρήτης. Δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν, αρχικά, στο είδος της έρευνας που θα πραγματοποιούσαμε. Στα πρώτα βήματα της ερευνητικής διαδικασίας, είχαμε στόχο να πραγματοποιήσουμε ποιοτική έρευνα, παίρνοντας ως δείγμα τους θετούς γονείς που έχουν υιοθετήσει με ιδιωτική υιοθεσία, από την Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας στον νομό Ηρακλείου. Για να το πετύχουμε αυτό, καταβάλλαμε αίτηση στον Διευθυντή της Υπηρεσίας, όπου αιτούμασταν την συνεργασία της Υπηρεσίας για την εύρεση του δείγματος. Η απάντηση που λάβαμε ήταν αρνητική, διότι η Υπηρεσία έπρεπε να διασφαλίσει το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων των θετών γονέων.

Στην συνέχεια, στραφήκαμε προς τους Κοινωνικού Λειτουργούς που εργάζονται σε Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας και πραγματοποιούν ιδιωτικές υιοθεσίες. Σαν πρώτη σκέψη, ευελπιστούσαμε να συνεργαστούμε με όσους περισσότερους Κοινωνικούς Λειτουργούς μπορούσαμε, στέλνοντας ερωτηματολόγια σε όλες τις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας στον Ελλαδικό χώρο. Έτσι, θα πραγματοποιούσαμε ποσοτική έρευνα. Όμως, οι πρώτες δυσκολίες άρχισαν να διαφαίνονται από την πρώτη στιγμή. Η εύρεση ενός τέτοιου μεγάλου σε αριθμό δείγματος, θα καθυστερούσε πολύ την έρευνα και θα ήταν δύσκολο να ελέγξουμε τον αριθμό επιστροφής ερωτηματολογίων. Κάτι τέτοιο θα ήταν πιθανό να επιφέρει ματαίωση στην έρευνα μας.

Τελικά, στραφήκαμε σε ποιοτική έρευνα, παίρνοντας το δείγμα μονάχα από την Περιφέρεια της Κρήτης. Όμως, οι δυσκολίες δεν σταμάτησαν εδώ. Οι αποστάσεις μεταξύ των τεσσάρων νομών της Κρήτης, είναι αρκετά μεγάλες και χρειάστηκε να ταξιδέψουμε οδικώς σε κάθε μία πόλη ξεχωριστά. Έπειτα από προγραμματισμένο ραντεβού σε κάθε Υπηρεσία, μεταβήκαμε στις πόλεις για να πραγματοποιήσουμε τις συνεντεύξεις.

Ωστόσο, δύο ακόμα δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε κατά την διάρκεια όλων των συνεντεύξεων με τους Κοινωνικούς Λειτουργούς, ήταν οι εξής: Οι συνεντεύξεις πάρθηκαν εν ώρα εργασίας των επαγγελματιών και στο χώρο εργασίας τους. Έτσι, δεν ήταν λίγες οι φορές που διακόπτονταν η συνέντευξη για να απαντήσουν στο τηλέφωνο ή να μιλήσουν σε κάποιον που έμπαινε στο γραφείο τους. Αυτό αποπροσανατόλιζε τον συνεντευξιαζόμενο και χρειάζονταν η παρέμβαση μας για

την επαναφορά της συζήτησης. Τέλος, κάτι πολύ σημαντικό που παρέτεινε το χρόνο της διάρκειας των συνεντεύξεων αλλά και καθυστέρησε τις ερευνήτριες στην ανάλυση της έρευνας, ήταν το ότι οι συνεντευξιαζόμενοι δεν δέχτηκαν να χρησιμοποιηθεί μαγνητόφωνο. Το 95% του δείγματος δεν ήθελε, σε καμία περίπτωση, να μαγνητοφωνηθεί η συνέντευξη παρόλο που τους εξηγήσαμε την σημασία αυτού αλλά και την ανωνυμία της έρευνας. Κάτι τέτοιο, σήμαινε για τις ερευνήτριες, την λεπτομερή καταγραφή της κάθε συνέντευξης, ακόμα και της μη λεκτικής επικοινωνίας. Ωστόσο, γι' αυτό το λόγο, η κάθε συνέντευξη καταγράφονταν αμέσως μετά τη λήξη της από τις ερευνήτριες, έτσι ώστε η ανάλυση να γίνει σωστότερα χωρίς να έχει διαφύγει κάτι σημαντικό.

Παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε, αρκετά από τα ευρήματα παρουσιάζουν ενδιαφέρον.

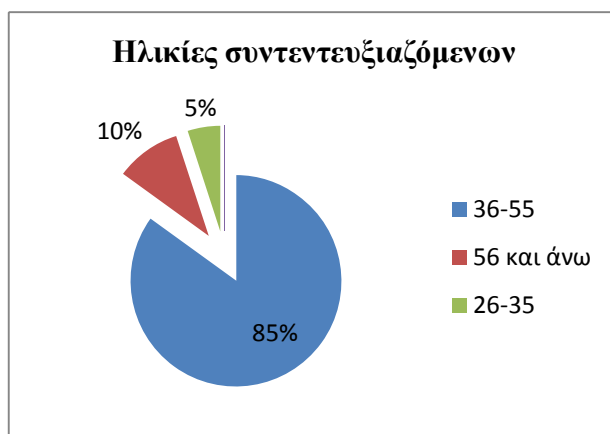
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

8.1 Κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία και εμπειρία συνεντευξιαζόμενων

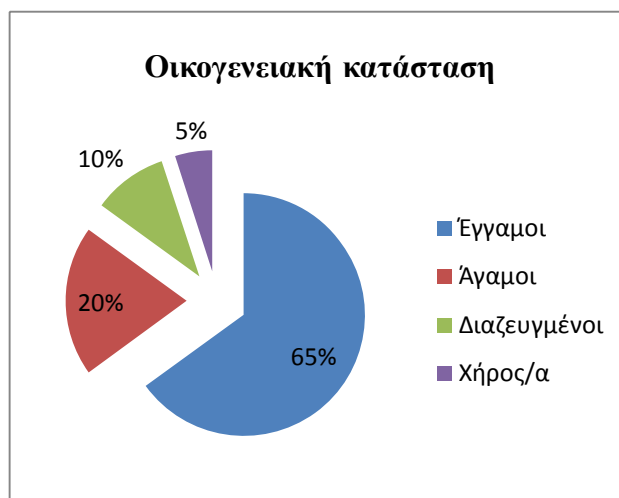
Αρχικά ερωτήθηκαν οι συνεντευξιαζόμενοι για της ηλικίες τους, οι οποίες αντιπροσωπεύτηκαν από τις εξής ομάδες: 26-35, 36-45, 46-55, 56και άνω. Το 85% κυμαίνεται ηλικιακά στις κλίμακες 36-55, το 10% από 56και άνω, ενώ μόλις το 5% είναι 26-35. Παρακάτω παρουσιάζονται σχηματικά οι απαντήσεις των ερωτώμενων:

Γράφημα 1



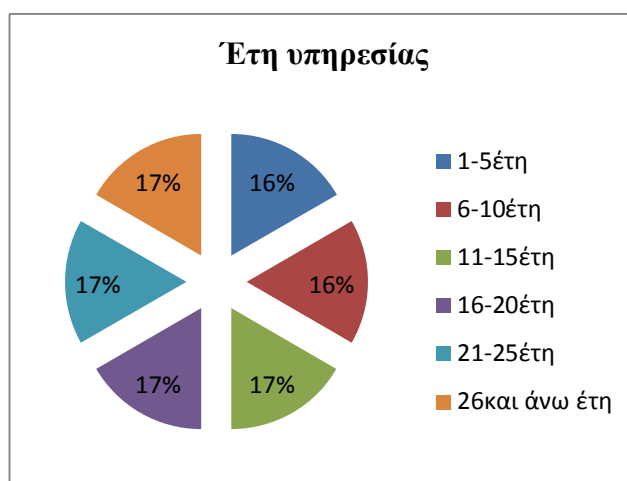
Όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση, όπως φαίνεται στο γράφημα 2, το 65% είναι έγγαμοι, το 20% άγαμοι, ενώ 5% καταλαμβάνει η κατηγορία χήρος/α και 10% η κατηγορία διαζευγμένος/η. Το σύνολο των ατόμων δηλώνουν ότι έχουν έως 2 παιδιά.

Γράφημα 2



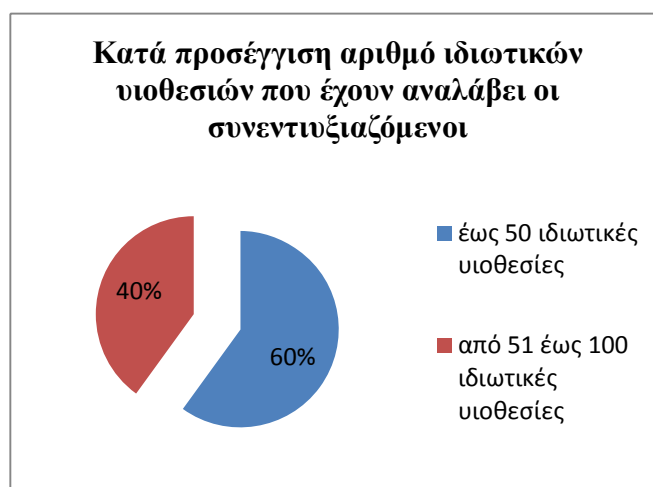
Στην ερώτηση που αφορά στην εκπαίδευση, η πλειοψηφία έχει αποφοιτήσει από Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Τ.Ε.Ι.) Κοινωνικής Εργασίας, ενώ μόλις το 10% έχει λάβει μεταπτυχιακό τίτλο. Αναφορικά με τα χρόνια εργασίας στην Υπηρεσία, αντιπροσωπεύτηκαν οι εξής ομάδες: 1-6, 6-10, 11-15, 16-20, 21-25, 26 και άνω, όπου αντιστοιχίστηκαν, όπως φαίνεται στο γράφημα 3, σχεδόν ισάριθμα οι απαντήσεις.

Γράφημα 3



Τέλος, στον κατά προσέγγιση αριθμό ιδιωτικών υιοθεσιών, όπου παρουσιάζονται σχηματικά τα αποτελέσματα παρακάτω, που έχουν αναλάβει οι συνεντευξιζόμενοι, το 60% έχει αναλάβει έως 50 σε αριθμό ιδιωτικές υιοθεσίες ενώ το 40% από 50 έως 100.

Γράφημα 4

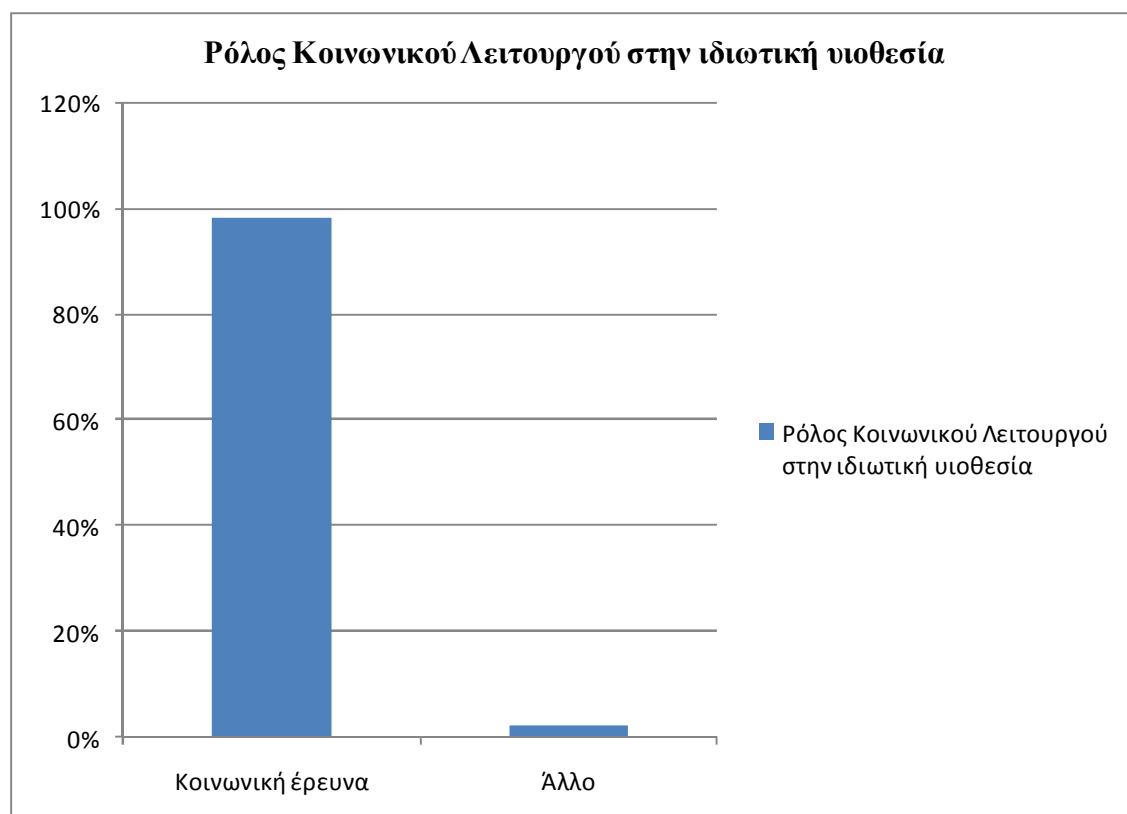


8.2 Αρμοδιότητες των Κοινωνικών Λειτουργών

Στο θεματικό άξονα που αφορά στις αρμοδιότητες του Κοινωνικού Λειτουργού στον θεσμό της ιδιωτικής υιοθεσίας, αναλύθηκαν θέματα όπως ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει στην άσκηση των καθηκόντων του αλλά και οι ελλείψεις που τυχόν υπάρχουν στην ισχύουσα νομοθεσία.

Αρχικά, όσον αφορά στο ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού, η απάντηση που επικράτησε από όλους ήταν «η κοινωνική έρευνα». Όλοι απήντησαν σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που αναθέτει ο νόμος για αυτούς και τόνισαν, όμως, την σημασία του ρόλου τους στην σημαντική κοινωνική έρευνα που διεξάγουν. Εκφράζοντας μια διαφορετική άποψη, η κα Σ.Μ. αναφέρει «ο ρόλος μας, όπως ορίζει ο νόμος, είναι να κάνουμε την κοινωνική έρευνα. Στην ουσία όμως, είναι μικρός αυτός ο ρόλος αφού δεν μας δίνονται αλλά περιθώρια μιας και η έρευνα γίνεται προτετελεσμένου γεγονότος». Στο γράφημα 5, ακολούθως:

Γράφημα 5



Η επόμενη ερώτηση αφορούσε στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες στην άσκηση των καθηκόντων τους στο θεσμό της ιδιωτικής υιοθεσίας. Όπως φαίνεται από το γράφημα 6, γενικά υποστηρίχθηκε η άποψη ότι, λόγω του άγχους των υποψηφίων θετών γονέων, η διαδικασία προχωράει με ταχύτατους ρυθμούς και η πίεση στους κοινωνικούς λειτουργούς είναι μεγάλη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να τίθενται προτετελεσμένου γεγονότος και το περιθώριο χρόνου για την διεξαγωγή της κοινωνικής έρευνας είναι περιορισμένο. Επιβεβαιώνοντας τα παραπάνω, η κα Κ.Β. αναφέρει «έρχονται οι δικηγόροι των θετών γονέων π.χ. την Δευτέρα, μετά την κατάθεση των δικαιολογητικών και μας λένε ότι την Παρασκευή ορίσανε δικάσιμη και πρέπει μέσα σε τέσσερις μέρες να έχουμε προλάβει εμείς να κάνουμε την έρευνα και να την έχουμε στείλει κιόλας». Μία διαφορετική άποψη αναφέρθηκε από την κα Μ.Μ. «δεν υπάρχουν γενικά δυσκολίες παρά μόνον όταν έχουμε να κάνουμε με μονογονεϊκές οικογένειες ή με πολύ μεγάλης ηλικίας θετούς γονείς».

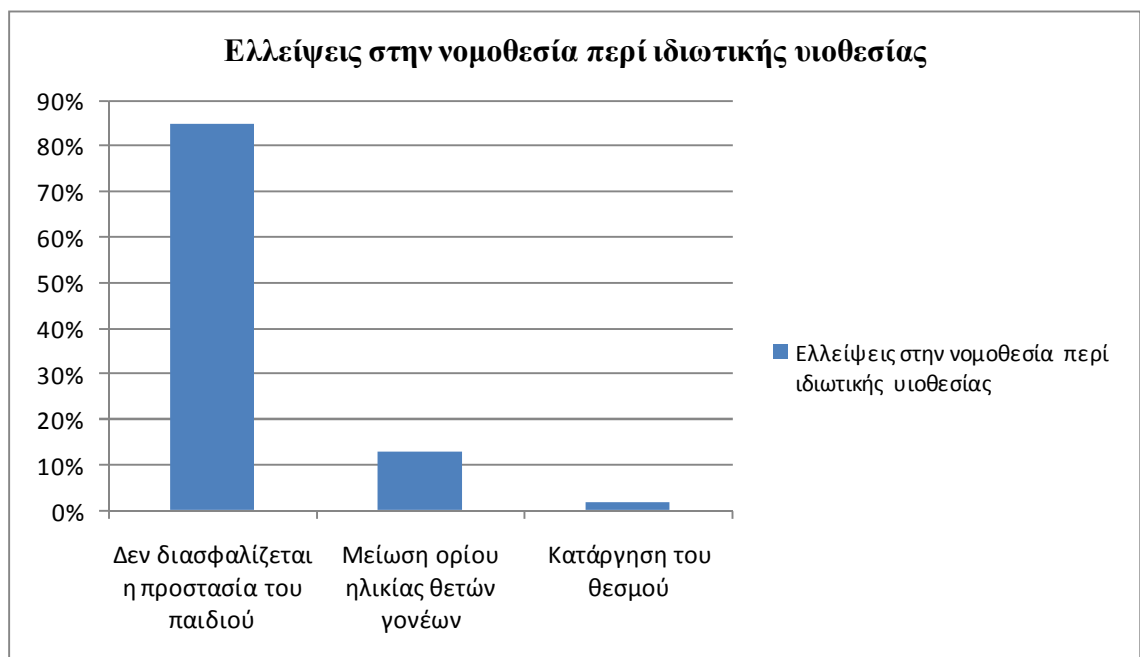
Γράφημα 6



Τέλος, στην ερώτηση που αφορούσε τις ελλείψεις που τυχόν υπάρχουν στο νόμο περί ιδιωτικής υιοθεσίας και τι προτείνουν γι' αυτές, αναφέρθηκε ότι υπάρχουν ελλείψεις στον νόμο. Πιο συγκεκριμένα, ανέφεραν πως ο νόμος δεν διασφαλίζει την προστασία του παιδιού αφού είναι ήδη τοποθετημένο περίπου τρεις μήνες, στην

υποψήφια θετή οικογένεια όταν αρχίζει να ξεκινάει η διαδικασία της κοινωνικής έρευνας από τον κοινωνικό λειτουργό. Ακόμη, ανέφεραν πως θα έπρεπε να υπάρχει διεπιστημονική ομάδα που θα ασχολείτο με τις ιδιωτικές υιοθεσίες αποκλειστικά, έτσι ώστε και οι θετοί γονείς να συμβουλευονται καλύτερα για τις ανάγκες που προκύπτουν και οι κοινωνικοί λειτουργοί να έχουν υποστήριξη για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα και απόφαση. Η κα Μ.Μ. αναφέρει επιπροσθέτως: «να αλλάξει το ανώτατο όριο ηλικίας και να γίνει αυστηρώς μέχρι τα 40 και κάτι λίγο». Εν κατακλείδι, μία διαφορετική άποψη εκφράστηκε από την κα Κ.Ε.: «να μην επιτρέπεται η ιδιωτική υιοθεσία και να ισχύσει η συνθήκη της Χάγης. Να βοηθούνται περισσότερο οι βιολογικοί γονείς από το κράτος για να μην δίνουν τα παιδιά τους». Παρακάτω, στο γράφημα 7, αποτυπώνονται οι απαντήσεις των ερωτώμενων:

Γράφημα 7



Συζήτηση:

Ο πρώτος θεματικός άξονας της έρευνας αφορούσε στον ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού στην ιδιωτική υιοθεσία. Οι συνεντευξιαζόμενοι αναφέρθηκαν στην κοινωνική έρευνα που σύμφωνα με την νομοθεσία ορίζεται ως η αρμοδιότητα τους στην διεξαγωγή της ιδιωτικής υιοθεσίας. Επιβεβαιώνοντας τα παραπάνω, αρκεί να ανατρέξουμε στην νομοθεσία του Ν. 2447/1996 στα Άρθρα 1 και 2, όπου έγινε πλήρη αναφορά στο δεύτερο κεφάλαιο.

Από τις αρμοδιότητες που ορίζει νόμος στους Κοινωνικούς Λειτουργούς προκύπτουν δυσκολίες στους ίδιους. Συγκεκριμένα, στην έρευνα αναφέρθηκε μία από τις σημαντικότερες δυσκολίες, η οποία έχει σχέση με την έλλειψη χρόνου για την κοινωνική έρευνα. Οι συνεντευξιαζόμενοι επισήμαναν το μικρό χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την στιγμή της κατάθεσης των δικαιολογητικών στην Υπηρεσία μέχρι και την δικάσιμη ημερομηνία. Είπαν μάλιστα πως αυτό μπορεί να είναι και λίγες ημέρες. Κάτι τέτοιο απορρέει από την αγωνία των θετών γονέων για την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Η ισχύουσα νομοθεσία όμως, εν αντιθέσει με την παραπάνω άποψη, δίνει περιθώριο χρόνου έως και έξι μήνες, στον Κοινωνικό Λειτουργό για να ολοκληρώσει την κοινωνική έρευνα. Περιθώριο όμως, που σύμφωνα με τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων, δεν "εκμεταλλεύονται" στην πλειοψηφία τους παρά μόνον όταν διαπιστώσουν αρνητικά στοιχεία στους υποψήφιους θετούς γονείς, πράγμα που δεν είναι σύνηθες.

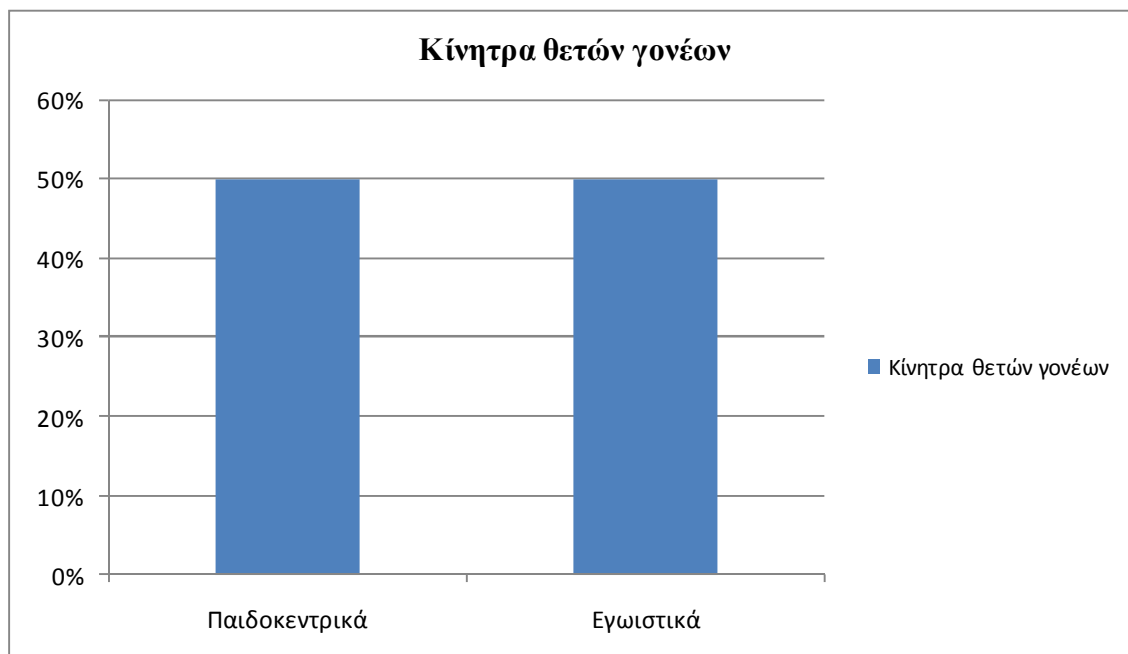
Στην τελευταία ερώτηση του πρώτου θεματικού άξονα που αφορά στις ελλείψεις που τυχόν έχει η ισχύουσα νομοθεσία, ειπώθηκε η ελλιπής προστασία του παιδιού πριν ολοκληρωθεί η κοινωνική έρευνα. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί ότι ψάχνοντας την νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας ένα προς ένα άρθρο, δεν υπέπεσε στην αντίληψη μας κάτι που να έρχεται σε αντίθεση με την παραπάνω άποψη. Δεν μπορούσαμε να βρούμε στον νόμο, οτιδήποτε που να αναφέρεται στην προστασία του παιδιού έως ότου ξεκινήσει η διαδικασία της κοινωνικής έρευνας. Κάτι τέτοιο, επιβεβαιώνει την άποψη των κοινωνικών λειτουργών. Ότι δηλαδή, η νομοθεσία είναι ελλιπής ως προς την προστασία του παιδιού τους πρώτους μήνες της παραμονής του στην υποψήφια θετή οικογένεια, μέχρι να διεξαχθεί η απαραίτητη κοινωνική έρευνα.

8.3 Θετοί γονείς

Στο θεματικό άξονα που αφορούσε στους θετούς γονείς, ερωτήθηκαν αρχικά, για τα συνήθη κίνητρα που τους οδηγούν στην ιδιωτική υιοθεσία. Σε αυτήν την περίπτωση οι απόψεις δίστανται, όπως αναγράφεται και στο γράφημα 8. Δηλαδή, οι μισοί απάντησαν ότι τα κίνητρα προέρχονται από εγωϊστικά συναισθήματα που απορρέουν από την ανάγκη τους να αποκτήσουν παιδί και οι άλλοι μισοί ανέφεραν την δύναμη της αγάπης. Προς επιβεβαίωση του πρώτου χαρακτηριστικά αναφέρει η κα Μ.Κ. «οι περισσότεροι υιοθετούν παιδί γιατί θέλουν να καλύψουν δικές τους συναισθηματικές ανάγκες και να επισκιάσουν την ατεκνία τους». Ακόμη κα Β.Μ. είπε «είμαι κατηγορηματική ότι τα κίνητρα είναι η γηροκόμηση». Αντίθετα με τις

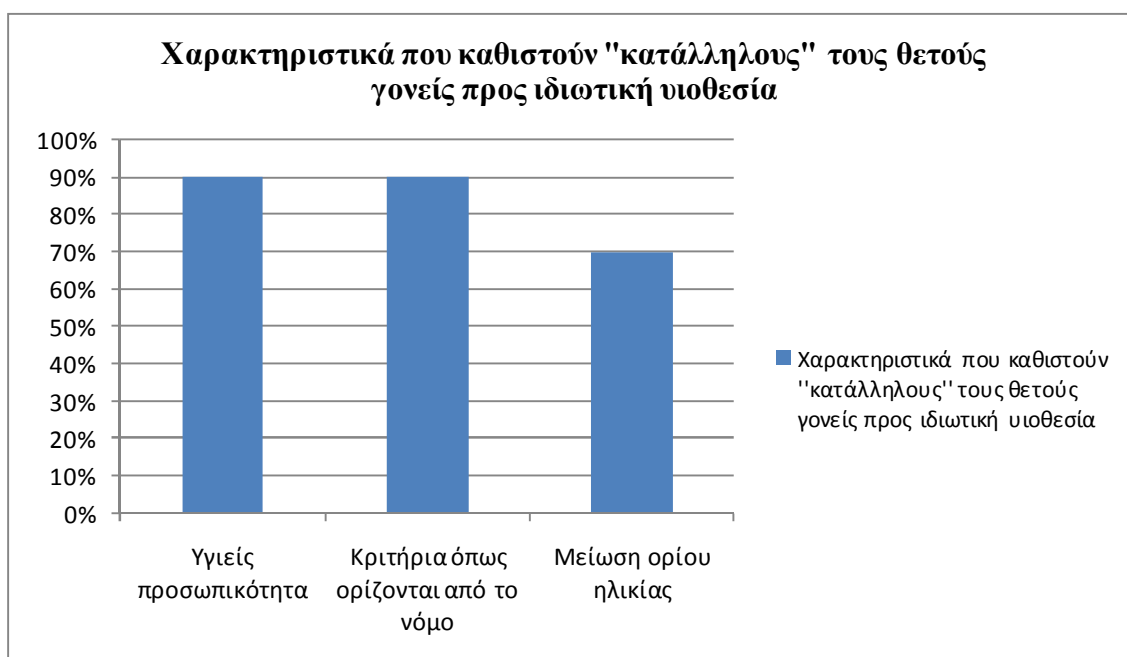
παραπάνω απόψεις, η κα Κ.Β αναφέρει «τα κίνητρα τα τελευταία χρονιά έχουν παιδοκεντρικό χαρακτήρα και μόνο, διότι οι γονείς έχουν μέσα τους αγάπη και στοργή που θέλουν να προσφέρουν».

Γράφημα 8



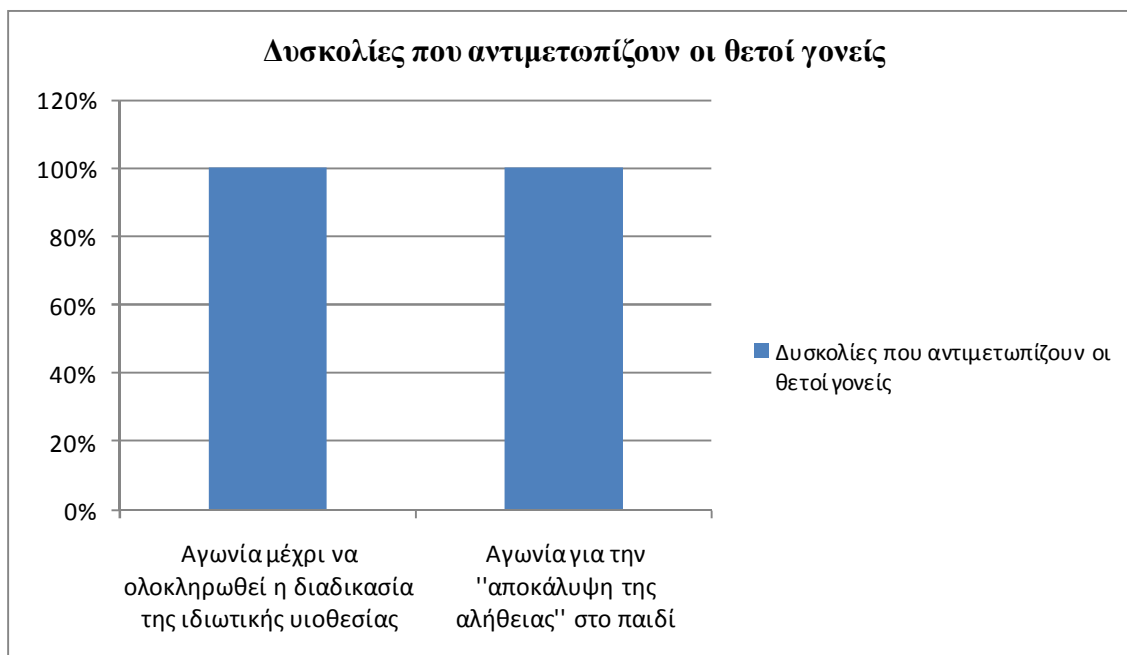
Στην επόμενη ερώτηση που αφορά στα χαρακτηριστικά που καθιστούν τους θετούς γονείς "κατάλληλους" προς ιδιωτική υιοθεσία η πλειοψηφία απήντησε πως το βασικό χαρακτηριστικό είναι η υγιείς προσωπικότητα. Επιπροσθέτως δίδεται μεγάλη βαρύτητα στα κριτήρια που ορίζει ο νόμος, όπως το καθαρό ποινικό μητρώο. Τέλος αυτό που θεωρούν ότι θα έπρεπε να αλλάξει, είναι το ανώτατο όριο ηλικίας να αντικατασταθεί στα 45 το πολύ έτη. Πιο συγκεκριμένα αναφέρει η κα Π.Ε. «θεωρώ ότι είναι λάθος του νόμου τα 50 έτη. Πρέπει να κατέβει τα 45 τουλάχιστον. Το σημαντικότερο είναι, και αυτό που κοιτάμε εμείς περισσότερο, είναι να υγιείς προσωπικότητες και ουσιαστική παιδεία». Στο γράφημα 9 που ακολουθεί, επιβεβαιώνονται τα παραπάνω.

Γράφημα 9



Τέλος, σε ερώτηση που αφορά στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι θετοί γονείς ήταν κοινή για όλους, όπως αντιλαμβάνεται κανείς και στο γράφημα 10. Ότι δηλαδή, η βασικότερη δυσκολία των θετών γονέων είναι το άγχος που αντιμετωπίζουν μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία της ιδιωτικής υιοθεσίας καθώς και η αγωνία που βιώνουν για την στιγμή που θα πρέπει να ανακοινώσουν στο παιδί την υιοθεσία. Επιβεβαιώνοντας τα παραπάνω η κα Κ.Δ. αναφέρει «βιάζονται να συντομεύει ο χρόνος της διαδικασίας μέχρι να τελειώσει. Εκτός του άγχος που έχουν για την στιγμή που θα πουν στο παιδί για την υιοθεσία».

Γράφημα 10



Συζήτηση:

Σε αυτόν τον θεματικό άξονα αναλύθηκαν θέματα που αφορούσαν στους θετούς γονείς. Οι συνεντευξιζόμενοι, όταν ρωτήθηκαν για τα κίνητρα που οδηγούνται οι θετοί γονείς στην ιδιωτική υιοθεσία, χωρίστηκαν σε δύο ομάδες. Οι μεν απάντησαν πως τα κίνητρα προέρχονται από εγωιστικά συναισθήματα ενώ οι δε πως τα κίνητρα είναι παιδοκεντρικά. Από τη βιβλιογραφική αναζήτηση αξίζει να αναφερθεί ότι «αναμφισβήτητα η δύναμη της θέλησης και της αγάπης για την απόκτηση ενός παιδιού είναι το βασικότερο κίνητρο που οδηγεί στην πράξη της υιοθεσίας. Οι θετοί γονείς επιθυμούν να νιώσουν τη χαρά της μητρότητας και της πατρότητας, τη χαρά της εξέλιξης ενός μικρού παιδιού μέσα από τις δικές τους προσπάθειες. Είναι άνθρωποι που είναι συνειδητοποιημένοι ότι θα υπάρξουν αρκετές δυσκολίες στην ανατροφή ενός θετού παιδιού και έτοιμοι να τις αντιμετωπίσουν. Τα τελευταία χρόνια τα κίνητρα των ανθρώπων που επιθυμούν να υιοθετήσουν έχουν τροποποιηθεί σημαντικά. Σπάνια συναντούμε ζευγάρια που δηλώνουν ότι θέλουν να αναλάβουν την ανατροφή ενός παιδιού για να το έχουν συντροφιά στα γηρατιά τους ή για να του μεταβιβάσουν την περιουσία τους».⁵⁹

⁵⁹ Κουσίδου Τ., (2000), *Υιοθεσία, Τάσεις- Πολιτική- Πρακτική*, Αθήνα: εκδόσεις Γρηγόρη

Πέρα από την διερεύνηση των κινήτρων που οδηγούν τους θετούς γονείς στην ιδιωτική υιοθεσία, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν τα χαρακτηριστικά εκείνα που καθιστούν τους θετούς γονείς " κατάλληλους " προς ιδιωτική υιοθεσία. Ο νόμος αναφέρεται στα χαρακτηριστικά εκείνα ως εξής: το άρθρο 7 του Ν. 2447/96 αναφέρει «Ηλικία θετού γονέα: Αυτός που υιοθετεί πρέπει να έχει συμπληρώσει το τριακοστό έτος της ηλικίας του και να μην έχει υπερβεί το εξηκοστό. Ακόμη, η διαφορά μεταξύ θετού γονέα και υιοθετημένου δεν πρέπει να είναι μικρότερη από δεκαοχτώ ούτε μεγαλύτερη από πενήντα χρόνια». Επιπλέον, κατά την κατάθεση των δικαιολογητικών εγγράφων που οφείλουν να καταθέσουν οι θετοί γονείς στην Υπηρεσία για να ξεκινήσει η διαδικασία της ιδιωτικής υιοθεσίας, διαφαίνονται ορισμένα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτουν. Αυτά είναι: Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, πρόσφατο πιστοποιητικό υγείας από το οποίο να προκύπτει ότι δεν πάσχουν από λοιμώδη νοσήματα, πιστοποιητικό ψυχιάτρου από κρατικό φορέα από το οποίο να προκύπτει ότι δεν πάσχει από ψυχικό νόσημα, αντίγραφο ποινικού μητρώου, πιστοποιητικό ότι ο αιτών δεν διώκεται ως φυγόποινος, εκκαθαριστικό σημείωμα του τελευταίου έτους, βεβαίωση αποδοχών εφόσον προκύπτει από την εργασία, συμβόλαια ή άλλοι τίτλοι απόκτησης ακίνητων περιουσιακών στοιχείων, κάθε άλλο στοιχείο από το οποίο να προκύπτουν περιουσιακά στοιχεία για τα οποία δεν προσκομίζεται τίτλο, υπεύθυνη δήλωση όπου αναγράφονται τα περιουσιακά στοιχεία και τυχόν υφιστάμενα βάρη.

Σε αυτήν την ερώτηση, οι συνεντευξιαζόμενοι ήταν απολύτως σύμφωνοι με όλα τα προαναφερόμενα χαρακτηριστικά που ορίζει ο νόμος και επιπλέον ανέφεραν ότι αυτό που τους ενδιαφέρει περισσότερο σαν επαγγελματίες είναι, οι θετοί γονείς να διαθέτουν υγιή και σταθερή προσωπικότητα, κάτι που εξετάζουν κατά την διάρκεια της κοινωνικής έρευνας.

8.4 Βιολογικοί γονείς

Στον τέταρτο θεματικό άξονα που αφορά στους βιολογικούς γονείς αναλύθηκαν θέματα όπως οι αιτίες που συναινεί η βιολογική μητέρα στη υιοθεσία του παιδιού της καθώς και πως αντιμετωπίζει την απόφαση του να αναζητήσει τις ρίζες του.

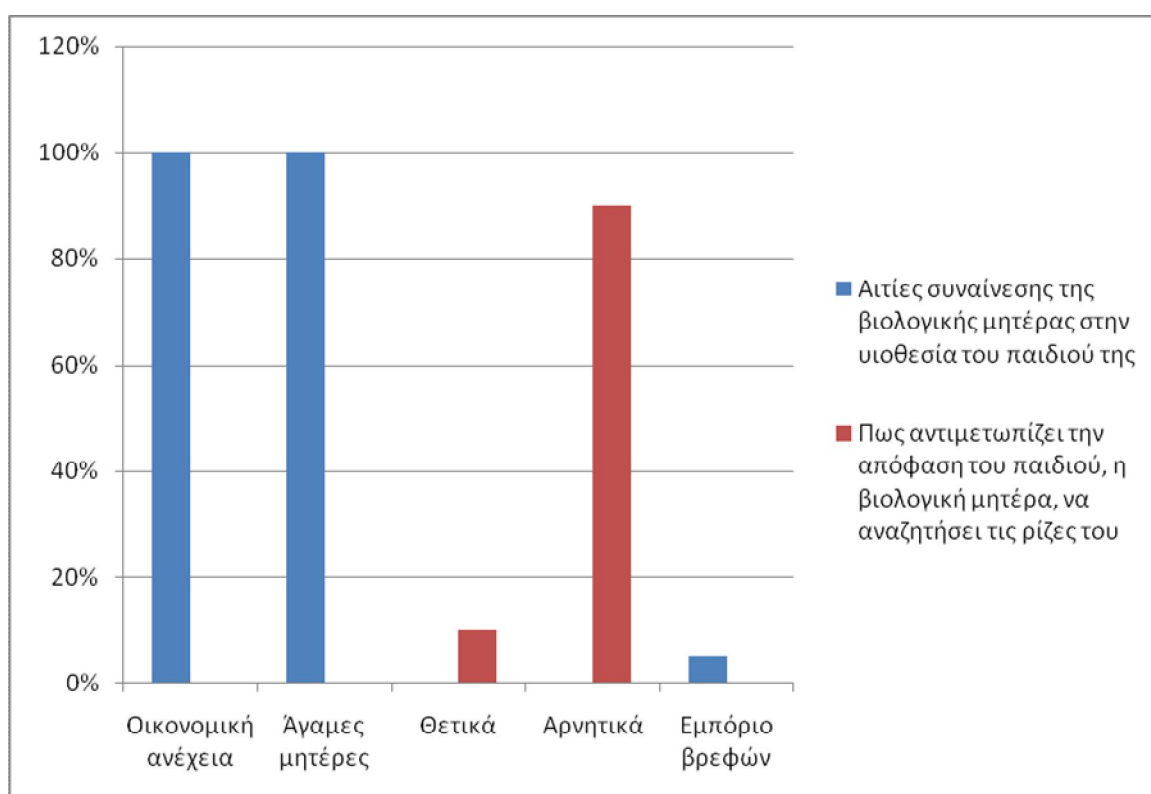
Όσον αφορά στο πρώτο μέρος η απάντηση ήταν κοινή σε όλους. Οι αιτίες για αυτήν την πράξη της βιολογικής μητέρας είναι κυρίως λόγω οικονομικής ανέχειας.

Εν αντιθέσει με τα παραπάνω η κα Σ.Μ. αναφέρει « ναι μεν οι λόγοι είναι οικονομικοί άλλα κάτω από το τραπέζι προωθείτε το εμπόριο βρεφών».

Αναφέρθηκαν ακόμη λόγοι όπως, το χαμηλό κοινωνικό-μορφωτικό επίπεδο και άγαμης μητέρας.

Στο δεύτερο σκέλος του τέταρτου θεματικού άξονα οι κοινωνικοί λειτουργοί, όλοι, ανέφεραν πως κατά την διάρκεια της λήψης κοινωνικού ιστορικού από την βιολογική μητέρα, η απάντηση της, σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, είναι ναι, αλλά σύμφωνα με την εμπειρία τους και την μη λεκτική επικοινωνία, εννοούν όχι. Σε μια αντίθετη άποψη η κα Μ.Κ. αναφέρει « το να δίνει μια μάνα το παιδί της είναι παραφύσιν, και εννοείται ότι δέχεται γιατί είναι το μόνο ελπιδοφόρο κομμάτι για το μέλλον». Το γράφημα 11 που ακολουθεί, διατυπώνει σχηματικά τις παραπάνω απαντήσεις.

Γράφημα 11



Συζήτηση:

Έπειτα από επεξεργασία των αποτελεσμάτων της έρευνας προέκυψε ότι όταν μιλάμε για βιολογικούς γονείς, αναφερόμαστε συνήθως στην βιολογική μητέρα. Σύμφωνα με τους Κοινωνικούς Λειτουργούς, οι λόγοι που η βιολογική μητέρα συναινεί για την υιοθεσία του παιδιού της, είναι κυρίως οικονομικοί. Υπάρχουν

επίσης περιπτώσεις όπου οι μητέρες είναι πολύ μικρής ηλικίας, ανύπαντρες ή αλλοδαπές και συνάμα δεν διαθέτουν οικονομικούς πόρους. Ενισχύοντας αυτήν την άποψη, ανατρέχουμε στην βιβλιογραφία όπου αναφέρεται «αν προσπαθήσουμε να γνωρίσουμε αυτές τις μητέρες, θα διαπιστώσουμε ότι συνήθως είναι γυναίκες νέες με πολλά προβλήματα επιβίωσης (οικονομικά, επαγγελματικά κτλ.) ή μητέρες αλλοδαπής καταγωγής»⁶⁰

Στην συνέχεια, σε ερώτηση για την πρόθεση της βιολογικής μητέρας όσον αφορά στην απόφαση του παιδιού να αναζητήσει τις ρίζες του, οι απαντήσεις ήταν ομόφωνες, «λένε ναι, αλλά στην ουσία είναι όχι». Μια τέτοια ακραία άποψη αλλά συγχρόνως τόσο σίγουρη από μεριάς των συνεντευξιαζόμενων, είναι άξια αναφοράς. Ανατρέχοντας στην βιβλιογραφία, παρατηρήθηκε το εξής. Ενώ μεγάλο ρόλο στην υιοθεσία ενός παιδιού, διαδραματίζει η βιολογική μητέρα, δεν υπάρχει εκτενείς αναφορά για αυτήν. Παρόλα αυτά, αν γυρίσουμε τριάντα χρόνια πίσω, διαβάζουμε την εξής άποψη «η μητέρα που αποφασίζει να δώσει το παιδί της για υιοθεσία χρειάζεται συμπαράσταση στην απόφαση της, την οποία πρέπει να παραδεχθεί ως την πιο σωστή και όχι ως αναγκαία και να αντιμετωπίσει με τον Κοινωνικό Λειτουργό τα συναισθήματα ενοχής που μπορεί να έχει για την εγκατάλειψη του παιδιού της».⁶¹

Είκοσι χρόνια μετά, για την βιολογική μητέρα, διάφορες μελέτες δείχνουν ότι δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν πως τα ανύπαντρα κορίτσια που έδωσαν τα μωρά τους για υιοθεσία έχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τα διαφοροποιούν από τα κορίτσια που δεν έμειναν έγκυες. Στην πλειοψηφία τους ήταν έφηβες ή νεαρές ενήλικες που έπεσαν θύματα της βιολογικής τους φύσης. Τα εξώγαμα παιδιά δεν τα φέρνει ο πελαργός ούτε είναι αποτέλεσμα της επιθυμίας για ένα εξώγαμο παιδί, αλλά μάλλον το αποτέλεσμα σεξουαλικής πράξης.⁶² Κλείνοντας, αξίζει να αναφερθεί πως λαμβάνοντας υπόψη την βιβλιογραφία, διαπιστώνεται αντίθετη άποψη από αυτήν των συνεντευξιαζόμενων.

⁶⁰ Κουσίδου Τ., (2000), *Υιοθεσία, Τάσεις- Πολιτική- Πρακτική*, Αθήνα: εκδόσεις Γρηγόρη

⁶¹ Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, επιμέλεια: Κουσίδου Ι. Τασούλα, (1974), *Το απροστάτευτο βρέφος*, Αθήνα

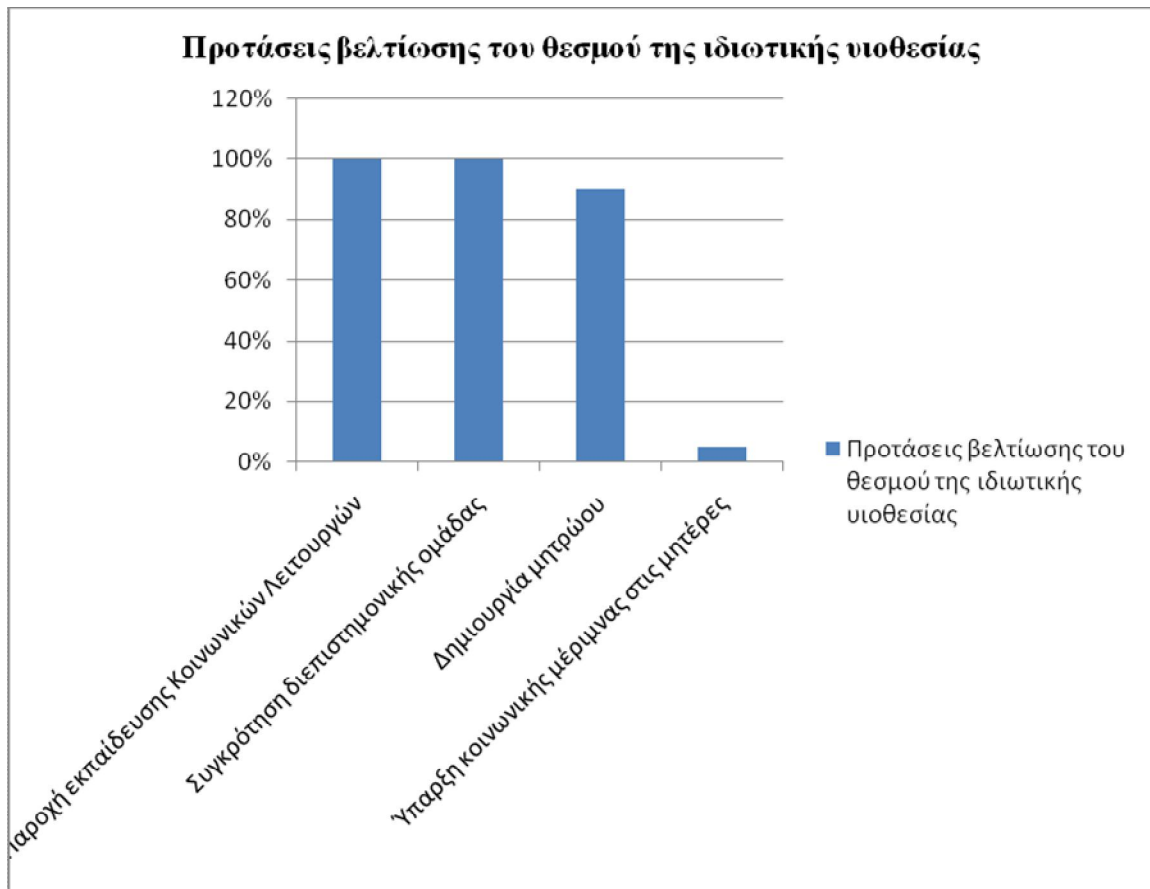
⁶² Lifton Jean Betty, (1999), *Εμπειρίες Υιοθεσίας*, εκδόσεις Κέδρος

8.5 Προτάσεις βελτίωσης του θεσμού

Στον πέμπτο και τελευταίο θεματικό άξονα της συνέντευξης η ερώτηση σχετίζεται με τις προτάσεις βελτίωσης του θεσμού της ιδιωτικής υιοθεσίας αλλά και του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού σε αυτόν. Με βάση το γράφημα 12, αναφέρονται τα εξής:

Οι περισσότεροι επικεντρώθηκαν στην παροχή εκπαίδευσης των κοινωνικών λειτουργών, στην αναγκαιότητα συγκρότησης διεπιστημονικής ομάδας και στην δημιουργία μητρώου με λίστες υποψήφιων θετών γονέων και υποψήφιων παιδιών της υιοθεσία. Πιο συγκεκριμένα να υπάρχει πλήρες κοινωνικό ιστορικό των υποψηφίων θετών γονέων και αφού θα κρίνονται κατάλληλοι από την διεπιστημονική ομάδα θα καταγράφονται στο μητρώο της υπηρεσίας που θα ασχολείται με τις ιδιωτικές υιοθεσίες. Επιβεβαιώνοντας τα παραπάνω η κα Γ.Δ. αναφέρει « πρέπει να υπάρξει εκπαίδευση και εξειδίκευση της κοινωνικούς λειτουργούς , να γίνει πρωτοβάθμιος ο ρόλος της και όχι δευτεροβάθμιος, να υπάρξει διεπιστημονική ομάδα που να ασχολείται αποκλειστικά με το θεσμό και να ανοιχθεί μητρώο όπου θα καταγράφονται λίστες θετών γονέων και παιδιών της υιοθεσία». Σε αντίθεση με την προαναφερθείσα άποψη, η κα Μ.Κ. αναφέρει «να καταργηθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας και να υπάρξει κοινωνική μέριμνα στη βιολογική μητέρα για να κρατήσει το παιδί της».

Γράφημα 12



Συζήτηση:

Στον τελευταίο θεματικό άξονα της έρευνας διατυπώθηκαν προτάσεις βελτίωσης του θεσμού της ιδιωτικής υιοθεσίας αλλά και του ρόλου των Κοινωνικών Λειτουργών μέσα σε αυτόν. Οι προτάσεις που αναφέρθηκαν, αφορούν στην εκπαίδευση και εξειδίκευση των κοινωνικών λειτουργών που διεξάγουν ιδιωτική υιοθεσία καθώς και στην συγκρότηση διεπιστημονικής ομάδας. Αυτό αποδεικνύεται μέσα από την βιβλιογραφία, ως «μια από τις βασικότερες προϋποθέσεις ενός θεραπευτικού προγράμματος, μέσα στον κλινικό χώρο της ψυχικής υγείας, είναι η αρμονική λειτουργία της διεπιστημονικής ομάδας και ο ρόλος της. Η διεπιστημονική ομάδα εκτός από το να συνεργάζεται αρμονικά μεταξύ της, θα πρέπει να χρησιμοποιεί κοινούς «κώδικες» επικοινωνίας, και να δρα αποτελεσματικά. Σε κάθε επαγγελματικό χώρο οι γνώσεις, η εμπειρία και η προσωπικότητα του εκάστοτε επαγγελματία, επηρεάζουν κατά πολύ το αποτέλεσμα της πρακτικής του. Ιδιαίτερα στο σύνθετο χώρο της ψυχικής υγείας, τα στοιχεία αυτά επηρεάζουν καθοριστικά το αποτέλεσμα της παρέμβασης. Οι γνώσεις, οι προσωπικές στάσεις και αντιδράσεις,

και γενικά η προσωπικότητα κάθε μέλους της διεπιστημονικής ομάδας είναι ένα εξαιρετικά δυναμικό στοιχείο και μπορεί να επαυξήσει ή να μειώσει μεγάλο μέρος της αποτελεσματικότητας της πρακτικής». ⁶³

Τέλος, μία πρόταση που επίσης ανέφερε η συντριπτική πλειοψηφία των συνεντευξιαζόμενων, το 90% του ποσοστού, είναι να δημιουργηθεί μητρώο με λίστες υποψήφιων θετών γονέων και παιδιών προς υιοθεσία. Πρόταση αρκετά τολμηρή, που όμως μπορεί να επιφέρει τα επιθυμητά για όλους αποτελέσματα έτσι ώστε ο θεσμός να βελτιωθεί κατά το μέγιστο δυνατό, έχοντας μηδαμινές, ίσως, ελλείψεις, θέμα που αναλύεται περισσότερο στις προτάσεις, παρακάτω.

⁶³ Κουρμέτης Α., Λυράκος Δ., (2008), *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Φοιτητών Ψυχολογίας*, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

9.1 Συμπεράσματα

9.1.1 Ερευνητική υπόθεση

«Η ισχύουσα νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας φαίνεται να είναι ανεπαρκής ως προς την προστασία του παιδιού που υιοθετείται, την εξειδίκευση των επαγγελματιών Κοινωνικών Λειτουργών που ασχολούνται με αυτήν και την στήριξη όλων των εμπλεκόμενων προσώπων».

Η ερευνητική υπόθεση επαληθεύεται από τα δεδομένα της ποιοτικής έρευνας. Παρατηρείται επίσης ότι τα περισσότερα ερευνητικά ερωτήματα επαληθεύονται από τα δεδομένα της ποιοτικής έρευνας, κάτι το οποίο αναλύεται παρακάτω.

9.1.2 Ερευνητικά ερωτήματα

- Οι θετοί γονείς, προσφεύγουν στην ιδιωτική υιοθεσία ως την τελευταία τους λύση να αποκτήσουν παιδί.

Σχετικά με την ποιοτική ανάλυση και από τα χαρακτηριστικά εκείνα που προκύπτει ότι έχουν οι θετοί γονείς, φαίνεται ότι η ηλικιακή ομάδα που προσφεύγει στην ιδιωτική υιοθεσία είναι μεγαλύτερη των 40 ετών. Προκύπτει επίσης ότι έχουν ήδη εξετάσει τα ενδεχόμενα εξωσωματικής γονιμοποίησης ή ακόμα έχουν καταθέσει αίτηση σε δημόσιο ίδρυμα για υιοθεσία. Άρα, το εν λόγω ερώτημα, επαληθεύεται.

- Η ισχύουσα νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας, είναι ελλιπής σε σχέση με την προστασία του παιδιού, πριν κατοχυρωθεί νομικά αυτή.

Το εν λόγω ερευνητικό ερώτημα, επιβεβαιώθηκε από την πρώτη στιγμή των αρχικών ακόμα συνεντεύξεων μιας και ήταν το πρώτο πράγμα που ανέφεραν οι συνεντευξιαζόμενοι. Η νομοθεσία αναφέρει πως αφήνεται στην βιολογική μητέρα το περιθώριο των τριών μηνών να σκεφτεί την απόφαση για να συναινέσει στην υιοθεσία του παιδιού της. Το διάστημα αυτό, πριν κατατεθεί η αίτηση των θετών γονέων στην Υπηρεσία προς ιδιωτική υιοθεσία, το παιδί βρίσκεται ήδη στην υποψήφια θετή οικογένεια. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην κατοχυρώνεται από την νομοθεσία η προστασία του παιδιού τους τρεις αυτούς μήνες, μέχρι να διεξαχθεί η κοινωνική έρευνα.

- Η αρμοδιότητα του Κοινωνικού Λειτουργού στα πλαίσια της ιδιωτικής υιοθεσίας, είναι περιορισμένη.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των ερευνών, το ερώτημα αυτό δεν τεκμηριώνεται. Δεν είναι περιορισμένη τόσο η αρμοδιότητα των Κοινωνικών Λειτουργών όσο η εκπαίδευση που θα έπρεπε να τους παρέσχετε και η συνεργασία που θα έπρεπε να έχουν με διάφορες επιστημονικές ειδικότητες.

- Υπάρχει ανεπαρκώς ευαισθητοποίηση και στήριξη των θετών γονέων με συνέπεια να υπάρχει ανεπαρκώς κάλυψη των αναγκών τους.

Τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας αποκλίνουν εν μέρει σε αυτό το ερευνητικό ερώτημα. Δηλαδή, ναι μεν υπάρχει στήριξη και συμβουλευτική παρέμβαση από τους Κοινωνικούς Λειτουργούς προς τους θετούς γονείς σε ό,τι χρειαστούν, όμως πολλές φορές δεν αρκεί. Αυτό συμβαίνει γιατί, ο ρόλος και οι γνώσεις των Κοινωνικών Λειτουργών δεν αρκούν έτσι ώστε να μπορέσουν να στηρίξουν τους θετούς γονείς σε θέματα που μπορεί να τους απασχολούν. Με αποτέλεσμα να τους παραπέμπουν σε ειδικότητες ειδημόνων όπως, ψυχολόγο ή ψυχίατρο. Και σε αυτό το σημείο φαίνεται ότι δεν υπάρχει επαρκώς κάλυψη των αναγκών τους και τονίζεται η σημασία σύστασης διεπιστημονικής ομάδας η οποία θα ασχολείται από την αρχή έως ότου κρίνεται αναγκαίο όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα στην ιδιωτική υιοθεσία.

9.1.3 Συμπεράσματα ποιοτικής έρευνας

Θέλοντας να παρουσιάσουμε με κατανοητό τρόπο τα συμπεράσματα, παραθέτουμε παρακάτω κάθε ένα θεματικό άξονα ξεχωριστά.

➤ Αρμοδιότητες Κοινωνικού Λειτουργού

Εδώ παρουσιάζονται οι αρμοδιότητες των Κοινωνικών Λειτουργών σε απόλυτη συμφωνία με την ισχύουσα νομοθεσία. Πιο συγκεκριμένα, ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στην ιδιωτική υιοθεσία, είναι να διεξάγει την κοινωνική έρευνα, να συνεργάζεται με τους θετούς γονείς και την βιολογική μητέρα και να παρακολουθεί την πορεία της οικογένειας ακόμα και τρία χρόνια μετά την νομική κατοχύρωση της ιδιωτικής υιοθεσίας. Δυσκολίες που τυχόν αντιμετωπίζουν κατά την άσκηση των

καθηκόντων τους, ακόμα και αν απορρέουν από ελλείψεις της νομοθεσίας, είναι σε θέση να ξεπεραστούν, εφόσον ο ρόλος τους ουσιαστικά από δευτεροβάθμιος γίνει πρωτοβάθμιος.

➤ Θετοί γονείς

Τα γενικότερα συμπεράσματα στον τομέα που αφορά στους θετούς γονείς, είναι ότι τα κίνητρα που τους οδηγούν στην ιδιωτική υιοθεσία, τα τελευταία χρόνια είναι περισσότερο παιδοκεντρικά. Κάτι τέτοιο επιβεβαιώνει την ύπαρξη του θεσμού της ιδιωτικής υιοθεσίας και χαροποιεί τους επαγγελματίες που ασχολούνται με αυτήν. Συμπερασματικά, στα χαρακτηριστικά εκείνα που καθιστούν τους θετούς γονείς "κατάλληλους", σημασία έχει να καταρτίζονται από υγιής προσωπικότητα. Άλλωστε, μην ξεχνάμε πως κανένα ζευγάρι δεν είναι τέλειο είτε μιλάμε για θετούς είτε για βιολογικούς γονείς.

➤ Βιολογικοί γονείς

Η βιολογική μητέρα διαδραματίζει μεγάλο ρόλο στην ιδιωτική υιοθεσία, κάτι όμως που δεν φαίνεται μέσα από την βιβλιογραφία και την πράξη. Παρότι, έχουν γίνει μελέτες για τα συναισθήματα των παιδιών που αποχωρίζονται από την βιολογική τους μητέρα, δεν έχει εξεταστεί το ακριβώς αντίθετο. Δηλαδή, τα συναισθήματα της βιολογικής μητέρας, που για κάποιους λόγους, αποχωρίζεται από το παιδί της. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να σημειωθεί ότι κάτι τέτοιο, ίσως, δεν θα είχε έγκυρα αποτελέσματα μιας και θα ήταν δύσκολο κάποιος να βρει βιολογικές μητέρες κάποια χρόνια μετά την υιοθεσία του παιδιού τους, κυρίως για ηθικούς λόγους. Πάντως, τα αποτελέσματα της έρευνας είναι αντίθετα από την βιβλιογραφία. Πιο συγκεκριμένα, στην έρευνα αναφέρεται πως η βιολογική μητέρα κατά βάθος δεν συμφωνεί με την πιθανή απόφαση του παιδιού να αναζητήσει τις ρίζες του παρόλο που οι λόγοι της συναίνεσης της για την υιοθεσία, είναι κυρίως οικονομικοί. Όπως είναι φανερό, η παραπάνω πρόταση είναι αντιφατική από το πρώτο, στο δεύτερο σκέλος της. Εντούτοις, η θεωρία αναφέρει την κακή ψυχολογική κατάσταση της βιολογικής μητέρας και πως βιώνει το πένθος της "απώλειας" του παιδιού της για πολλά χρόνια μετά.

➤ Προτάσεις βελτίωσης του θεσμού

Τέλος, όσον αφορά στα συμπεράσματα για τις προτάσεις βελτίωσης του θεσμού, η πρόταση των Κοινωνικών Λειτουργών είναι να υπάρξει ένα μητρώο σε κάθε νομό, όπου θα απαρτίζεται από λίστες υποψηφίων θετών γονέων που θα έχει ήδη γίνει κοινωνική έρευνα από διεπιστημονική ομάδα και παιδιών προς υιοθεσία. Εκφράστηκε ακόμα η άποψη να καταργηθεί τελείως ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας και να συσταθεί Υπηρεσία με τα παραπάνω χαρακτηριστικά, που θα ασχολείται μονάχα με υιοθεσίες. Συμπερασματικά, αξίζει να αναφερθεί ότι στις υιοθεσίες που γίνονται μέσω δημόσιων φορέων, όπως το κέντρο βρεφών «η Μητέρα», η διαδικασία που ακολουθείται δεν απέχει και πολύ από αυτήν που προτείνουν οι συνεντευξιαζόμενοι. Το ερώτημα όμως που προκύπτει από τα παραπάνω και πρέπει να διερευνηθεί αναλυτικά από ερευνητές που αποδέχονται την πρόταση αυτή είναι, που θα φιλοξενούνται τα παιδιά προς υιοθεσία που θα βρίσκονται στις εν λόγω λίστες; Είναι εύλογο να αναρωτηθεί κανείς.

9.2 Προτάσεις

Με βάση τα ερευνητικά δεδομένα που παρουσιάστηκαν στις προηγούμενες ενότητες, ακολουθούν προτάσεις ανά τομέα ενδιαφέροντος για την ιδιωτική υιοθεσία.

➤ Αρμοδιότητες Κοινωνικού Λειτουργού

Μία πιθανή πρόταση, με βάση τα αποτελέσματα, είναι η οριοθέτηση του ρόλου των Κοινωνικών Λειτουργών ως πρωτοβάθμιο. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να υλοποιηθεί εφόσον διεξήγαγαν την κοινωνική έρευνα αυστηρώς, στο χρονικό όριο των έξι μηνών που ορίζει ο νόμος και τα αποτελέσματα της έκθεσης, θετικά ή αρνητικά, να γινόντουσαν η αιτία για την αποδοχή ή όχι της ιδιωτικής υιοθεσίας. Ακόμη, μία ενδιαφέρουσα πρόταση είναι η εκπαίδευση των επαγγελματιών και η εξειδίκευση τους σε θέματα υιοθεσίας, ιδιωτικής και μη. Κάτι τέτοιο, θα απέδιδε περισσότερη ποιοτική εργασία σε ένα τόσο ευαίσθητο και σημαντικό θεσμό καθώς επίσης θα καθιστούσε απαραίτητη την εποπτεία των ειδικών για την καλύτερη απόδοση τους.

➤ Θετοί γονείς

Με βάση τις ανάγκες και σκεπτόμενοι την αγωνία των θετών γονέων, κρίνεται απαραίτητο να συσταθεί διεπιστημονική ομάδα, η οποία θα αξιολογεί την καταλληλότητα τους προς ιδιωτική υιοθεσία αλλά και θα τους στηρίζει πριν και μετά από αυτήν, σε οτιδήποτε χρειαστούν. Άλλωστε, ο ρόλος τους στην συνέχεια της οικογενειακής ζωής τους κρίνεται δύσκολος και η στήριξη που θα έχουν, απαραίτητη. Ακόμη, θα ήταν χρήσιμο να υπάρχουν ομάδες θετών γονέων όπου θα συζητούνται και θα αναλύονται προβληματισμοί και φόβοι.

➤ Βιολογικοί γονείς

Σχετικά με τους βιολογικούς γονείς, προτείνεται κοινωνική μέριμνα στις άγαμες μητέρες έτσι ώστε να μπορέσουν να κρατήσουν τα παιδιά τους, εφόσον οι λόγοι που τις οδηγούν προς την υιοθεσία τους είναι οικονομικοί. Πιο συγκεκριμένα, κρίνεται απαραίτητη η αύξηση του επιδόματος στις μονογονεϊκές οικογένειες καθώς και η επιδότηση ενοικίου. Ακόμη, οι άγαμες μητέρες θα πρέπει να έχουν προτεραιότητα στην εύρεση εργασίας και στις λίστες των παιδικών σταθμών για την φιλοξενία του παιδιού τους.

Εν αντιθέσει, στην περίπτωση που η μητέρα έχει ήδη συναινέσει στην υιοθεσία του παιδιού της, μια εναλλακτική πρόταση είναι, να παρέχεται ψυχολογική υποστήριξη σε αυτήν, όπως παρέχεται και στους θετούς γονείς, εάν την χρειαστεί και να δίνεται μεγαλύτερη σημασία από τις υπηρεσίες στο πρόσωπο της και τις ανάγκες της.

➤ Προτάσεις βελτίωσης του θεσμού

Όσον αφορά στις προτάσεις για την βελτίωση του θεσμού, σύμφωνα και με τα αποτελέσματα της έρευνας, προτείνεται η δημιουργία μητρώου σε κάθε νομό σε ολόκληρη την χώρα, με λίστες υποψηφίων θετών γονέων, παιδιών προς υιοθεσία και ανάδοχων οικογενειών. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να υλοποιηθεί εφόσον αναπτυχθεί ο θεσμός της αναδοχής. Αυτό γιατί, όταν η βιολογική μητέρα προσφεύγει στην Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας και δηλώνει την πρόθεση της να συναινέσει στην υιοθεσία του παιδιού της, να υπάρχει μια ανάδοχη οικογένεια που θα μπορεί να φιλοξενήσει το βρέφος για λίγο καιρό μέχρι να βρεθούν οι κατάλληλοι θετοί γονείς που να μπορέσουν να το υιοθετήσουν. Κάτι τέτοιο, εξασφαλίζει την προστασία του βρέφους από την αρχή και δίνει χρονικό περιθώριο στους επαγγελματίες να πάρουν

σωστές αποφάσεις για το μέλλον του παιδιού. Μία ακόμα πρόταση για την βελτίωση του θεσμού, είναι να υπάρχει μία ενιαία λίστα βιολογικών γονέων, από όπου θα μπορούσαν οι υιοθετημένοι ενήλικες να αναζητήσουν τις ρίζες τους και να αποφευχθεί το εμπόριο βρεφών .

Εν κατακλείδι, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, θα μπορούσε να βελτιωθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας σε μεγάλο βαθμό. Οι παραπάνω προτάσεις που εκφράστηκαν, αναδεικνύουν τα αδύναμα σημεία του θεσμού και τονίζουν την αναγκαιότητα να αλλάξουν προς το καλύτερο. Όμως η αρχή της οποιασδήποτε αλλαγής, θα γίνει από την θέληση και τον αγώνα των Κοινωνικών Λειτουργών και των ειδικών, που ασχολούνται με την ιδιωτική υιοθεσία. Διότι, μονάχα οι σκηνοθέτες ενός έργου μπορούν να καθορίσουν την επιτυχή έκβαση του και το ευτυχισμένο τέλος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

- Eldridge S., (2004), *Τι θα ήθελα να γνωρίζουν οι γονείς μου όταν με υιοθέτησαν*, Αθήνα: Θυμάρι
- Satir Virginia, (1988), *Πλάθοντας ανθρώπους*, Αθήνα: Κέδρος
- Καλλινικάκη Θ., (1998), *Κοινωνική Εργασία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Καλλινικάκη Θ., (2001), *Ανάδοχη Φροντίδα*, Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, επιμέλεια: Κουσίδου Ι. Τασούλα, (1974), *Το απροστάτευτο βρέφος*, Αθήνα
- Καλλινικάκη Θ., (2010), *Ποιοτικές μέθοδοι στην έρευνα της Κοινωνικής Εργασίας*, Αθήνα: Τόπος
- Ιωσηφίδης Θ., (2008), *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα: Κριτική
- Κυριαζή Ν., (2002), *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Κανδυλάκη Α., (2004), *Η συμβουλευτική στην Κοινωνική Εργασία*, Αθήνα: Μετασπουδή
- Θεοδοροπούλου Μαίρη, (2006), *Μαρία 43668*, εκδόσεις Ελληνική Παιδεία
- Σκιαδάς Γ. Ελευθέριος, (1999), *Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών 1859-1999*, Αθήνα
- Lifton Jean Betty, (1999), *Εμπειρίες Υιοθεσίας*, εκδόσεις Κέδρος
- Herbert Martin, (1997), *Ψυχολογική φροντίδα του παιδιού και της οικογένειάς του*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Ντραϊκωρς Ρούντολφ, (1976), *Η πρόκληση να είμαστε γονείς*, Αθήνα: Γλάρος
- Minuchin Salvador, (2000), *Οικογένειες και Οικογενειακή Θεραπεία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Κουσίδου Τ., (2000), *Υιοθεσία, Τάσεις- Πολιτική- Πρακτική*, Αθήνα: Γρηγόρη

- Watkins Mary-Fisher Susan, (2007), *Μιλώντας με μικρά παιδιά για την υιοθεσία τους*, Αθήνα: Gena
- Αμπατζόγλου Γ., (2002), *Αλλάζοντας χέρια*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press A.E.
- Triseliotis J., Κουσίδου Ι. (1989), *Η κοινωνική εργασία στην υιοθεσία και την αναδοχή*, Αθήνα: κέντρο βρεφών «η Μητέρα»
- Μποικαϊ Χορχε, (2008), *Ιστορίες να σκεφτείς*, Αθήνα: opera
- Nancy McWilliams, (2000), *Ψυχαναλυτική Διάγνωση*, Αθήνα: εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- Παπασιώπη- Πασιά Ζωή, (2003), *Διακρατικές Υιοθεσίες*, Αθήνα: εκδόσεις Σακκούλα
- Παπαχρίστου Κ. Θανάσης, (2005), *Εγχειρίδιο Οικογενειακού Δικαίου*, Αθήνα-Κομοτηνή: εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα

Ξένη βιβλιογραφία

- Triseliotis John and Kegan Paul, (1973), *In search of origins* , Routledge, London and Boston
- Kubler-Ross Elisabeth, (1991), *On life after death*, Celestial Arts
- Worden J William, (1991), *Grief Counseling and Grief Therapy:A Handbook for the Mental Health Practitioner*, New York: Springer Publishing Company
- Brodzinsky, D. M., Singer, L. M. and Braff, A. M., (1984), *Children's understanding of adoption*, Child development
- Erikson H. Erik, (1977), *Toys and Reasons: Stages in the Ritualization of Experience*, New York : Norton

Εφημερίδες-περιοδικά

- Τσιάντης Ι., (1983), *Προτάσεις για την παιδοψυχιατρική περίθαλψη στην Ελλάδα, Σύγχρονα θέματα, Τεύχος για την Ψυχική Υγεία στην Ελλάδα, Δεκέμβριος*

Συνέδρια-σεμινάρια

- Κουρμέτης Α., Λυράκος Δ., (2008), *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Φοιτητών Ψυχολογίας*, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Κέντρο ερευνών ρίζες, (2002), *Υιοθεσία και Εύρεση Ριζών*, πρακτικά 1^ο Ευρωπαϊκού Σεμιναρίου
- Ιωσηφίδης Θ., (2001), *Η μέθοδος των Focus Group στην Κοινωνική Εργασία: η περίπτωση του ερευνητικού προγράμματος MEDACTION*, Εισήγηση στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο: Κοινωνικές εξελίξεις στην σύγχρονη Ελλάδα και Ευρώπη, Εθνικό Κέντρο Ερευνών (ΕΚΚΕ), Σύλλογος Ελλήνων Κοινωνιολόγων (ΣΕΚ), Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 24-26 Μαΐου
- Παπαγιαννακοπούλου-Σπέντζα Ε., (1994), *το τρίγωνο της Υιοθεσίας-συναισθήματα και ανάγκες των ατόμων που εμπλέκονται σε αυτό*, Συνέδριο <<Οικογένεια και Οικογενειακή πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο>>, Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας

Internet

- Βέργου Ντάνι, (2005), *Η πολιτεία δεν ενθαρρύνει την ιδιωτική υιοθεσία* στο <http://www.enet.gr>, (πρόσβαση στις 12/10/2010)
- Καζαλόττι Ελιζαμπέττα, (2001), *Η κοινωνική αποστολή της υιοθεσίας στις μέρες μας* στο <http://www.enet.gr>, (πρόσβαση στις 12/10/2010)
- Αυγερινού Νίκη, (2001), *Θετοί γονείς; ποιοι είναι;* στο <http://www.disabled.gr>, (πρόσβαση στις 23/10/2010)
- Κουσαντελία Σ., (2001), *Μαζί στην αλήθεια και στην ευτυχία* στο <http://www.disabled.gr> (πρόσβαση στις 23/10/2010)
- Μπαίλης Πάνος, (2002), *Όσο-όσο για έναν «άγγελο»* στο <http://www.tanea.gr>, (πρόσβαση στις 8/11/2010)
- Δεληθανάση Μαρία, (2006), *Εμπόριο βρεφών υπό τον μανδύα της νομιμότητας* στο <http://www.kathimerini.gr>, (πρόσβαση στις 8/11/2010)
- Επίκαιρα, (2010), *Βαλκανικό κύκλωμα πουλά βρέφη στην Ελλάδα* στο <http://www.epikaira.gr>, (πρόσβαση στις 8/11/2010)

- Αμπατζόγλου Γ., (2001), *Η υιοθεσία από την πλευρά του παιδιού* στο <http://www.childmentalhealth.gr> (πρόσβαση στις 08/11/2010)
- Ζέρβας Χ., (2001), *Οικογενειακές υποθέσεις* στο <http://www.enet.gr> (πρόσβαση στις 23/10/2010)
- Κοινωνία, (1998), *Μάνες είναι κι αυτές που εγκαταλείπουν παιδιά* στο <http://www.tanea.gr> (πρόσβαση στις 23/10/2010)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



Ο πληθυσμός αποδέκτης της έρευνας μας, είναι οι επαγγελματίες Κοινωνικοί Λειτουργοί, εργαζόμενοι μόνιμοι υπάλληλοι στις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας στην Περιφέρεια της Κρήτης. Λόγω της αναγνωρισιμότητας των επαγγελματιών στο μεταξύ τους επιστημονικό χώρο και θέλοντας να διαφυλάξουμε το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων της έρευνας, δεν θα αναφέρουμε τα ονόματα των συνεντευξιαζόμενων ούτε καν τα αρχικά τους.

Αρχικά, παραθέτουμε το πλάνο της ημι-δομημένης συνέντευξης, όπου βασιστήκαμε για την καλύτερη διεξαγωγή των συνεντεύξεων.

1. Κοινωνικόδημογραφικά στοιχεία και εμπειρία συνεντευξιαζόμενων

1.1 Ηλικία

1.2 Οικογενειακή κατάσταση

1.3 Έχετε παιδιά;

Αν ναι, πόσα;

1.4 Εκπαίδευση

1.5 Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας;

1.6 Πόσες, κατά προσέγγιση, σε αριθμό ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

2. Ερωτήματα για τις αρμοδιότητες του Κοινωνικού Λειτουργού καθώς και για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει κατά την άσκηση των καθηκόντων του στα πλαίσια της ιδιωτικής υιοθεσίας.

2.1 Ποιος ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στην ιδιωτική υιοθεσία, σε σχέση με τις αρμοδιότητες που ορίζει ο Νόμος;

2.2 Ποιες οι δυσκολίες που αντιμετωπίζεται στην άσκηση των καθηκόντων σας;

2.3 Κατά την άποψη σας, σε ποιο βαθμό η ισχύουσα νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας είναι ελλιπείς και τι θα έπρεπε να αλλάξει σε αυτήν;

3. Ερωτήματα σχετικά με τους θετούς γονείς

3.1 Ποια η άποψη σας, για τα συνήθη κίνητρα των ατόμων που υιοθετούν μέσω ιδιωτικής υιοθεσίας;

3.2 Ένα από τα χαρακτηριστικά των θετών γονέων, όπως ορίζει ο νόμος στο άρθρο 28 του Ν. 2721/99, είναι το όριο ηλικίας, στα 50 έτη. Κατά την άποψη σας, ποια είναι τα χαρακτηριστικά που καθιστούν τους θετούς γονείς "κατάλληλους" προς ιδιωτική υιοθεσία;

4. Ερωτήματα σχετικά με τη βιολογική μητέρα

4.1 Ποια η άποψη σας για τις αιτίες που η βιολογική μητέρα, συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

4.2 Σύμφωνα με την εμπειρία σας, πως αντιμετωπίζει συνήθως η βιολογική μητέρα την απόφαση του παιδιού να αναζητήσει τις ρίζες του;

5. Ερώτημα για προτάσεις βελτίωσης του θεσμού της ιδιωτικής υιοθεσίας

5.1 Σε σχέση με όλα τα παραπάνω, τι κατά την γνώμη σας θα έπρεπε να αλλάξει έτσι ώστε να βελτιωθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας αλλά και ο ρόλος σας σε αυτόν;

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί ότι, σε όλους τους συνεντευξιαζόμενους εξηγήθηκε αρχικά ο σκοπός της έρευνας και ερωτήθηκαν εάν επιτρέπουν την χρήση μαγνητόφωνου αφού τους εξηγήθηκε η χρησιμότητα του για τις ανάγκες της έρευνας. Όμως το 95% αυτών, δεν δέχτηκε να μαγνητοφωνηθεί η συνέντευξη.

(Όπου Κ.Λ. -Κοινωνικός Λειτουργός και όπου ΕΡ- Ερευνήτρια)

1^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Καλημέρα σας

Κ.Λ.- Καλημέρα κορίτσι μου, πέρνα.

ΕΡ.- Θα ήθελα να ξεκινήσουμε με κάποια κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία

Κ.Λ.- Ναι, ας ξεκινήσουμε

ΕΡ.- Η ηλικία σας;

Κ.Λ.- 42 είμαι

ΕΡ.- Οικογενειακή κατάσταση;

Κ.Λ.- Έγγαμη

ΕΡ.- Έχετε παιδιά;

Κ.Λ.- Ναι, δύο.

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Έχω τελειώσει το Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- 17 χρόνια

ΕΡ.- Πόσες, περίπου, ιδιωτικές νιοθεσίες έχετε αναλάβει όλα αυτά τα χρόνια;

Κ.Λ.- Πολλές. Περίπου 50.

ΕΡ.- Όσον αφορά στο ρόλο σας, ποιος είναι σε σχέση με τις αρμοδιότητες που ορίζει ο Νόμος;

Κ.Λ.- Κοινωνική έρευνα κάνουμε. Αυτό ορίζει ο Νόμος και αυτό κάνουμε ουσιαστικά.

ΕΡ.- Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζεται στην άσκηση των καθηκόντων σας;

Κ.Λ.- Κοίτα, μια βασική δυσκολία είναι το ότι πρέπει να ηρεμούμε τους θετούς γονείς που έχουν πολύ άγχος για την διαδικασία και είναι σε εγρήγορση συνέχεια. Αυτό μας προκαλεί και εμάς σύγχυση.

ΕΡ.- Που, πιστεύετε ότι έχει ελλείψεις η νομοθεσία και τι θα έπρεπε να αλλάξει σε αυτήν;

Κ.Λ.- Δεν υπάρχει ασφαλιστική δικλίδα για το παιδί καθώς και ένα περισσότερο οργανωμένο πλαίσιο για τις υιοθεσίες. Επίσης θα ήταν πολύ καλό να γίνει μητρώο με υποψήφιους θετούς γονείς και παιδιά προς υιοθεσία. Αυτό θα μπορούσε να γίνει προς το καλύτερο όλων για το θεσμό.

ΕΡ.- Όσον αφορά στους θετούς γονείς, ποια πιστεύετε ότι είναι τα συνήθη κίνητρα που τους οδηγούν στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Πιστεύω ότι κατά κύριο λόγο είναι η γηροκόμηση. Δεν νομίζω ότι έχουν αλλάξει και πολλά πράγματα από το παρελθόν.

ΕΡ.- Κατά την άποψη σας, ποια χαρακτηριστικά καθιστούν τους θετούς γονείς "κατάλληλους" προς υιοθεσία, λαμβάνοντας βέβαια υπόψη και τα χαρακτηριστικά που ορίζει ο Νόμος.

Κ.Λ.- Αυτά που ορίζει ο Νόμος, όπως το καθαρό ποινικό μητρώο, το όριο ηλικίας, η υγεία κ.α. είναι πολύ σημαντικά. Εμείς αυτό που κοιτάμε βέβαια είναι και να έχουν μια υγιή και συγκροτημένη προσωπικότητα.

ΕΡ.- Τώρα για τη βιολογική μητέρα, ποιες πιστεύετε ότι είναι οι αιτίες που συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Λ.- Κυρίως είναι οικονομικοί οι λόγοι.

ΕΡ.- Σύμφωνα με την εμπειρία σας, πως αντιμετωπίζει η βιολογική μητέρα την απόφαση του παιδιού να αναζητήσει τις ρίζες του;

Κ.Λ.- Εγώ πιστεύω ότι δεν θέλουν. Λένε ναι όταν τις ρωτάμε αλλά στην ουσία είναι όχι.

ΕΡ.- Σε σχέση με όλα τα παραπάνω, τι κατά την γνώμη σας θα έπρεπε να αλλάξει για να βελτιωθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας αλλά και ο ρόλος σας σε αυτόν;

Κ.Λ.- Να υπάρχει περισσότερο χρόνος για την κοινωνική έρευνα, να γίνονται σεμινάρια για να εκπαιδεύονται οι Κοινωνικοί Λειτουργοί και καλό θα ήταν να υπήρχε διεπιστημονική ομάδα γιατί ένα τέτοιο θέμα όπως είναι η υιοθεσία είναι πολύ σημαντικό και χρειάζεται το καλύτερο αποτέλεσμα.

ΕΡ.- Ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας. Γεια σας.

Κ.Λ.- Γεια σου κορίτσι μου, στο καλό.

2^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Γεια σας, καλημέρα.

Κ.Λ.- Έλα κούκλα μου, έλα.

ΕΡ.- Ξεκινώντας από κάποια στοιχεία για εσάς, η ηλικία σας;

Κ.Λ.- 55.

ΕΡ.- Οικογενειακή κατάσταση;

Κ.Λ.- Έγγαμη και έχω και δύο κόρες.

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Έχω τελειώσει το Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας και ένα πανεπιστήμιο Φ.Π.Ψ.

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- 25 χρόνια κορίτσι μου.

ΕΡ.- Και πόσες, περίπου, ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

Κ.Λ.- Τι να σου πω, πολλές. Περίπου 100. Μπορεί να είναι και παραπάνω.

ΕΡ.- Ποιος είναι ο ρόλος σας στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Ο ρόλος μας είναι να κάνουμε την κοινωνική έρευνα. Αλλά πρέπει να αποδείξουμε ότι είναι πολύ πιο σημαντικός από αυτόν, αν σκεφτείς το τετράγωνο της υιοθεσίας. Θέλω να πω ότι πρέπει όλοι να λαμβάνουν περισσότερο υπόψη το ρόλο μας μέσα στο θεσμό, μιας και όλες τις δυσκολίες εμείς τις αντιμετωπίζουμε και δεν αναγνωρίζεται αυτό, μόνο το αποτέλεσμα.

ΕΡ.- Ποιες είναι οι δυσκολίες αυτές;

Κ.Λ.- Κυρίως έχουν να κάνουν με την έλλειψη ενημέρωσης των Κοινωνικών Λειτουργών αλλά και με τον περιορισμό χρόνου που απορρέει από το άγχος των θετών γονέων και την πίεση των δικηγόρων.

ΕΡ.- Υπάρχουν ελλείψεις στην νομοθεσία;

Κ.Λ.- Βέβαια και υπάρχουν. Αρχικά, δεν προστατεύεται το παιδί μέχρι να γίνει η έρευνα. Μετά, θα έπρεπε να υπήρχε μητρώο θετών γονέων και παιδιών προς υιοθεσία.

ΕΡ.- Ποια είναι η άποψη σας για τα κίνητρα που οδηγούν τους θετούς γονείς στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Η αγάπη που έχουν να δώσουν.

ΕΡ.- Ποια χαρακτηριστικά, πιστεύεται, ότι τους καθιστούν "κατάλληλους" για την υιοθεσία;

Κ.Λ.- Κοίτα...ο νόμος σε αυτό το κομμάτι έχει μεριμνήσει σωστά. Εγώ κυρίως κοιτάω να είναι σωστοί άνθρωποι και λογικοί.

ΕΡ.- Για την βιολογική μητέρα. Ποια πιστεύετε είναι η αιτία που συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της

Κ.Λ.- Οι λόγοι είναι κυρίως οικονομικοί. Βέβαια είναι και οι αλλοδαπές και οι μόνες κοπέλες που είναι ανήλικες.

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι συμφωνούν με την αναζήτηση ριζών;

Κ.Λ.- Εμείς όταν παίρνουμε το ιστορικό και οφείλουμε να ρωτήσουμε, παίρνουμε θετική απάντηση. Αλλά εγώ πιστεύω ότι σχεδόν καμία δεν θέλει στ' αλήθεια.

ΕΡ.- Σε σχέση με όλα αυτά, τι θα έπρεπε να αλλάξει για να βελτιωθεί ο θεσμός γενικά και ο ρόλος σας;

Κ.Λ.- Πολλά πράγματα. Ας πούμε, θα έπρεπε να υπάρχουν επαγγελματίες εκπαιδευμένη ειδικά για υιοθεσίες, επίσης θα έπρεπε να μειωθεί σε εμάς ο φόρτος εργασίας για να ασχολούμαστε περισσότερο και πιο ουσιαστικά με τις υιοθεσίες. Θα έπρεπε επίσης εμείς οι ίδιοι να προωθούμε τον ρόλο μας. Ελπίζω όλα αυτά κάποια στιγμή να γίνουν όντως,

ΕΡ.- Μάλιστα. Ευχαριστώ πολύ για τις πληροφορίες και το χρόνο σας.

Κ.Λ.- Και εγώ ευχαριστώ. Γεια σου.

3^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Καλημέρα σας, τι κάνετε;

Κ.Λ.- Καλημέρα, πέρασε, κάθισε.

ΕΡ.- Ας ξεκινήσουμε από κάποια κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία. Πόσο χρονών είστε;

Κ.Λ.- 36.

ΕΡ.- Οικογενειακή κατάσταση;

Κ.Λ.- Άγαμη

ΕΡ.- Έχετε παιδιά;

Κ.Λ.- Όχι δεν έχω.

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Έχω σπουδάσει σε πανεπιστήμιο στο εξωτερικό και μεταπτυχιακό τίτλο, επίσης.

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- Τρία περίπου

ΕΡ.- Πόσες, κατά προσέγγιση, σε αριθμό ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

Κ.Λ.- Περίπου 17.

ΕΡ.- Όσον αφορά στις αρμοδιότητες σας, ποιες είναι, σύμφωνα με τον Νόμο;

Κ.Λ.- Η κοινωνική έρευνα.

ΕΡ.- Ποιες οι δυσκολίες, στην άσκηση των καθηκόντων σας και ποιες πιστεύετε ότι είναι οι ελλείψεις στην νομοθεσία;

Κ.Λ.- Πρέπει να γίνονται σεμινάρια για την εκπαίδευση των Κοινωνικών Λειτουργών και να διασφαλίζεται η προστασία του παιδιού και τα συμφέροντα του.

ΕΡ.- Σχετικά με τους θετούς γονείς, ποια πιστεύετε ότι είναι τα συνήθη κίνητρα που τους οδηγούν στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Η δημιουργία οικογένειας και η αγάπη που έχουν να προσφέρουν σε αυτήν.

ΕΡ.- Τι καθιστά τους θετούς γονείς "κατάλληλους" προς υιοθεσία;

Κ.Λ.- Αρχικά, όλα εκείνα που ορίζει ο νόμος και να έχουν υγιή προσωπικότητα.

ΕΡ.- Όσον αφορά στην βιολογική μητέρα, ποια είναι η άποψη σας για τις αιτίες που η βιολογική μητέρα συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Λ.- Οικονομικοί λόγοι, κυρίως.

ΕΡ.- Σύμφωνα με την εμπειρία σας, πως αντιμετωπίζει συνήθως η βιολογική μητέρα την απόφαση του παιδιού να αναζητήσει τις ρίζες του;

Κ.Λ.- Στο κοινωνικό ιστορικό που λαμβάνουμε και κάνουμε αυτήν την ερώτηση, τις περισσότερες φορές η απάντηση είναι αρνητική.

ΕΡ.- Σε σχέση με όλα τα παραπάνω, τι κατά τη γνώμη σας θα έπρεπε να αλλάξει έτσι ώστε να βελτιωθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας αλλά και ο ρόλος σας σε αυτόν;

Κ.Λ.- Θα έπρεπε να υπάρχει ένα σύστημα καταγραφής υποψήφιων θετών γονέων και παιδιών προς υιοθεσία. Επίσης να υπήρχε και για τους βιολογικούς γονείς έτσι ώστε να γινόταν ευκολότερη η αναζήτηση ριζών. Να συσταθεί διεπιστημονική ομάδα που θα ασχολείτο με τις υιοθεσίες και να γίνονται σεμινάρια στους Κοινωνικούς Λειτουργούς για να εκπαιδεύονται σε αυτό το θέμα.

ΕΡ.- Ωραία, ευχαριστώ πολύ για τις πληροφορίες και τον χρόνο που μου διαθέσατε.

Κ.Λ.- Και εγώ ευχαριστώ. Εύχομαι όλα να πάνε καλά στην έρευνα σας.

4^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Καλημέρα σας.

Κ.Λ.- Καλημέρα, κάθισε.

ΕΡ.- Ξεκινώντας με κάποια κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία, ηλικία και οικογενειακή κατάσταση;

Κ.Λ.- 52. Έγγαμη είμαι και έχω δύο παιδιά

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας τελείωσα

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- 27 χρόνια

ΕΡ.- Πόσες, περίπου, ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

Κ.Λ.- Περίπου 80.

ΕΡ.- Σε σχέση με τις αρμοδιότητες που ορίζει ο νόμος, ποιος είναι ο ρόλος σας;

Κ.Λ.- Ο νόμος ορίζει ότι ο ρόλος μας είναι να κάνουμε κοινωνική έρευνα. Στην ουσία είναι μικρός.

ΕΡ.- Αυτό έχει να κάνει και με τις δυσκολίες που έχετε στην άσκηση των καθηκόντων σας;

Κ.Λ.- Ναι διότι βρισκόμαστε προτετελεσμένου γεγονότος

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι υπάρχουν ελλείψεις στην νομοθεσία;

Κ.Λ.- Ναι, ο Νόμος δεν διασφαλίζει την προστασία του παιδιού. Η ιδιωτική υιοθεσία υπάρχει διότι το κράτος δεν έχει υποδομές να στηρίζει την υιοθεσία που γίνεται μέσω των κρατικών φορέων.

ΕΡ.- Όσον αφορά στους θετούς γονείς, ποια πιστεύετε είναι τα συνήθη κίνητρα που τους οδηγούν στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Μεικτά είναι τα κίνητρα. Περισσότερο εγωκεντρικά. Δηλαδή, γηροκόμηση στην ουσία

ΕΡ.- Ποια χαρακτηριστικά καθιστούν "κατάλληλους" τους θετούς γονείς, προς ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Αυτά τα χαρακτηριστικά που ορίζει ο νόμος και να έχουν ασφαλείς προσωπικότητα

ΕΡ.- Για την βιολογική μητέρα, ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι λόγοι που συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Λ.- Οικονομικοί λόγοι κυρίως

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι συμφωνεί η μητέρα στην απόφαση του παιδιού να αναζητήσει τις ρίζες του;

Κ.Λ.- Μας λένε ναι, αλλά στην ουσία εννοούν όχι

ΕΡ.- Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω, τι θα έπρεπε να αλλάξει έτσι ώστε να βελτιωθεί ο θεσμός και ο ρόλος σας σε αυτόν;

Κ.Λ.- Με αυτά τα δεδομένα ευνοείται το εμπόριο βρεφών. Το κράτος θα έπρεπε να είχε υποδομές να προωθεί την δημόσια υιοθεσία. Τώρα είναι δύσκολο εάν η έκθεση

του Κοινωνικού Λειτουργού είναι αρνητική, να μην γίνει η υιοθεσία. Ενώ από τα κρατικά ιδρύματα αυτό δεν ισχύει .

ΕΡ.- Ευχαριστώ πολύ

Κ.Λ.- Να είσαι καλά, γεια σου.

5^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Γεια σας.

Κ.Λ.- Έλα, πως ήταν το ταξίδι σας;

ΕΡ.- Καλό. Να ξεκινήσουμε;

Κ.Λ.- Ναι, ναι

ΕΡ.- Ξεκινώντας με κάποια κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία, ηλικία και οικογενειακή κατάσταση;

Κ.Λ.- 49 χρονών είμαι. Παντρεμένη και έχω ένα παιδί.

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- 18 περίπου.

ΕΡ.- Πόσες περίπου, ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

Κ.Λ.- 20 περίπου.

ΕΡ.- Ποιος είναι ο ρόλος σας στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Κοινωνική έρευνα και πενταετή παρακολούθηση της οικογένειας μετά την υιοθεσία

ΕΡ.- Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζεται στην άσκηση των καθηκόντων σας;

Κ.Λ.- Δεν υπάρχουν ιδιαίτερες δυσκολίες

ΕΡ.- Είναι ελλειπείς η νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας; Αν ναι, τι θα έπρεπε να αλλάξει σε αυτήν;

Κ.Λ.- Υπάρχει πολύς φόρτος εργασίας και δεν έχουμε τον χρόνο που πρέπει για να ασχοληθούμε με τις υιοθεσίες. Έτσι θα έπρεπε να υπάρχει διεπιστημονική ομάδα που να ασχολείται μόνο με θέματα υιοθεσίας.

ΕΡ.- Ποια πιστεύετε, είναι τα κίνητρα των θετών γονέων, που τους οδηγούν στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Η ανάγκη τους να αποκτήσουν παιδί γρηγορότερα αφού ήδη έχουν απογοητευτεί από τους κρατικούς φορείς. Τα τελευταία χρόνια πάντως, τα κίνητρα είναι περισσότερο παιδοκεντρικά.

ΕΡ.- Ποια είναι εκείνα τα χαρακτηριστικά, που καθιστούν "κατάλληλους" τους θετούς γονείς προς υιοθεσία;

Κ.Λ.- Κυρίως η υγιής προσωπικότητα

ΕΡ.- Ποιο λόγοι, πιστεύετε, ότι οδηγούν την βιολογική μητέρα στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Λ.- Κυρίως οικονομικοί

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι θέλουν να αναζητήσουν τις ρίζες τους τα παιδιά τους;

Κ.Λ.- Όχι δεν θέλουν

ΕΡ.- Αν λάβουμε υπόψη όλα τα παραπάνω, τι θα έπρεπε να αλλάξει στο θεσμό έτσι ώστε να βελτιωθεί;

Κ.Λ.- Κανονικά θα έπρεπε να καταργηθεί ο ήδη υπάρχων νόμος και να αναδιαρθρωθεί εξ' ολοκλήρου. Να υπάρχει μητρώο με υποψήφια ζευγάρια και παιδιά προς υιοθεσία και εξειδικευμένο προσωπικό σε κάθε νομό που να ασχολείται με αυτό και μόνο. Ακόμα, πιστεύω πως αν γινόταν κάτι τέτοιο θα μπορούσαν να κλείσουν τα ιδρύματα.

ΕΡ.- Πολύ ενδιαφέρουσα άποψη. Ευχαριστώ για το χρόνο σας και τις πληροφορίες που μου δώσατε. Γεια σας.

Κ.Λ.- Και εγώ ευχαριστώ κορίτσι μου. Στο καλό και καλό δρόμο για την επιστροφή.

6^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Γεια σας

Κ.Λ.- Γεια σας, περάστε

ΕΡ.- Θα ξεκινήσουμε με κάποια κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία, όπως π.χ. ηλικία και οικογενειακή κατάσταση;

Κ.Λ.- Είμαι 57 ετών και είμαι διαζευγμένη.

ΕΡ.- Έχετε παιδιά;

Κ.Λ.- Ναι, δύο.

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Τότε υπήρχε μια σχολή Κοινωνικών Λειτουργιών, Χ.Ε.Ν. λέγονταν.

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- 20

ΕΡ.- Πόσες περίπου, ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

Κ.Λ.- Περίπου 30

ΕΡ.- Ποιος είναι ο ρόλος σας στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Κοινωνική έρευνα βάση τον Νόμο

ΕΡ.- Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζεται κατά την άσκηση των καθηκόντων σας;

Κ.Λ.- Γενικά δεν υπάρχουν δυσκολίες, μονάχα όταν έχουμε περιπτώσεις μονογονεϊκής οικογένειας ή γονείς μεγάλης ηλικίας

ΕΡ.- Που πιστεύετε ότι υστερεί η νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας;

Κ.Λ.- Θα πρέπει να αλλάξει το όριο ηλικίας και να είναι μέχρι τα 45 αντί τα 50 έτη

ΕΡ.- Ποια είναι η άποψη σας για τα συνήθη κίνητρα που οδηγούν τους θετούς γονείς στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Η ανάγκη τους για απόκτηση παιδιού

ΕΡ.- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά που καθιστούν τους θετούς γονείς "κατάλληλους" προς υιοθεσία;

Κ.Λ.- Υγιείς προσωπικότητες από όλες τις απόψεις. Άλλωστε κανένα ζευγάρι δεν είναι τέλειο

ΕΡ.- Ποια η άποψη σας, για τις αιτίες που η βιολογική μητέρα συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Λ.- Οικονομικοί λόγοι ή εξώγαμα παιδιά από εξωσυζυγική σχέση ή ακόμα άγαμες μητέρες. Αυτοί είναι κυρίως οι λόγοι περιληπτικά.

ΕΡ.- Πως πιστεύετε ότι αντιμετωπίζει η βιολογική μητέρα την απόφαση του παιδιού να αναζητήσει τις ρίζες του;

Κ.Λ.- Αρνητικά τις περισσότερες φορές

ΕΡ.- Τι θα έπρεπε να αλλάξει για να βελτιωθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας αλλά και ο ρόλος σας σε αυτόν;

Κ.Λ.- Να υπάρξουν στέγες φιλοξενίας για τις μητέρες που έχουν δίλλημα για την τύχη του παιδιού τους και να ανοίξουν οι δρόμοι της υιοθεσίας από όλους τους τομείς έτσι ώστε να μην μένουν τα παιδιά στα ιδρύματα για μεγάλο χρονικό διάστημα.

ΕΡ.- Πολύ ωραία. Ευχαριστώ πολύ για την συνεργασία σας

Κ.Λ.- Γεια σου κοπέλα μου, στο καλό

7^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Καλημέρα σας

Κ.Λ.- Καλημέρα, ελάτε

ΕΡ.- Θα ξεκινήσουμε με κάποιες τυπικές ερωτήσεις, όπως την ηλικία σας, οικογενειακή κατάσταση.

Κ.Λ.- Μάλιστα, είμαι 49 χρονών, παντρεμένη και έχω δύο παιδιά

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας, όπως οι περισσότεροι.

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- 6 χρόνια

ΕΡ.- Πόσες σε αριθμό, ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει αυτά τα χρόνια;

Κ.Λ.- 2 μονάχα, γιατί ήμουν σε άλλο τομέα

ΕΡ.- Ποιος είναι ο ρόλος σας στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Η κοινωνική έρευνα. Αυτό κάνουμε

ΕΡ.- Ποιες οι δυσκολίες που αντιμετωπίζεται;

Κ.Λ.- Δεν υπάρχει περιθώριο χρόνου για να γίνει η έρευνα όπως πρέπει και θέλουμε. Αυτή είναι μια από τις βασικότερες δυσκολίες

ΕΡ.- Κατά την άποψη σας, σε ποιο βαθμό η ισχύουσα νομοθεσία είναι ελλιπείς;

Κ.Λ.- Κυρίως ως προς την προστασία του παιδιού αλλά και το όριο ηλικίας είναι υψηλό κατά την γνώμη μου. Νομίζω ότι θα έπρεπε να ήταν το πολύ μέχρι τα 45.

ΕΡ.- Ποια πιστεύετε, είναι τα κίνητρα των θετών γονέων που υιοθετούν;

Κ.Λ.- Εγώ πιστεύω ότι το βασικό κίνητρο είναι η δημιουργία οικογένειας και το μοναδικό

ΕΡ.- Ποια χαρακτηριστικά πρέπει να έχουν οι γονείς έτσι ώστε να είναι "κατάλληλοι" για υιοθεσία;

Κ.Λ.- Υγιείς προσωπικότητες. Τι πιο σημαντικό και πιο ουσιαστικό από αυτό;

ΕΡ.- Για ποιους λόγους, πιστεύετε, η βιολογική μητέρα, συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Λ.- Οι λόγοι είναι κυρίως οικονομικοί αλλά υπάρχουν και περιπτώσεις ανήλικων κοριτσιών ή άγαμων γυναικών που δεν μπορούν να κρατήσουν τα παιδιά τους.

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι συμφωνούν με την αναζήτηση ριζών;

Κ.Λ.- Όχι, είναι πολύ δύσκολο και δεν θέλουν νομίζω κάτι τέτοιο.

ΕΡ.- Τι πρέπει, κατά τη γνώμη σας, να αλλάξει στο θεσμό της ιδιωτικής υιοθεσίας έτσι ώστε να βελτιωθεί;

Κ.Λ.- Να υπάρξει από το κράτος καλύτερη υποδομή για τις μητέρες και μέριμνα και να μην χρειάζεται ενώ υπάρχουν τόσα παιδιά στα ιδρύματα, να κάνουν τόσο καιρό να δοθούν για υιοθεσία

ΕΡ.- Αυτές ήταν οι ερωτήσεις που ήθελα να κάνω και νομίζω ότι έχετε καλύψει όλες τις απαντήσεις. Ευχαριστώ πολύ για την συνεργασία

Κ.Λ.- Ελπίζω να βοήθησα. Γεια σας

8^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Γεια σας, τι κάνετε;

Κ.Λ.- Έλα, καλώς ορίσατε.

ΕΡ.- Θα ξεκινήσουμε με κάποια προσωπικά στοιχεία όπως την ηλικία σας και την οικογενειακή σας κατάσταση.

Κ.Λ.- Ναι, βέβαια. Είμαι 46 ετών, είμαι παντρεμένη και έχω ένα παιδί.

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Έχω τελειώσει το Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας και έχω κάνει και μεταπτυχιακό

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- 20 χρόνια

ΕΡ.- Και πόσες, περίπου, ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

Κ.Λ.- Περίπου 20

ΕΡ.- Ποιος είναι ο ρόλος σας σε αυτές τις υιοθεσίες;

Κ.Λ.- Η κοινωνική έρευνα

ΕΡ.- Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζετε κατά την άσκηση των καθηκόντων σας;

Κ.Λ.- Ο φόρτος εργασίας που έχουμε δεν μας αφήνει τον απαιτούμενο χρόνο για να ασχοληθούμε όσο θέλουμε με τις υιοθεσίες.

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι υπάρχουν ελλείψεις την νομοθεσία περί ιδιωτικής υιοθεσίας;

Κ.Λ.- Ναι, αρχικά θα έπρεπε να υπάρχει διεπιστημονική ομάδα που θα συνεργάζεται για τις υιοθεσίες. Δεύτερον, ο νόμος δεν διασφαλίζει την προστασία του παιδιού τους πρώτους μήνες.

ΕΡ.- Ποια, θεωρείται, είναι τα κίνητρα των θετών γονέων που υιοθετούν;

Κ.Λ.- Η ανάγκη τους να αποκτήσουν παιδί. Βέβαια θεωρώ, ότι τα κίνητρα είναι και παιδοκεντρικά αλλά και εγωιστικά π.χ. για γηροκόμηση

ΕΡ.- Ποια χαρακτηριστικά καθιστούν "κατάλληλους" τους θετούς γονείς για ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Α.- Σημασία έχει να έχουν υγιείς προσωπικότητες και φυσικά τα χαρακτηριστικά εκείνα που ορίζει ο νόμος

ΕΡ.- Ποια είναι η άποψη σας, για τις αιτίες που η βιολογική μητέρα συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Α.- Κυρίως για οικονομικούς λόγους

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι συμφωνεί με την αναζήτηση ριζών;

Κ.Α.- Όχι

ΕΡ.- Τι θα έπρεπε να αλλάξει, κατά τη γνώμη σας, για να βελτιωθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας;

Κ.Α.- Θα έπρεπε να καταργηθεί ο θεσμός και τα ιδρύματα κι να υπάρξουν λίστες σε κάθε νομό όπου θα υπάρχουν υποψήφιοι θετοί γονείς, παιδιά προς υιοθεσία αλλά και βιολογικοί γονείς για την ευκολότερη αναζήτηση ριζών.

ΕΡ.- Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας. Γεια σας

Κ.Α.- Και εγώ ευχαριστώ. Καλό δρόμο.

9^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Καλημέρα σας

Κ.Α.- Καλημέρα, περάστε

ΕΡ.- Να ξεκινήσουμε από κάποια κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία

Κ.Α.- Ναι, όπως θέλεις

ΕΡ.- Η ηλικία σας;

Κ.Α.- Είμαι 52 χρονών

ΕΡ.- Οικογενειακή κατάσταση;

Κ.Α.- Χήρα

ΕΡ.- Έχετε παιδιά;

Κ.Α.- Ναι, ένα

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Α.- Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Α.- 28 χρόνια

ΕΡ.- Πόσες, περίπου, ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

Κ.Α.- Περίπου 60

ΕΡ.- Ποιος είναι ο ρόλος σας στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Α.- Η κοινωνική έρευνα

ΕΡ.- Τι δυσκολίες αντιμετωπίζεται κατά την άσκηση των καθηκόντων σας;

Κ.Λ.- Κυρίως είναι η έλλειψη χρόνου λόγω πίεσης αλλά και οι δυσκολίες που έχει ο νόμος μας επηρεάζουν σε μέγιστο ποσοστό

ΕΡ.- Ποιες είναι αυτές οι δυσκολίες που αναφέρατε, στο νόμο;

Κ.Λ.- Το ότι δεν διασφαλίζεται η προστασία του παιδιού. Δηλαδή, θα έπρεπε να υπάρχει πρώτα μια ανάδοχη οικογένεια που να πηγαίνει το παιδί και μετά να γίνεται η υιοθεσία. Επίσης θα έπρεπε να υπάρχει διεπιστημονική ομάδα για την καλύτερη διεξαγωγή της έκθεσης στην υιοθεσία

ΕΡ.- Ποια είναι η άποψη σας, για τα συνήθη κίνητρα των ατόμων που υιοθετούν;

Κ.Λ.- Κυρίως είναι η αγάπη και η στοργή που έχουν να δώσουν

ΕΡ.- Ποια χαρακτηριστικά είναι εκείνα που καθιστούν "κατάλληλους" τους θετούς γονείς προς ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Να έχουν ουσιαστική παιδεία και να μειωθεί το όριο ηλικίας αυστηρώς μέχρι τα 45.

ΕΡ.- Όσον αφορά στην βιολογική μητέρα, ποια η γνώμη σας, για τις αιτίες που συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Λ.- Οι λόγοι είναι οικονομικοί. Υπάρχουν αλλοδαπές γυναίκες που δεν μπορούν να συντηρήσουν τις ίδιες θα συντηρήσουν και ένα παιδί;

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι συμφωνούν στην αναζήτηση ριζών;

Κ.Λ.- Ναι, βέβαια και συμφωνούν.

ΕΡ.- Τι κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να αλλάξει στο θεσμό έτσι ώστε να βελτιωθεί;

Κ.Λ.- Να αναβαθμιστεί ο θεσμός εξ' ολοκλήρου, να γίνεται σωστός προγραμματισμός και να υπάρξουν λίστες με θετά ζευγάρια και παιδιά προς υιοθεσία.

ΕΡ.- Μάλιστα, ευχαριστώ πολύ για την συνεργασία σας. Γεια σας

Κ.Λ.- Γεια σου κοπέλα μου.

10^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Γεια σας

Κ.Λ.- Γεια σας, ελάτε

ΕΡ.- Θα ξεκινήσουμε με κάποια τυπικά στοιχεία όπως η ηλικία σας, η οικογένεια σας κατάσταση και η εκπαίδευση που έχετε;

Κ.Λ.- Λοιπόν, είμαι 46 χρονών, είμαι άγαμη, δεν έχω παιδιά και έχω τελειώσει το Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας. Τα είπα με μιας.

ΕΡ.- Ναι όντως. Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Α.- Περίπου 25χρόνια

ΕΡ.- Και πόσες ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει, περίπου όλα αυτά τα χρόνια;

Κ.Α.- 60

ΕΡ.- Ποιος είναι ο ρόλος στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Α.- Η κοινωνική έρευνα

ΕΡ.- Αντιμετωπίζετε δυσκολίες στην άσκηση του ρόλου σας;

Κ.Α.- Κυρίως σε ότι έχει να κάνει με τον χρόνο. Πίεση χρόνου

ΕΡ.- Θεωρείται ότι έχει ελλείψεις η ισχύουσα νομοθεσία;

Κ.Α.- Δεν θα έλεγα ελλείψεις αλλά παραλείψεις. Δηλαδή, θα ήταν καλό να υπήρχε διεπιστημονική ομάδα και όχι να αποφασίζει μόνο ο Κοινωνικός Λειτουργός

ΕΡ.- Ποια είναι η άποψη σας, για τα συνήθη κίνητρα των ατόμων που υιοθετούν.

Κ.Α.- Πιστεύω ότι το κάνουν για να καλύψουν δικές τους συναισθηματικές ανάγκες λόγω της ατεκνίας τους. Καθαρά εγωιστικά είναι τα κίνητρα

ΕΡ.- Ποια χαρακτηριστικά, θεωρείται, ότι πρέπει να έχουν οι θετοί γονείς;

Κ.Α.- Πρέπει να περνούν από εκπαίδευση και αξιολόγηση και να είναι άτομα μικρότερης ηλικίας από ότι ορίζει ο νόμος

ΕΡ.- Ποια είναι η άποψη σας, για τις αιτίες που η βιολογική μητέρα, συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Α.-Κοινωνικοοικονομικοί λόγοι

ΕΡ.- Η βιολογική μητέρα, πιστεύετε ότι συμφωνεί με την αναζήτηση ριζών;

Κ.Α.- Ναι, διότι αυτό είναι το μόνο ελπιδοφόρο κομμάτι, από την υιοθεσία, για το μέλλον της. Άλλωστε, η όλη αυτή διαδικασία, το να δίνει μια μάνα το παιδί της είναι παραφύσιν.

ΕΡ.- Σύμφωνα με τα παραπάνω, τι, θεωρείται, θα έπρεπε να αλλάξει στο θεσμό της ιδιωτικής υιοθεσίας έτσι ώστε να βελτιωθεί;

Κ.Α.- Θα πρέπει κανονικά, να καταργηθεί ο θεσμός αυτός και το κράτος να μεριμνήσει περισσότερο για την βιολογική μητέρα έτσι ώστε να μπορεί να κρατήσει το παιδί της.

ΕΡ.- Ευχαριστώ πολύ για την συνεργασία σας. Γεια σας

Κ.Α.- Και εγώ ευχαριστώ, ελπίζω να σας βοήθησα. Γεια σας.

11^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Καλημέρα σας

Κ.Λ.- Καλημέρα, περάστε

ΕΡ.- Να ξεκινήσουμε από τα κάποια προσωπικά στοιχεία, όπως πόσο ετών είστε;

Κ.Λ.- 38 είμαι

ΕΡ.- Οικογενειακή κατάσταση;

Κ.Λ.- Έγγαμη και έχω και δύο παιδάκια

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- 19 χρόνια

ΕΡ.- Πόσες, κατά προσέγγιση σε αριθμό, ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

Κ.Λ.- Περίπου 45

ΕΡ.- Ποιος ο ρόλος σας στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Η κοινωνική έρευνα

ΕΡ.- Ποιες οι δυσκολίες που αντιμετωπίζεται στην άσκηση των καθηκόντων σας;

Κ.Λ.- Ελλειψίες εκπαίδευση των Κοινωνικών Λειτουργών στο θέμα της ιδιωτικής υιοθεσίας και η έλλειψη χρόνου δημιουργούν δυσκολίες στην άσκηση των καθηκόντων μας.

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι η νομοθεσία είναι ελλειψίες;

Κ.Λ.- Ναι, εγώ θα έλεγα να μην επιτρέπεται η ιδιωτική υιοθεσία για την προστασία όλων όχι μόνο του παιδιού, να ισχύσει η συνθήκη της Χάγης και να βοηθούνται περισσότερο από το κράτος οι βιολογικοί γονείς.

ΕΡ.- Ποια είναι η άποψη σας, για τα συνήθη κίνητρα των ατόμων που υιοθετούν;

Κ.Λ.- Τα κίνητρα είναι περισσότερο εγωκεντρικά, πράγμα βέβαια που βρίσκω απόλυτα φυσιολογικό.

ΕΡ.- Και ποια θεωρείται, ότι είναι τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχουν οι θετοί γονείς για να προβούν σε υιοθεσία;

Κ.Λ.- Σταθερή και συγκροτημένη προσωπικότητα, κυρίως

ΕΡ.- Όσον αφορά στην βιολογική μητέρα, ποιοι είναι οι λόγοι που συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Λ.- Οικονομικοί λόγοι, μετανάστες, εραστές, παραβάτες. Μην ξεχνάμε ότι δεν υπάρχει υποστηρικτικό περιβάλλον για να κάνουν το αντίθετο.

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι συμφωνεί στην αναζήτηση ριζών;

Κ.Λ.- Όχι, κατά βάθος καμία δεν θέλει.

ΕΡ.- Τι, θεωρείται, θα έπρεπε να αλλάξει για να βελτιωθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας;

Κ.Λ.- Να μην γίνεται η ιδιωτική υιοθεσία και να ισχύσει η συνθήκη της Χάγης.

ΕΡ.- Ωραία. Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας. Γεια σας

Κ.Λ.- Γεια σας, στο καλό, καλή επιστροφή.

12^η Συνέντευξη

ΕΡ.- Καλημέρα σας

Κ.Λ.- Καλημέρα σας

ΕΡ.- Ξεκινώντας θα ήθελα να μου πείτε ορισμένα στοιχεία για εσάς, όπως πόσο ετών είστε;

Κ.Λ.- 36

ΕΡ.- Οικογενειακή κατάσταση;

Κ.Λ.- Σε διάσταση

ΕΡ.- Έχετε παιδιά;

Κ.Λ.- Ναι, ένα αγοράκι

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- 10

ΕΡ.- Πόσες κατά προσέγγιση, ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

Κ.Λ.- 35

ΕΡ.- Ποιος ο ρόλος σας στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Η κοινωνική έρευνα

ΕΡ.- Ποιες οι δυσκολίες που αντιμετωπίζεται στην άσκηση του ρόλου σας;

Κ.Λ.- Καμία δυσκολία που να μην ξεπερνιέται

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι είναι υπάρχουν ελλείψεις στην νομοθεσία;

Κ.Λ.- Ναι που κυρίως έχουν σχέση με την προστασία του παιδιού τον πρώτο καιρό της παραμονής του στο σπίτι των θετών γονέων.

ΕΡ.- Ποια η άποψη σας, για τα συνήθη κίνητρα των ατόμων που υιοθετούν μέσω ιδιωτικής υιοθεσίας;

Κ.Λ.- Τα κίνητρα είναι και παιδοκεντρικά, έχουν να δώσουν αγάπη και εγωιστικά, για γηροκόμηση.

ΕΡ.- Ποια χαρακτηριστικά νομίζετε, ότι καθιστούν “κατάλληλους” τους θετούς γονείς για υιοθεσία;

Κ.Λ.- Κυρίως η υγιή προσωπικότητα

ΕΡ.- Για την βιολογική μητέρα, ποιες είναι οι αιτίες που συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Λ.- Κοίτα, οι λόγοι είναι κυρίως η οικονομικοί ανέχεια και οι άγαμες μητέρες

ΕΡ.- Πιστεύετε ότι συμφωνεί η βιολογική μητέρα στην αναζήτηση ριζών;

Κ.Λ.- Κατά βάθος δεν συμφωνεί, όχι

ΕΡ.- Τι, κατά την άποψη σας, θα έπρεπε να αλλάξει για να βελτιωθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας;

Κ.Λ.- Κυρίως να υπάρξει διεπιστημονική ομάδα και λίστες με υποψήφια ζευγάρια και παιδιά προς υιοθεσία

ΕΡ.- Ευχαριστώ πολύ για την συνεργασία σας. Γεια σας

Κ.Λ.- Γεια σας, γεια.

13η Συνέντευξη

ΕΡ.- Γεια σας

Κ.Λ.- Γεια σας, ελάτε

ΕΡ.- Ας ξεκινήσουμε από τα κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία. Η ηλικία σας;

Κ.Λ.- 54 χρονών είμαι

ΕΡ.- Οικογενειακή κατάσταση;

Κ.Λ.- Χήρα

ΕΡ.- Έχετε παιδιά;

Κ.Λ.- Ναι, τρία

ΕΡ.- Εκπαίδευση;

Κ.Λ.- Τ.Ε.Ι. Κοινωνικής Εργασίας

ΕΡ.- Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Υπηρεσία;

Κ.Λ.- 9 χρόνια

ΕΡ.- Πόσες, περίπου, ιδιωτικές υιοθεσίες έχετε αναλάβει;

Κ.Λ.- 25 περίπου

ΕΡ.- Ποιος ο ρόλος σας στην ιδιωτική υιοθεσία;

Κ.Λ.- Η κοινωνική έρευνα

ΕΡ.- Ποιες οι δυσκολίες κατά την άσκηση των καθηκόντων σας;

Κ.Λ.- Έλλειψη εκπαίδευσης των Κοινωνικών Λειτουργών και πίεση χρόνου

ΕΡ.- Κατά της άποψη σας, σε ποιο βαθμό η ισχύουσα νομοθεσία είναι ελλιπείς;

Κ.Λ.- Ως προς την προστασία του παιδιού τους πρώτους μήνες και να υπάρχει διεπιστημονική ομάδα

ΕΡ.- Ποια η άποψη σας, για τα συνήθη κίνητρα των ατόμων που υιοθετούν μέσω ιδιωτικής υιοθεσίας;

Κ.Λ.- Πιστεύω ότι τα κίνητρα είναι και παιδοκεντρικά και εγωιστικά, αλλά το θεωρώ φυσιολογικό.

ΕΡ.- Ποια χαρακτηριστικά καθιστούν "κατάλληλους" τους θετούς γονείς προς υιοθεσία;

Κ.Λ.- Να έχουν σταθερή και υγιή προσωπικότητα

ΕΡ.- Ποια η άποψη σας, για τις αιτίες που η βιολογική μητέρα, συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Κ.Λ.- Οικονομικοί λόγοι και αλλοδαποί κυρίως

ΕΡ.- Σύμφωνα με την εμπειρία σας, πως αντιμετωπίζει συνήθως η βιολογική μητέρα την απόφαση του παιδιού να αναζητήσει τις ρίζες του;

Κ.Λ.- Δεν συμφωνούν με κάτι τέτοιο

ΕΡ.- Τι κατά την γνώμη σας, θα έπρεπε να αλλάξει έτσι ώστε να βελτιωθεί ο θεσμός της ιδιωτικής υιοθεσίας αλλά και ο ρόλος σας σε αυτόν;

Κ.Λ.- Να υπάρξει μητρώο με λίστες υποψηφίων θετών γονέων και παιδιών προς υιοθεσία και να συσταθεί διεπιστημονική ομάδα.

ΕΡ.- Πολύ ωραία, σας ευχαριστώ πολύ για την συνεργασία σας.

Κ.Λ.- Και εγώ ευχαριστώ, γεια σας.